

HAYALDEN GERÇEĞE,
Kişisel Pencereden
BİR PROJENİN ÖYKÜSÜ...

Türkiye’de Bir İlk
KIZILCAHAMAM - ÇAMLIDERE
JEOPARKI

T.C. KIZILCAHAMAM BELEDİYE BAŞKANLIĞI

www.kizilcahamam.bel.tr

Tel: 0312 736 10 30 (Pbx)

Faks: 0312 736 30 02 - 736 05 41

Kızılcahamam Belediyesi Kültür Yayınları Serisi

Metin Yazarı ve Yayına Hazırlayan

Muzaffer EKER

Tashih ve katkıları için Prof. Dr. Nizamettin Kazancı' ya, Şahsım, Kızılcahamam belediyesi ve Kızılcahamamlılar adına Teşekkürü borç bilirim...

Kızılcahamam Belediyesi Kültür Yayınıdır

ÜCRETSİZDİR

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	13
Başlangıçtan öncesi.....	15
Amatör gözlemler.....	18
Jeopark fikrinin oluşması.....	25
Jeopark ne ki ?.....	30
Ankara Üniversitesi ile işbirliği protokolü.....	34
Jeoparkın ortakları ve destekçileri.....	39
Düzenlediğimiz çalıştaylar.....	44
Jeoparkın vizyon ve misyonu.....	51
Ekoturizm kapsamında projeler.....	53
Jeopark nasıl idare edilmeli ?.....	63
Peyzaj projeleri ve yön levhaları.....	67
Beşkonak Bazalt Sütunları Jeositi tanzim ve açılışı.....	71
Diğer jeositlerin tanzimi.....	83
Logo ve markalaşma.....	91
Jeolojik alan araştırmaları.....	95
Tübitak destekli uygulamalı jeopark eğitim programları.....	100
Uygulamalı Eğitim Programlarının ardından.....	107
Eğitim ve bilgilendirme süreci.....	111
Jeopark kapsamında yapılan ziyaretler	
Ankara İl Kültür Müdürlüğü turizm Haftası gezileri.....	115
Ankara Okulları.....	117
Dünya Jeoloji Kurultayı üyeleri.....	120
Mısır Gaz ve Petrol şirketi jeologları.....	122
Çeşitli Üniversiteler.....	124
Tur şirketlerinin ilgisi.....	126
Alman Seyahat acentaları birliği temsilcileri.....	128
Bir Alman aile.....	130
Alman WLT Jeoparkı ile işbirliğimiz.....	133
İşbirliği ve görüşmelerin Weilburg kısmı.....	138
Yaşadığımız olumsuzluklar	
Plan – Kote çalışmaları.....	142
Sivil inisiyatif projenin neresinde ?.....	143
Jeositler ne durumda ?.....	144
Birileri bir şekilde başlayacak, hem de risk alarak.....	147
Jeo latife.....	149
Teşekkür.....	165

Kızılcahamam’ da 1920 lerde yaşamak isterdim. Mümkün değil ama, o zamanki saf, temiz, doğal görünümü içinde ve o günkü değer ve birikimlerle bu günü hayal etmek, bu güne dair gerçekçi ve pratik projeler üretip uygulanmasına katkı sağlamak en büyük hayalim olurdu.

Jeopark, hayal gibi, hatta hayal ötesi bir kavram. Bunun hayalini kurmak bile insan havsalasını zorluyor, şakakları zonklatıyor. Fakat şunun da bilincindeyim ki; gelecek bu günün hayalleri üzerine inşa edilecek. Ne kadar uçuk görünse de.

Allah’ ın bir lütfu olan doğal, jeolojik, tarihi, kültürel değerleri birer nimet bilip layıkıyla değerlendirmek, ilahi ve insani bir sorumluluk. İnsanın kendisine armağan olarak ihsan edilen bu değerleri en azından koruması ve verimli çevrenin seviyesini yükseltmede bir şekilde kullanması, bir görevin ifası kadar huzur verici bir etkinlik.

Yüz yıl sonra yaşayacak olan neslin de şehircilik ve turizm açısından, bu gün bizim yaşadığımız hayal kırıklığını yaşamasını istemem.

Bu bağlamda çeşitli düzenleme ve etkinliklerle gerçekleştirme çabası içinde olduğumuz jeopark yanında ilçemiz master planı kapsamında, projesini bitirdiğimiz ülkemizin en büyük rekreasyon projesi olan “Kirmir havzası” düzenleme çalışmaları, meydan, park, müze ve şehir içi estetiği tanzimleri, 2023 de; 1500 öğrenci kapasiteli, içinde her türlü modern tesislerin bulunacağı iki üniversite kampüsü, 25-30 bin merkez nüfuslu, çarpık kentleşmenin izlerinin silindiği, eğitim seviyesinin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu bir Kızılcahamam inşa etmeyi düşünüyoruz.

Bunu gerçekleştirebilecek güç, potansiyel ve kapasitenin var olduğuna inanıyoruz. Doğal alanlarımızın jeopark kapsamında değerlendirilmesi Türkiye’ de bir ilk projenin hayata geçirilmesi ile sağlayacağı onur kadar, ilçemiz ve ülkemizin dünya ölçeğinde itibarlı bir yere kavuşmasını da sağlayacaktır.

Bu vesileyle projemizi gerçekleştirme çabamızda katkı ve desteklerini esirgemeyen kurum ve kişilere, ayrıca süreci başından beri gözleyip öyküleştirerek yayına hazırlayan hocamız Muzaffer Eker’e de şükranlarımı sunarım.

Coşkun ÜNAL

Kızılcahamam Belediye Başkanı

Kızılcahamamlı olmak, Kızılcahamam' da yaşamak...

Ayak bastığımız her yer parçasında kendine göre farklılıklar var. Bazı yerlerde taş, toprak diye bakıp geçemeyeceğimiz incelik ve mucizeler göze görünmektedir. Onların bir çoğu da Kızılcahamam ve Çamlıdere ilçelerinde bulunuyor. 20 milyon yıl önce meydana gelen çok güçlü tabiat olaylarından sonra yerle bir olan ormanlar yerle günümüze fosil ormanlar olarak ulaşmıştır. Balıklar, kuşlar ,arılar, çekirgeler kül yığınları altında kalarak kendi fosillerini bize ulaştırmışlar.

Mahkeme Ağacın Köyündeki yer altı şehri her yönü ile tarihi ve öneme sahiptir. Yapılan temizlik çalışmaları sonucunda da bu kültürel jeosit alanı insanlığın hizmetine sunulacaktır.

Bazalt kayalarının geometrik serüveni bize daha önemli bir oluşumu ve güzelliği yaşatmaktadır. Çamlıdere Pelitcik' de bulunan fosil ormanların sadece yüzeyde kalmış görüntüleri bile insanı hayranlık içinde bırakmaktadır.

Kızılcahamam ve Çamlıdere Başkentimiz

Ankara' nın tabiat bakımından en güzel, orman varlığı olarak en geniş ve içme suyu havzası olarakta %90 'ını kapsamaktadır. Bu güzel doğa parçaları ; doğaya ve tabiata uygun Jeopark projesi ile zirve değerini yaşayacaktır.

Proje sağlam zemine oturma yolunda mesafe almıştır. Ülkemizin ilk Jeoparkı Kızılcahamam ve Çamlıdere'de yükselecektir. Bu prestij projesi, Ankaramıza, ülkemize ve bilhassa içinde bulunduğumuz iki ilçemize maddi ve manevi fayda ve turizm avantajı sağlayacaktır.

Projenin gelişmesinde ve oluşumunda desteklerini esirgemeyen; Orman ve Su İşleri Bakanlığına, Kültür ve Turizm Bakanlığına, Ankara Valiliğine , Ankara Üniversitesine ve Sayın Rektörümüz Prof.Dr.Cemal TALUĞ beye, bizlerden desteğini esirgemeyen Mühendislik Fakültesi Dekanı Prof.Dr.Ali Ulvi YILMAZER' e, ayrıca Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne, Kültür ve Turizm il Müdürlüğüne, Kızılcahamam Kaymakamlığına, Çamlıdere Kaymakamlığına, ve kuruluşunda ilçemizde benden önce görev yapan Kızılcahamam Kaymakamı Bilal ÇELİK 'e, Çamlıdere eski Kaymakamı Hüseyin PARLAK Beye, bu projenin olmazsa olmazı Sevgili hocam Prof.Dr.Nizamettin KAZANCI'ya,JEMİRKO' ya; Kızılcahamam Belediyesine, Belediye Başkanı Coşkun ÜNAL 'a ve her şeyi ile projeye destek verip sahip çıkarak yönlendirme çabası içinde olan sevgili Muzaffer EKER hocam ve tüm emeği geçenlere minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Sevgi ve saygılarımla.

Mustafa ÇİT / Kızılcahamam Kaymakamı

Benim gözümle...

Jeopark muhakkak ki, görevim boyunca şahit olduğum ve kaymakam olarak bizzat ilgilendiğim çok ilginç bir proje.

Bir kere ülkemizde ilk ve tek olan bu proje, güzel yurdumuzun doğa, kültür, iklim, bitki örtüsü gibi özellikleri ile Kızılcahamam ve çevresi için büyük bir kalkınma şansı ve imkanır.

Kuzey Anadolu Fay hattına yakınlığı ve jeolojik geçmişinde bir çok volkanik etkinliklere sahne olan bu müstesna doğa köşesinde, birbirinden güzel jeolojik oluşumlar var. Değişen turizm anlayışına paralel olarak bu jeolojik alanların turizme kazandırılması, bölgenin sosyo ekonomik seviyesinin yükselmesini sağlayacaktır.

Kızılcahamam Belediyesi ve Ankara Üniversitesi' nin ortaklık anlaşması imzalayarak yola çıkılan jeopark sürecinde şimdiye kadar ortakların katkısı ile olumlu gelişmeler yaşandı. Gerek Kızılcahamam'

daki görevim sırasında gerekse oradan ayrıldıktan sonra yapılan çalışmaları yakından takip ederek anlıyorum ki; bu proje bölgeye hayatiyet kazandıracak.

Ankara Valiliği, Ankara Üniversitesi, Kızılcahamam ve Çamlıdere Kaymakamlıkları, Kızılcahamam Belediyesi Jeolojik Mirası Koruma Derneği gibi kurumların ortak, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, MTA, ve Çeltikçi Belediyesi gibi kurumların da destekçi olarak katkı sağladıkları Jeopark projesi aynı zamanda dünya kamu oyununda da ülkemiz ve bölgenin tanıtımına katkı sağlayacak ve bu yol ile oldukça prestij kazandıracaktır.

Bu vesile ile projede emeği geçen kurum ve kişilerle beraber Jeopark sürecinde yaşananları, öyküleştirerek topluma kazandıran emekli öğretmen ve proje koordinatörü Muzaffer Eker'e de teşekkür eder, başarılar dilerim.

Bilal ÇELİK
Kızılcahamam Eski Kaymakamı

GİRİŞ

Bu kitap, ilmi bir çalışmanın ürünü değildir. Bunun için akademik kariyerimiz olmadığı gibi, çoğumuzun adından başka bir / söyleyemediği jeoloji gibi bir ilim dalında fikir beyan etmeye cesaret bile edemeyiz.

Şimdiye kadar yüzlerce makale, şiir, gözlem ve gezi yazısı, anı, mülakat ve mensur denemeler yazdım. Hiç birinde zorlanmadım. Netice olarak gördüklerimi, yaşadıklarımı ve duygularımı harmanlayıp, edebi kalıplar içinde yazıya dökmek sıradan bir iş gibi geliyordu.

“Jeoparkın öyküsü”nü yazma konusu teklif edildiğinde içimden “eyvah” demedim değil. Fakat ilk bir saat içinde ortaya çıkacak eser kafamda şekillenmeye başlamıştı bile. Çok ilginç bulduğum için hiç de zorlanmayacağımı tahmin ettim. Şiir ve denemelerimde dağları, çiçekleri, hayvanları az konuşturmadım. Kış kavrulmalarında buz gibi çağlayanlarda az deva aramadım.

Ankara Üniversitesi ile Kızılcahamam Belediyesi arasında imzalanan protokolden sonraki gelişme ve müşahedeleri, kendi gözümden gördüklerimi bu kitap aracılığı ile okurlara aktarmak, onlarla edebi bir iletişim içinde olmak ilginç bir çalışma oldu. Bu eserde, projenin ne olduğu ve ne olacağı konusunda bir takım bilgiler de verildi. Bunlar muhakkak ki ilmi bilgiler değil, sadece aktarma veya yaşadıklarımı duygu ve düşüncelerimi katmamla ortaya çıkan ifadeler.

Bundan sonra, jeopark uygulaması hakkında muhakkak daha çok şeyler konuşulacak, gelişmesi yolunda önemli adımlar atılacak. Belki biz göremeyeceğiz ama, gelecek nesiller, ülkemizde ilk uygulanan bu projenin semeresini alacak.

Doğanın bizzat kendisi bir okul. Rengi, kokusu ve hatta korkusu, insanda unutulmaz görüntü ve anılar meydana getiriyor. Yaklaşık 1995 den beri düzenli olarak yaptığım doğa gezilerinde oldukça ilginç yer şekilleri ile karşı karşıya geldim. Usta bir sanatçının eseri olarak gördüğüm doğanın ve çevrenin gizleri hatta mistizm kokan armonisi karşısında şaşkınlıktan öte hayranlık duymamak mümkün değil.

“Göklerin ve yerin yaratılışında gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesinde akıl sahipleri için şüphesiz âyetler (deliller) vardır.” (Âl-i İmrân/190). Ayetini, Harvey’in ; “Doğa, Tanrı’nın yazdığı bir kitaptır.” Sözü de adeta doğruluyordu.

Köyüm Taşlıca’ daki Gelin Kaya ve Kaplumbağa kardeşler oluşumundan başka, ilk defa gördüğüm Kemalpaşa mahallesi Kapaklı mevkiindeki, insan suratına benzer tüfler, buradaki hasta meşe ağacı ve yıllar sonra görme şansı yakaladığım Karagöl, muhteşem bir tablonun detayları olarak yüreğime işliyor ve bunlarla ilgili geçmişini düşünürken beynimin zonklamasına mani olamıyordum.

Doğa, bütünüyle bir ilginçlikler armonisi. İnsana duyuları aracılığı ile dünden geleceğe öyle sır dolu mesajlar veriyor ki, bunları bırakın taşımayı duymak bile altından kalkılmayacak bir yük adeta.

İstedim ki burada ifade edeceğim, doğa ile insan arasındaki uzun ve ilginç ilişkinin boyutlarına kattığım duygusal ve gerçekçi bakışın bir sonucu.

Bir iz bırakmak gelecekte bu güne dair, birilerinin bundan faydalanacak olmasını düşünmek, güzelliklerin yaşanması ve insanımızın daha üst bir seviyeyi yakalayacak olması... Hayali bile güzel.

İnsan hayal ettiği sürece yaşarmış, ya... Öyle bir şey sanırım...

Muzaffer EKER

Jeopark Proje Koordinatörü

Başlangıçtan Öncesi...

Emekliye ayrılalı 15 sene olmuş. Daha dün gibi derler ya, aynı öyle... Hayattan da emekli olmaya az kaldı. Hele de 35 den sonrası adeta koşuyor zaman... Doğumdan delikanlı olma çağına kadarki dönemi, gerçekten bir yudum su gibi nasıl yaşandığının farkına bile varılamadan geçirdiğimi düşünüyorum.

Uzun bir muhasebe sonucu genç denilecek bir yaşta ayrılmak zorunda kaldığım mesleğimden tam anlamıyla tad alamamış gibiydim. Bu, mesleğin kendisinden kaynaklanmıyor. Bir şey üretememek, lüzumsuz evrak ve formalitelerle kendini avutur veya kandırır gibi çalışmak. Çalışmak değil, çalışır gibi görünmek. İnsan olmanın amaç ve fonksiyonu ile bağdaşmıyordu bana göre böyle bir ortamda görev yapmak.

Emeklilik süresi boyunca bana katlanacak, beni taşıyacak ve sırdaşlık edebilecek bir dost ihtiyacım olduğunun şuurundaydım. Tasarlayıp bir türlü zaman ayıramadığım; fotoğrafçılık, yıllardır açmadığım kitaplarımı okuma, şiir ve hikayeler yazma, belki bunları yayınlama fırsatı da bulabilecektim.

Bu arada, o zamana kadar fazlası ile ihmal ettiğim, bunca doğal zenginliği tanıma şansı da elde edecektim. Tefekküre olan ihtiyacım, bu süreci yadırgamadan ve asla zorlanmadan yaşamamı sağladı. Günümüze kadar sadece bakıp geçtiğimiz ama hafızamızda bir yer etmeyen doğanın efsunlu derinliklerini yalnızlıklarla paylaşmak ve açılan yeni pencerelerden farklı bakış açıları yakalamak çok ilginç olmalıydı.

Köyüm Taşlıca' da yaşadığım birkaç çocukluk yılımdan kalan ufak tefek hatıralarım arasında, dedemin evinin hemen karşısındaki yamaçta, üstüme alıcı bir kuş geleceğini düşünüp ürperdiğim devasa kayalıklar var. Güneş batmaya yüz tuttuğunda, akşam kızılının onların üstünde meydana getirdiği renk dansı bana romantik gelmiyor ve ürpermeme rağmen onları ufak penceremizden seyretmekten de kendimi alamıyordum.

Köyümüzde evimizin karşısındaki devasa kayalıklardan başka, Gelinkaya da ilginç görünüm ve oluşum hikayeleri ile bende farklı soru işaretleri ile bir düşünce yumağı oluşturmuştu.

Geleneğin ve kültürel mirasın oluşumu hakkında vaktiyle söylenmiş rivayetlerin bende bıraktığı tesir, uzun yıllar hayallerimi süslemiş, bu mirasın varisi olmak gibi bir onur ve sorumluluğu da yüklemişti.

Doğada yapmış olduğum gezilerde, buna benzer ve diğer farklı şekillerde gördüğüm ve ilçe çapında çok önemli olduğuna inandığım ilginç oluşumlar hakkında konunun uzmanlarının fikirleri de başka bir hareket noktası oluşturmuştu.

Ekinlerin ve çayırın ilkbahardaki kısa dönemlerini hesaba katmazsam, yeşili ilk defa Kızılcahamam' da görüp yaşadım, diyebilirim. Farklı yüksekliklerdeki renk cümbüşünün doğada meydana getirdiği doyumsuz armoni, hayatın yaşanabilirliğini fazlası ile işaret edebiliyordu.

Ne zamandır hayatta ve ayaktalardı ? Bunu idrak etmeye başlamam ne kadar eski tam hatırlamıyorum ama canlı türleri arasında olduklarını öğrendiğim öğrencilik yıllarına kadar gidiyor. Zor kabullenmiştim nasıl canlı olabildiklerini. Bizim gibi beslenmeyen, hareket etmeyen, çalışıp para kazanmayan, eğlenip ağlamayan bir canlı türünün varlığı saçma gelmişti önceden.

En ilginç de, bu canlı bitki türlerine can veren (toprak-su gibi) cansızların varlığını keşfetmem oldu galiba. Aslında çoğumuzun yaşadığı bir garabet idi bu. Kendinde olmayan canı bitkilere nasıl verdiğini bir türlü çözemediğimiz ve genelde metafiziğe dayanarak izahat yapmaya çalıştığımız bir paradoks idi.

Fakat sonradan anladım ki, paradoks olarak algıladığımız bu tablo, aslında bizim de içinde çok önemli birer figür olarak meydana getirildiğimiz ve ona hayat vermemiz, koruyup geliştirerek insanlığın menfaatine kullanmamız gereken bir emanetten başkası değildi.

İnsanlığın başlangıcından bu güne, geçmişe ait ne varsa içine resmedilmiş, kaydedilmiş milyonlarca yıllık bir antika. Felaketlere, sevdalara velhasıl hayat adına ne/nasıl yaşanmışsa bünyesinde farklı izlerle bu güne taşımış uzun soluklu bir senfoni.

“Gezerken gözlerinizi yanınıza almayı unutmayın.” Diyor A.B. Acott. Sadece bakmayın, görün ve anlayın, içselleştirin demek istediğini düşünüyorum. Derinliğine bakmak, tefekkür ederek incelemek gerekiyordu. Nizamettin hocam da konuyla ilgili olarak ;”Taşa taş olarak bakarsan taştır.” Diyordu. Demek ki, o cismin taş olduğundan da öte, yaşı, tarihi, oluşumu ve geçirdiği değişim de önemli idi. Onun geçmişten bu güne taşıdığı mesajın okunması gerekliydi.

Başka bir bilge de; “hayran olun” diyordu. Hayranlık merak, merak ise sormayı, sorgulamayı, araştırmayı ve neticede öğrenmeyi getiriyor. Bir öğretmen tarifi var unutamadığım: “İdeal öğretmen, ilham verendir” diyordu. Doğa da bu yönü itibarı ile insanı şekillendiren doğal ve ideal bir öğretmen olmalı. Her yönü ile gizlerini sergileyen, çığırın renkleri, sesi, soluğu, dokusu ve ürpertici geçmişi ile.

İlçemizin bir çok volkanik etkinliklere sahne olmuş jeolojik tarihinde, zamanla meydana gelmiş farklı toprak ve kaya oluşumları, çok bilinen mekanlar kadar olmasa da, üzerinde durulmaya, proje hazırlayıp turizme kazandırılması ve toplumun istifadesine sunulması konusunda bir çalışma içine girilmesini gerektiriyordu.

Son yıllarda konunun daha da önem kazanması, toplumun bir kesiminin bu tür yerleri gezip görme, tanıma ve yaşama konusundaki eğilimleri, buraların alan taramasının yapılıp en azından mevcutlarının alt yapı, tesis vb. gibi hizmetlerle turizme kazandırılması aciliyet arz ediyordu.

İlçemizde şu ana kadar bu konuda bir şeyler yapılabildi mi ? sorusuna olumlu cevap verebilmek maalesef mümkün değil. Toplumun şuursuzluğu ve idarecilerin ilgisizliği yanında mevzuatın hantallığı da bir takım çalışmaların yapılmasına imkan tanımıyor.

Bu tür faaliyetler için duyarlılık ve bilgi eksikliği yanında, ayrılması gereken bütçe konusunda da henüz yeterli istek ve iradenin oluşmadığını görüyoruz.

Amatör Gözlemler

Bölgemize gezi düzenleyen bazı gruplara gönüllü rehberlik yaparken, Soğuksu ve Çamlıdere Pelitçik fosil ağaçları, Güvem Bazalt sütunları ve bitki hayvan fosilleri ile diğer kültürel sit alanlarını görme imkanım oldu. Bu mekanların da eskiden beri şuursuzca talan edildiğini görüp duymam teessüre yol açtı. Çevre halkı bu açık hava müzesindeki taşları inşaatlarda kullanırken bu doğal mirası hoyratça katlettiklerinin farkında değillerdi ve sadece bir ihtiyaç malzemesi olarak görüyorlardı.

2004-2005 yıllarında açığöz bir girişimci, Pelitçik civarından aldığı fosil ağaç kırıntılarından yüzük, kolye, küpe türü ziynet takısı yapmak üzere Çamlıdere, Kızılcahamam ve Gerede’ de atölye kurmuştu. Ama yasal dayanaktan yoksun olan bu girişim zamanla ortadan kayboldu.

Beşkonak Bazalt sütunları ve hayvan-bitki fosil yatakları hakkında da buna benzer duyarsızlıklardan bahsetmek mümkündür. Beşkonak fosil yatakları da 1980 li yıllarda epey bir talandan sonra köylülerin şikayeti üzerine koruma kapsamına alınmış ama sadece giriş ve incelemeyi yasaklayan ve izne bağlayan bir yasaklama. Yakın çevre ve diğer halk kesimlerini koruma/yaşatma konusunda eğitime ve şuurlandırma yerine sadece yasaklama.

Bir gün Beşkonak köyü hakkında yapılmış bilimsel bir çalışma olup olmadığını anlamak için internette arayış içindeyken ilginç bir belgeye rastladım. Baki Kasaplıgil isminde bir

jeologun 1939 yılı ve sonrasında birkaç defa Kızılcahamam' a gelip Beşkonak fosilleri hakkında inceleme yapmış olduğunu öğrendim. Uzunca bir rapor hazırlamış.İlginç bulacağınızı umduğum bir bölümü sunmak istiyorum.

Şunları anlatıyor Kasaplıgil hoca:

(http://www.mta.gov.tr/mta_web/kutuphane/mtadergi/88_11.pdf)

“Bugünkü kozalaklı-yeşil yapraklı ormanı ve ünlü sıcak su kaynaklarını görmek için ilk defa 1939 da Orman Fakültesinden arkadaşım Karamanoğlu ile birlikte Kızılcahamam'a gittim.

Ankara'dan Kurtboğazi'na kadar tozlu eski yoldaki uzun otobüs yolculuğunu ve Kargasekmez'in tehlikeli virajlarını hatırlıyorum. O zaman Kâmil'in babası Yargıç Muavini Remzi Bey beni davet edip, eski Osmanlı tarzı mimarî ile yapılmış üç katlı Ankara tipi ahşap evlerinde kalmamı istemişti.

Her gün yürüyüşe çıkıyor ve vadilerdeki köknar, kavak ve meşe ağaçlarının da yer aldığı çam ormanları ile sıcak su kaynakları ve yayvan yamaçlarda araştırmalar yapıyorduk. Otuz yıl sonra 1968 de eski meslektaşlarım Sayın H. Aksoy, Prof. K. Karamanoğlu, Prof. N. Sönmez ve Prof. O. Düzgüneş ve ailelerinin bir pikniğe davet etmeleri üzerine Kızılcahamam'a tekrar gittim.

Kızılcahamam'ın 22 km kuzeyine gittikten sonra Çerkeş yolundan Güvem'i geçtik ve Beşkonak'a geldik, piknik yeri olarak su kenarında sakin bir çimenliği seçtik. Yol kenarları buldozerlerle kesildikten sonra da Kızılcahamam-Çerkeş yolunun batı yamaçları henüz yeşillikle kaplanmamıştı ve gölsel sedimentlerin hem yatay, hem düşey tabakalanması açıkça ortaya çıkmıştı.

Bir gece önce biraz yağmur yağmıştı. Karamanoğlu ile yol yamaçlarında biraz yürüyüp ayaklarımızın altındaki yuvarlanan kayaçlarda bulunan fosil fragmanlarını inceledik. Tabakalar halindeki diyatomitli toprağın en üst tabakası düşey doğrultuydaydı ve bu süngerimsi kayaçların tabakaları doğal olarak kitap büyüklüğünde tabakalara ayrılmıştı. Yağmur suyunu emdiklerinden her taşı kütüphaneden bir kitap alır gibi kolaylıkla alabiliyorduk. Her diyatomitli levha parçası üzerinde güzel bir fosil izi bulunuyordu.

Bu fosil yatakları, deniz düzeyinden 1000-1500 m kadar yüksekte Orta Anadolu platosunun kuzey bölümünde, dağlık araziden kozalaklı ve yaprakları dökülen geniş yapraklılar karışımı bir ormana geçiş zonunda yer almaktadır. 15 km uzunluk (kuzey-güney) ve 7 km genişlikteki (doğu-batı) bir alana birçok fosil topluluğu dağılmış durumdadır.

5-6 milyon yıl kadar önce bu alanda bir tatlı su gölü ve özellikle Arkto-Tersiyer türlerince zengin bir sekoya/meşe ormanı vardı.

Bu arazide yaptığım iki kısa gezide 400 bitki makrofosil numunesi (kozalak, meyve, tohum, yaprak ve dal) ile 50 kadar hayvan fosili numunesi (balık, kurbağaların iskelet izleri ile larva ve erişkin böcek fosilleri) topladım. Son birkaç yıldır bitki makrofosiller! ile pollen taneleri ve bu alanın gölsel diyatomitleri ile şeyl tabakaları içinde korunmuş diyatomlar gibi mikrofosiller! incelemekteyim. Bu ön tanımlamalarımın sonuçları XII nci Uluslararası Botanik Kongresinin Floristik Bölümünde rapor halinde sunulmuştur

Koleksiyonlarım Güvem'in başlıca Beşkonak ve Kadioğlu mahallerine aittir, hepsi erozyonla ortaya çıkmış başka en az altı ya da yedi fosil yatağı vardır. Bu eski orman yaşamına ait yeterli bir numune elde etmek için araştırılmamış alanlarda başka kazıların yapılması gerekmektedir."

Sayın Baki Kasaplıgil' in izlenimleri bunlarla sınırlı değil ama, buradaki fosil oluşumlarının Kafkasya' da Rus sınırında bulunan Hatila vadisindekilerle aşırı derecede benzerlik arzettiğini belirterek buradaki zenginliğin tam olarak ortaya çıkarılması amacıyla jeologlarla ortak çalışma yapılması gerektiğini vurguluyor.

Başladığımız jeopark projesi belki bir yerde Kasaplıgil hocanın bu isteğine de cevap verir nitelikte olacak. İlçe halkı olarak bundan 70 sene önce yapılmış bu araştırmayı önemsememiz gerekiyor. Bu sıradan bir şey değil, zamanın kıt imkanları ile böyle bir araştırma yapabilmek.

Yöneticiden çok fazla inisiyatif beklenen bir toplumda, öncelikle mülki ve yerel idarenin bu konuda atacağı adımlar çok önemli. Bu bağlamda idarecileri hazır görsek bile yukarıda bahsettiğimiz gibi; halk ve sivil örgütlerin sürece katılmamaları ve finansman gibi engeller yüzünden projeler akamete uğrayabiliyor.

Onun için bu kapsamlı projelere finans desteği ve halkın katılımı kadar, merkezi idare ve üniversitelerin doğrudan ilgi ve katkısı, sürece çok daha fazla işlerlik ve ivme kazandırabilecektir.

.../...

Gerek amatörce gezilerimde ve gerek jeopark süreci boyunca jeologlarla yapmış olduğumuz arazi incelemeleri sırasında şuna şahit oldum ki; asla küçümsenmeyecek

doğal değerlerin ortasında yaşıyoruz. Adeta her metrekarede canlı-cansız farklı ve ilginç objeler var.

Zengin bir flora ile kaplı ve geçmişinde farklı toplumları üzerinde barındıran Kızılcahamam ve Çamlıdere, önemli bir volkanik arazide yer almasından dolayı, birbirinden ilginç jeolojik alanlarla dolu.

Bu doğal ve tarihî varlıkların tamamının ortaya çıkarılması ve turizm kanalı ve aracılığı ile; ilçelerimiz, ülkemiz ve dünya kamu oyunun hizmetine sunulması gerekmektedir.

Sahip olduğu zengin doğa, şifalı suları, tarihi ve kültürel varlıkları ve Milli Parkı ile turizm alanında ülkemizin önde gelen merkezleri arasında yer alan ilçelerimizin, bu sektörü daha verimli işletmesi amacı ile şimdiye kadar yapılmamış bir “ilk” i yani Jeopark’ ı gerçekleştirmek üzeredir.

Sanayi ve tarım alanında en azından kendine yetecek bir üretim potansiyeline sahip olmayan ve yegâne kalkınma aracı olarak gördüğümüz “turizm” için jeopark projesi, bir silkinme, kalkınma ve dolayısıyla bir hayat projesi olacaktır. Yerel kalkınmada belediyelerin öncü rol ve fonksiyonu göz önünde tutulursa, bu projenin hayata geçirilmesinde de belediyemizin bütün imkânları ile öncü rolünü oynayacağı bilinmesi gereken bir gerçektir.

İlçemiz Kızılcahamam bunun için yeteri kadar bir alana, doğal ve kültürel varlık kapasitesine sahiptir.

Bunlar içinde; Alicin Manastırı, Mahkeme Ağacın Yeraltı şehri, Abacı Peribacaları, Beşkonak Bazalt Sütunları ve Fosil yatakları, Seyhamamı Kaplıcaları ve Doğal Çevresi, Karagöl, Soğuksu Fosil Ağaç, Taşlıca Köyü Gelin Kaya ve Kaplumbağa Kardeşler, Kavaközü Peribacaları, Pelitçik ve Yahşihan Fosil ormanı, Kara akbaba, Beyaz kartal, mesire alanları, doğa yürüyüşü parkurları, termal, maden ve kaynak suları, tarihi ve tabiat varlıklarını sayabiliriz.

Jeopark projesi, orta ve uzun vadede Kızılcahamam ve Çamlıdere yöresini uluslar arası düzeyde tanınan, jeoparkları kurulmuş ve Türkiye’ nin jeoturizm ile kalkınan ilk yöresi yapma ana hedefine yöneliktir.

İlçemizin doğal yapısının jeolojik çeşitliliği, ulaşım kolaylığı, başkent Ankara’ ya yakınlığı, kültürel ve tarihi zenginliği ile coğrafi konumu, jeoturizm özelliğini öne çıkaran avantajlarıdır.

Ankara Üniversitesi ve Jemirko' un yaptığı araştırmalar sonucu, bölgemizde 2000 km² lik alanda 250 civarında jeolojik oluşumun varlığı tesbit edilmiştir.

Küçük bir alanda bu kadar zenginliğin bulunması ilk bakışta hayret verici bir durum gibi görünse de “jeositlerimiz bölümünün başında ifade edeceğimiz bölgesel bazı fiziki özellikler bunu haklı kılıyor.

Kızılcahamam & Çamlıdere bölgesi Kuzey Anadolu fay hattına yaklaşık 40 km uzaklıkta ve jeolojik geçmişinde volkanik etkinliklere sahne olan epey engebeli bir alan. Dolayısıyla bu iki etken bölgede oldukça fazla kırılma, çökme, kayma ve aşınma gibi hareketler ile lavların ilginç kaya şekilleri meydana getirdiği gözlenebiliyor.

Bölgemizin kayaçlarını ve yer şekillerini 23-5 milyon yıllar arasında (Miyosen dönemi) gelişen volkanizma ve bunun değişik ürünleri olan volkan konileri, kalderalar (volkanik kökenli, kazan şeklinde çok büyük çöküntü), dayk (kayaçların yapısını geliştiren kesen çatlak ya da yarıkları, magmanın doldurulmasıyla oluşmuş kayaç damarı) gibi morfolojik unsurlar oluşturur.

18 milyon yıllık uzun sürede, volkanizmanın oluşturduğu lav akmaları, tüf, aglomera gibi proklastikler (Volkanlardan çıkan katı maddeler= volkan tüfü)ve bunlarla eş zamanlı ayrı çökelimler veya bunlarla ardalanmalı göl oluşumları da söz konusudur. Bilhassa gölsel çökeller ve proklastiklerin ardışıklı depolanması değişik görünümlü yer şekillerinin oluşumuna imkan sağlamıştır. Mesela D-750 (E-5) karayolunda Azaphane geçidi boyunca, E-89 otoyolu batısında Bayındır çayı boyunca ve Çamlıdere Barajı güney kesimindeki lav akmalarının teşkil ettiği dik yarlar; Mahkeme Ağacın köyü civarındaki beyaz tüfler ve Abacı mahallesindeki peribacaları, Beşkonak' daki gölsel çökellerin oluşturduğu düzlükler ve genelde dalgalı arazi yapısı belirgindir.

Proje kapsamındaki 23 ayrı jeosit, çoğu miyosen dönemi olmak üzere 23 milyon ile 20 bin yıl arası bir zamanda oluşmuş. Bu alanlarda kaya ve toprak oluşumları yanında bölgeye haz bir takım bitki ve hayvan varlıkları da bu vesile ile değerlendirilecektir. Bir Karaakbaba, kepçe kulaklı fare, Kızılcahamam lalesi ve farklı türdeki bitki topluluklarının birlikteliği öne çıkan değerler olarak göze çarpıyor.

Bölgemizin hemen kuzeyinde Gerede-Çerkeş arasındaki dar-uzun vadi, Kuzey Anadolu Fayının teşkil ettiği bir oluk/çöküntüdür.

Bölge arazimiz güneyden kuzeye doğru yükselir. Kuzeyde çoğu volkanik olan dağ ve tepelerin zirveleri 2.000 m' ye ulaşır. (Işık Dağı 2034 m- Emekli Tepe 1986 m- Harami tepe 2034)

Bölgemizde güneye doğru akan ve çoğu mevsimlik akarsularımızın hepsi dik yamaçlı V tipi vadilerde ilerler. En alçak noktası Kışlak köyündedir (750 m) En güney batısındaki vadiye Kirmir Çayı gömülmüş olup, burada seki/teraça varlığı yörenin tektonik yapısına işaret sayılabilir.

Bölgede saçaklı akaçlama tipikli belirgin bir erozyon söz konusudur. N. Kazancı/ Soğuksu Milli Parkı ve çevresi jeositleri/Ankara 2007

2 dereceli deprem kuşağında yer alan bölgemizde, yol çalışmaları sırasında ortaya çıkan fay kırıkları, geçmişteki çok etkili sarsıntıların olduğunu anlatıyor. Bunlardan ikisi Aşağı Ada ve Kızık fay kırıkları E-89 otobanı kıyısında ve oldukça keskin hatlarla görülebiliyor. Salın Alpular mahallesi çıkışındaki diğer kırık ise daha ince bir fayı gösteriyor.

Genelde 2. Evre volkanitlerinin oluşturduğu jeolojik yapıda; andezit, bazalt, tuf, agolmera ve konglamera türü kaya türlerini görmek mümkün.

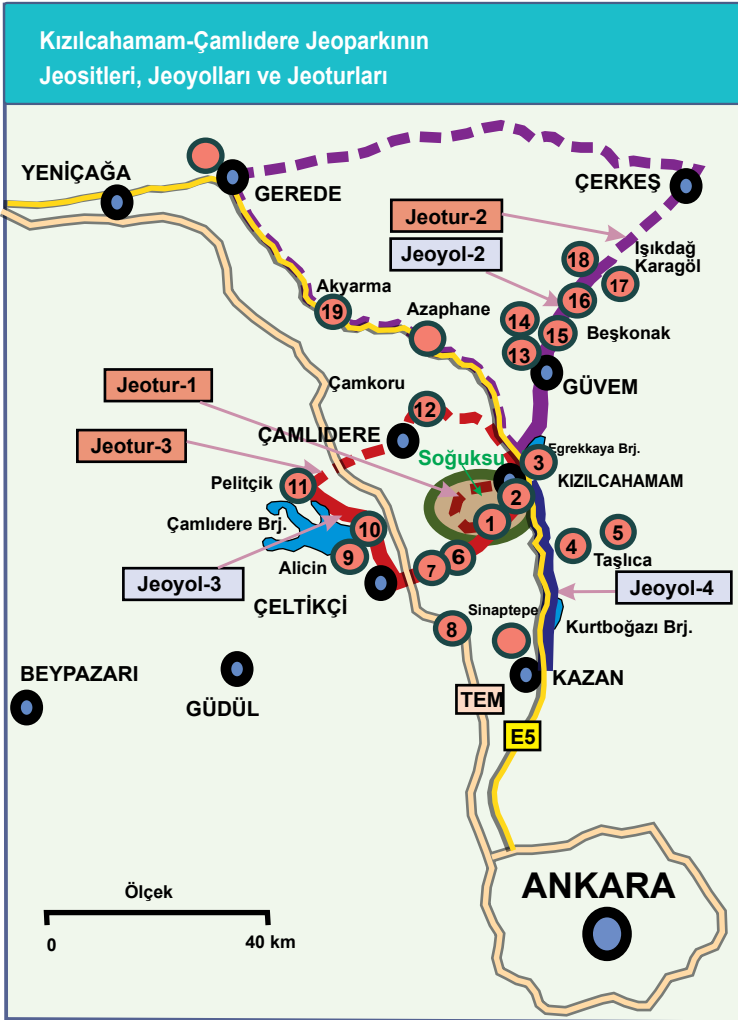
Alicin Manastırının bulunduğu dev kaya kütlesi, Mahkeme Ağacın İndibi ve Başköy çok katlı mağarası aglomera kütlelere birer örnek.

Taşlıca köyündeki Gelin Kaya ve Kaplumbağa Kardeşler isimli kayalar dev andezit bloklarından oluşuyor. Mahkeme Ağacın ve civarındaki eski yerleşim yerleri, Abacı Peribacaları. Beşkonak fosil alanları yoğun olarak tuf ve ponzalı tuf ile kaplı.

Jeositlerimiz, her yerde görülemeyen türde doğal değerler. Birer mücevher olarak algıladığım bu alanlar belirttiğimiz gibi ancak volkanik ölgeler ve fay hatlarında görülebiliyor. Bu jeolojik oluşumlar, oluştukları milyonlarca yıl öncesinin canlı birer belgesi durumundalar. Geçmişin mirasını bunlar üzerinde görüp okumak mümkün. Bu yönleri ile önemli ve değerliler, korunmaları bu yüzden gerekli.

Milyonlarca yıl önce oluşan bir balık ve kurbağa fosilini eline alıp incelemek, dağların arasında bir gölün kıyısında gezinmek, kayalara tırmanmak ve bir kır kahvesinde yorgunluk gidermek insanlar için oldukça heyecan verici.

Proje kapsamındaki jeositler bölgemizin farklı yerlerinde serpilmişler. Hepsini bir günde gezip görmek mümkün değil. Dokunarak, inceleyerek ve yaşayarak görmek için uzun zaman gerekiyor. Bu bakımdan belli bölgelere ayırmak, belli güzergâhlar tesbit etmek gerekiyor.

Jeopark / Jeoturizm Fikrinin Oluşması ve Başlangıç...

Jeopark kavramının birbirinden bağımsız iki ayak üzerinde geliştiği ve daha sonra bazı gelişmelerle ayakların tek projede geliştiğine şahit oluyoruz.

Bunlardan birisi Kızılcahamam ayağı ki, belediye başkanı Coşkun Ünal' ın kafasında oluşması ile başlıyor. Diğeri de Ankara üniversitesi' nin Tübitak' ın desteği ile Milli Parklar doğa Koruma genel müdürlüğü ve jemirko ortaklığı tarafından yürütülen jeolojik alan çalışmaları..

2009 yaz aylarında ilçemiz gündemine “jeopark” kavramının girdiğini hatırlıyorum. Coşkun Ünal' ın belediye başkanı seçildikten sonra turizm konusu ile ilgili olarak ilginç bir takım girişimleri olabileceğini bekliyordum. Kelimenin tam karşılığını bilmesem de, çağrıştırdığı içerik itibarıyla doğal alanların en azından açık hava müzesi halinde düzenlenebileceği aklıma gelmişti.

2004 Yerel seçimleri sırasında, o dönem de belediye başkanı adayı olan Coşkun Ünal' ın, kampanyasında da bu paralelde turizm projeleri bulunuyordu.

Nihayet bir gün kendisine; jeopark fikrinin nasıl oluştuğunu sordum. Beklediğim gibi çok açık bir şekilde baştan sona özetledi. Yine tahmin ettiğim gibi oldukça ilgi çekici anekdotların yer aldığı bir öykü gibi idi.

Şimdi biraz gerilere gidelim. Tahminen 1997 sonbaharı filan olmalı. Bu günün başbakanı R. Tayyip Erdoğan, 120 günlük mahkûmiyetinden sonra cezaevinden çıkmış ve bir vesile ile ilçemizi ziyarete gelmişti. Hatta merkez Aşağı Camide bir Cuma namazı kılmıştı.

R.Tayyip Erdoğan, ilçemizde kaldığı günlerde nasıl olmuşsa ilçemizin şimdi çok popüler doğal alanlarından Karagöl' e gitmiş. Oraya piknik için değil, methini duyduğu için gitmiş olacağını düşünüyorum.

Bu gezi ilçe kamu oyunda duyulunca, Coşkun Ünal' ın ilgisini çeker ve Karagöl' ü ziyaret etmeye karar verir. O'na göre İstanbul' un eski büyük şehir belediye başkanı olan ve toplumda yıldızı gittikçe parlayan birinin bu gezisi rutin dışıdır.

Coşkun Ünal büyük bir merakla Karagöl' e gidince, Işık Dağı' nın hemen eteğindeki bu doğa harikası mekana hayran olur.

Aynen şöyle ifade ediyor ilk izlenimini: “Simsiyah yüzeyle bir göl, hilâl şeklinde bir çamlık, çevresinde sazlıklar, gölün üzerinde yapraklar ve içinde yüzen çocuklar...”

Dahası var. Orada dolaşırken ecnebi oldukları anlaşılan birkaç kişi ile karşılaşır. Merak eder burada ne aradıklarını ve öğrenir ki Amerikalı olan bu yabancılar, Karagöl’ ü daha önceden duymuş ve kamp yapmak üzere gelmişler. Hatta yanlarındaki İngilizce bir broşürde yer alan Karagöl ile ilgili bilgi ve fotoğrafı da gösterirler. Bu broşür Ankara’ da görev yapacak elçilik ve konsolosluk mensupları tarafından hazırlanmış ve Ankara ve çevresindeki turistik değerleri içermektedir.

Düşünebiliyor musunuz, dünyanın öbür ucundaki bir devlet, vatandaşlarından ülkemizi ziyaret etmek isteyenler için Türkiye / Ankara ve Kızılcahamam’ ın Karagöl’ ünü bir turizm broşürüne koyabiliyor. Devletin, vatandaşının rahatı için üstlendiği fonksiyona bir bakın hele.

Bu durumda normal bir insanda hemen kompleks oluşur. Kendi sahip olduğu değeri tanımamaktan, farkına varamamaktan ileri gelen bir kompleks. Bir eziklik, bir utanç yaşamak çok doğal böyle durumlarda.

Kendinden ziyade, kendine ve toplumun bütün fertlerine bu tür değerlerin niçin öğretilmediğine ve tanıtılmadığına dair bir sitem oluşur beynimizde.

Hani bir söz vardır ya; “O mahîler ki, derya içinde deryayı bilmezler.”

Balıkların suyun içinde ondan habersiz şekilde, içgüdüleri ile yaşamalarını anlatan ama aslında sahip oldukları değerlerin farkında olmayan insan tipleri için kullanılan bu söz, yukarıdaki olay karşısında bizi fazlası ile tarif ediyor.

Şu sözü söylesek herhalde abartmış olmayız. “Keşfettiğimiz yeni yerler, (Karagöl, Başköy Kale ve mağaraları, Alicin manastırı ve Ağsar kalesi vb.) bildiklerimizden (Soğuksu Milli Parkı) kat kat güzel.”

Bir yere verilen doğal güzellik ve diğer değerler ile orada yaşayanlar arasında şöyle bir bağ olması gerekiyor. Yaratılmışların en üstünü olan insanın, buralardan en azami şekilde faydalanması gerekiyor. Faydalanmak için farkında olmak, okumak, öğrenmek, benimsemek ve korumak. Artısı da bunları ekonomiye kazandırmak.

Bu ilişkiyi aslında bir görev, bir sorumluluk olarak değerlendirmek daha doğru.

Coşkun Ünal’ın İstanbul yolu üzerinde ticaret yaptığı yıllarda 1997 de yine aynı konu ile ilgili çarpıcı başka bir anısı daha var. Bir gün iş yerine gelen birkaç kişi Beşkonak köyünü sorar. Köyü tarif eden Coşkun Ünal, merak edip niçin ilgilendiklerini sorar.

Adamlar onu yine hayretler içinde bırakan ifadeler kullanırlar. Hatta Kızılcahamam’ın değerlerinin niçin tanınmadığı konusunda ufak bir de gönderme yaparlar. Yanlarındaki bir broşürde; Beşkonak köyünde dünyanın en eski bitki ve hayvan fosili yatakları olduğu ile ilgili bilgi ve fotoğrafları gösterirler.

Bu ilginç anekdot da, kendisini tetikleyen önemli etkenlerden biri.

Burada gariptir acı duyduğumuz bir nokta aklıma geliyor. Böyle ferdi girişimlerle, kaçak yollardan nice tabii ve tarihî güzelliğimiz gibi, Beşkonak fosillerinin de talan edildiğini öğrenmek ilçemiz adına ne kadar da esef verici.

Coşkun Ünal’da bu yaşadıklarının buruk etkisiyle Kızılcahamam’ın turizm konusundaki geleceği ile ilgili bir takım fikirler oluşmaya başlar. Başka bir ekonomik alternatifi olmayan ilçemiz için turizmin mutlaka kullanılması ama alışlagelmiş usullerle değil, modern bir anlayışla. Bütün dinamiklerin harekete geçirilmesi yanında idareci ve halkın aynı bakış açısında birleşmesi gerekiyordu. Bunun için disiplinli bir organizasyon ile ilçe gerçeklerine uygun bir master planı hazırlanması gerekiyordu.

Özellikle bildiğimiz tursitik değerler dışındaki doğal mekanlar ve jeolojik oluşumlar mutlaka atıl halden kurtarılıp ülkemizin ve dünyanın istifadesine sunulmalı idi.

Hayallerimiz, gelecek için önemli detaylar içerir. Yarının projeleri bu günkü hayallerden doğuyor. Coşkun bey bu amaçla iş icabı ve sadece gezip görme amaçlı yaptığı ülke içi ve dışı seyahatlerde turizm konusunu detayları ile daha bir merak ve ilgi ile takip etmeye ve incelemeye başlar.

Diğer ülkelerde turizm anlayışı, esnaf müşteri ilişkileri, tesis işletmeciliği ve yapılan yatırımlar bütünüyle ilgi ile incelenip, fırsat olduğu takdirde bunları Kızılcahamam’da uygulanabilirliği üzerinde düşünceler oluşmaya başlar. Bu arada da 2009 yerel seçimlerini kazanarak ilçemizin belediye başkanı olur.

Seçimden hemen sonra SKY Türk tv kanalında katıldığı bir programda ilçemizi genel hatları ile tanıtırken jeolojik alanlardan da bahseder. Bu arada programı takip eden arkadaşı Şinasi Kazancı, daha sonra bir araya geldiklerinde Coşkun beye ağabeyinden bahseder ve ikisinin de aynı şeyleri konuştuğunu belirtir.

Şinasi beyin ağabeyi Prof. Dr. Nizamettin Kazancı ise Ankara Üniversitesi Jeoloji bölümü öğretim üyesi ve ülkemizde jeoloji alanında isim yapmış bir uzmandır. Uzun zamandır da zaten ekibi ile hem üniversite hem de Jemirko (Jeolojik mirası koruma derneği) olarak ilçemiz ve çevresinde jeolojik araştırmalar yapmaktadır. Üstelik Kula, Salihli ve Yatağan gibi yerlerde Jeopark projesi kapsamında bir takım ön çalışmalar yapmakla meşguldür.

Burada ilginç bir nokta da; Nizamettin hoca bu kadar değerli jeolojik alanın henüz değerlendirilmemesi karşısında, bölge halkının bundan haberinin olmadığını düşünmüştür.

Bu gelişmelerle Şinasi bey, ağabeyi ile Coşkun beyi bir araya getirip tanıştırır. Bölgemizdeki jeolojik alanlar ve bunların muhakkak değerlendirilmesi görüşünde birleşirler ve üniversite rektörlüğüne bu konuyu götürme kararı alınır.

1999 Ekim ayı ilk haftasında Coşkun Ünal ve Nizamettin hoca rektör Prof. Dr. Cemal Taluğ ile konuyu görüşmek üzere Ankara’da bir araya gelirler. Zamanın kaymakamı Bilal Çelik, izinli olduğundan bu görüşmeye dahil olamaz. Öncelikle rektör beye Nizamettin hoca tarafından bölgenin jeolojik değerleri ve bunların değerlendirilmesinin, üniversitenin de bu konuda öncü rol alması gereği anlatılır.

Üniversite ve Jemirko açısından projenin geçmişi 2006 yılına uzanıyor. Bu iki kuruluş, Kızılcahamam ve Çamlıdere bölgesinde araştırmaları sırasında gördükleri ilginç jeolojik

alanların değerlendirilebilir olduğu kanaatine varmışlardır. Oldukça geniş alanda ve ender güzellikteki jeositlerin daha geniş kapsamlı bir araştırmaya tabi tutulması için Tübitak' ın da desteğini sağlayıp, Doğa Koruma ve Milli Parklar genel müdürlüğü ile birlikte çalışmalar tamamlanır. Bu süreçte bölgedeki jeositlerin hem envanteri tutulur hem de gelecekte hazırlanacak Jeoturizm projesinin ilk eskizleri zihinlerde belirmeye başlamıştır. Tesbit edilen jeositlerin korunması ve ekonomiye kazandırılması amacıyla Kızılcahamam - Çamlıdere Jeopark ve Jeoturizm Projesinin esas temeli jemirko' ya göre bu çalışmadır.

İşte tam bu dönemde Nizamettin hoca ve ekibin Jeositlerin değerlendirilmesi konusunda Kızılcahamam belediyesi ile yollarının kesişmesi tam anlamıyla bölge için bir tevafuk ve oldukça önemli bir fırsat ortamı oluşturunca.

İlçemizdeki her girişim gibi bundan da hayırlı bir sonuç çıkabileceği umudu ile gelişmeleri beklerken 2009 Kasım ayı başında belediye başkanından konu ile ilgili bir görüşme talebi geldi. Coşkun bey bana Jeopark projesinden bahsedip, kurulacak yürütme komisyonunda yer almamı istediklerini bildirdi.

Öncelikle;”Ben jeolojiden ne anlarım ?” gibisinden kısa bir tereddüt yaşamadım değil. Fakat bu geniş kapsamlı ve uzun soluklu projenin farklı ayakları ve etapları olduğu, herkesin birikimi ve gücü doğrultusunda katkı sağlayabileceği, esasen farklı bilgi birikimleri ve tecrübelerin harmanlanarak sonuca ulaşılacak bir süreç olduğunu fark ettim. Esasen ilçeye hizmet için bir vesile olarak görmem bile yeterliydi.

İlçeye dışarıdan gelenlerle direkt teması olan biri olmam hasebiyle, onların bölgemiz hakkındaki intibalarını öğrenme imkanım olmuştu. Doğal ve kültürel değerlere yapılan övgüler yanında turizmde istenilen yerde olamadığımız hakkında da bazı eleştirel görüşlere muhatap oluyordum. Her eleştiriye büyük bir dikkatle dinliyor, olabilirlik sınırı içindekileri, kendi düşündüklerimi de ekleyerek farklı platformlarda gündeme getiriyor ve bu konuda bir kamu oyu oluşmasını sağlamaya çalışıyordum.

Aslında bu konuda çok uzun analizler yapılabilir. Bu olumsuzlukların sosyolojik boyutları var. Hem de çok dikkate alınması gereken hususları içeren. Bunları belki ileride başka bir vesile ile kamu oyu ile paylaşma imkanı bulabilirim.

Fakat kısaca belirtmek gerekirse; doğru ve akılcı tesbitler yapılmasına, kamu oyunun dikkatinin bu konuya toplanmasına, inanca ve kararlı bir liderliğe ihtiyaç vardı.

Jeopark ne ki?

Bu çalışma teklifi ile en azından somut bir noktadan başlamak için bir imkan, bir vesile ortaya çıktığına kanaat getirdim. Bu imkan bütünü itibarıyla ilçemize sıçrama yaptırarak bir ortam oluşturabilirdi. En azından ben öyle inandım.

Buna rağmen Jeopark ve jeoturizm hakkında temel bir takım bilgilere ihtiyacım vardı. Birkaç inceleme ile buna kavuştum. Türkiye’ de Muğla / Yatağan, Salihli ve Kula gibi yerlerde Jeopark konusunda bazı girişimlerin yapıldığını öğrendim.

Esas itibarıyla jeolojik sit alanlarının tanıtımı ve turizm amaçlı kullanılmasını amaçlayan bu proje için ilçemizde uygun mekanların varlığını düşündüm. Bu suretle belki ilçenin çehresi değişebilecekti. İşin içinde Ankara Üniversitesi gibi bir ilim kuruluşunun bulunması, bilgi ve proje anlamında sıkıntı çekilmeyeceğini gösteriyordu. Ayrıca ilgili diğer kuruluşlar; Ankara Valiliği, Turizm ve Kültür Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı ve Avrupa Birliği birimleri ile de kolayca temasa geçilebilip, gerekli maddi ve bilgi desteğinin alınabileceğine kanaat getirdim. Ama zamanla biraz fazla iyimser düşündüğümü anladım.

Zamanla Ankara üniversitesi ilgilileri ile temaslarım sonucu Digne bildirgesi diye bir şey duyup araştırdım. Jeopark kavramının uluslar arası bir söylem olarak kullanılmaya başlandığı Digne Bildirgesi (1991), doğa ve turizm alanında yeni bir anlayışın başlaması açısından önem taşıyor. O güne kadar dünyayı, doğal kaynakları hoyratça ve sorumsuzca kullanan insanlık, herhalde yaptığı yanlış görmeye başladı ki, bu bildirge ile doğal değerlerin korunması gerektiği konusunda çalışmalar yapılmasına karar verdi.

Digne Bildirgesi, ana hatları itibarıyla şunları içeriyor:

- 1- İnsan hayatının bir kere yaşandığının kabul edilmesi gibi, yerkürenin hayatının da tek olduğunun kabul edilmesinin zamanı gelmiştir.
- 2- Yerküre ana bizi beslemekte, idame ettirmektedir. Her birimiz ve hepimiz ona bağımlıyız. (Doğanın bize bağımlı olmadığı vurgulanıyor. Gerçekten insanın ortaya çıkmasından önce de canlı/cansız doğa vardı) O bizlerin arasındaki bağıdır.
- 3- Yerküre 4.5 milyar yaşındadır ve yaşamın, yenilenmenin ve dönüşümün beşiğidir. Uzun süren evrimi, yavaş olgunlaşması içinde yaşadığımız çevreyi şekillendirmiştir.

4- Bizim tarihimiz ve yerkürenin tarihi çok yakından ilişkilidir. Onun başlangıcı bizim başlangıcımız, onun tarihi bizim tarihimiz ve onun geleceği bizim geleceğimiz olacaktır.

5- Yerküre bizim çevremizi oluşturur. Bu çevre sadece geçmiştekinden farklı değil, gelecektekinden de farklıdır. Bizler yerkürenin sonu olmayan konuklarıyız, sadece geçiyoruz.

6- Yaşlı bir ağacın büyümesinin ve hayatının kayıtlarını tutması gibi, yerküre de geçmişinin ve anılarının kaydını tutar. Bu kayıtlar hem yüzeyinde hem derinliklerindedir. Kayalarda ve kırlardadır. Bu kayıtlar okunabilir ve dilimize çevrilebilir.

7- Anılarımızı yani kültür mirasımızı korumak gerektiğinin her zaman bilincinde olduk. Şimdi doğal miras olan çevreyi korumamızın zamanı geldi. Yerkürenin geçmişi insanlığınkinden daha az önemli değildir. Şimdi onu korumayı öğrenmenin, bizden çok önce yazılmış olan bu kitabı okumanın zamanıdır: Bu bize kalan Jeolojik mirastır.

8- Biz ve yerküre ortak mirasımızı paylaşmaktayız. Biz ve hükümetler bu mirasın koruyucusuyuz. Teker teker her insan bilmelidir ki, en ufak tahribat onu bozmakta, yok etmekte, yerine konulamaz kayıplara uğramaktadır. Her türlü gelişme bu mirasın eşsiz ve tek oluşuna saygı göstermelidir.

9- Jeolojik mirasımızın korunması konulu 1. Uluslar arası Sempozyum'a delege olarak katılan otuzdan fazla ülkenin yüzden fazla uzmanı, ulusal ve uluslararası mercilerden gerekli tüm yasal, parasal ve örgütsel önlemleri alarak bu mirasın önemsenmesini ve korunmasını acilen istemektedir.

Bu bildirgeyi, Nizamettin hocamın tabiri ile “Dünyanın kendini koruma hakkı” olarak algılamamız mümkündür.

Bu bildirge 13 Haziran 1991’de yayınlanmış olup 30’dan fazla ülke kabul etmiştir.

Ardından bu amaçla alınan tedbirler kapsamında Avrupa Jeolojik Mirası Koruma Kurumu, iki yıl sonra da 2000 yılında buna benzer bir girişimle bizde Jeolojik Mirası Koruma derneği kurulmuştur.⁽¹⁾

(1-Jeolojik Koruma kavramlar ve terimler. N.Kazancı 2010 Ank. Shf:1)

Bu prensipler kapsamında doğa koruma fikrinin yerleşmesi ve uygulanması kadar doğadan ekonomik anlamda nasıl faydalanılabilir sorusu da gündeme gelince bir takım düzenlemeler yapılması planlanmış. Ortaya atılan bir fikri hayata geçirmek üzere, uygulanabilir, gerçekçi ve pratik yolların oluşturulması gerekiyor. Jeopark; bu alanda akla gelen en uygun yol.

2012 yılı itibarı ile Avrupa Jeopark ağı kapsamında 17 ülkede toplam 40 jeopark düzenlemesi var. Onlar doğa koruma yolunda daha önce ilerlemeye başladıklarından bizden daha öndeler. Unesco, üniversiteler, hükümetler, yerel idareler, sivil örgütler ve halkın da desteğiyle oldukça fazla yol kat edilmiş. Özellikle de idare ve koordinasyon bakımından ciddi işler yapılmış.

Çok basitçe yapılan jeopark düzenlemeleri içinde ziyaretçilerin gezme, görme, yaşama, inceleme, konaklama, alışveriş ve diğer etkinlikler için bütün imkanlar değerlendirilmiş ve güzel bir sistem içinde doğal değerlerini sunuyorlar. Bu etkinlikler için devasa tesisler yok. Oldukça basit doğayla örtüşük özgün düzenlemeler var. Ama gelenler bundan hayli memnun ve severek kendilerine sunulan hizmetlerden faydalanıyorlar.

Ulaşım, konaklama, gezi, inceleme, alışveriş ve bütünüyle doğal etkinlikler kendi sistemi içinde saat gibi işliyor ve muazzam bir ziyaretçi potansiyeli ile hem tanıtımlarını yapıyorlar hem de kayda değer bir kazanç elde ediyorlar.

Jeopark süresince çeşitli etkinliklerdeki sunumlarda, Avrupa’ daki bazı jeopark düzenlemeleri hakkında fikir sahibi olduk. Norveç, Almanya, Yunanistan, Romanya gibi ülkelerdeki jeopark örneklerini gördüm ki, çok fazla bütçe gerektirmeyen bir alt yapı sistemi oluşturulmuş. Fakat şunu tesbit ettim ki, görsellik ve çeşitlilik bizdeki kadar zengin değil. Bu, bizim için bir avantaj.

Oralardaki düzenlemeleri görünce doğrusu epey rahatladım. Bunlar basit bir bütçe ile yapılabilecek işler. Önemli olan jeopark fikri ve oluşumunu bizde kurumsallaştırabilmek. Bunun yolunun da, halkın farkındalığının sağlanması ve doğa koruma konusunda yerleşik bir şuurun oluşmasına bağlı olduğunu dile getirdik.

İşbirliği görüşmeleri sırasında Alman yetkililerden, kendilerinde de bizdeki gibi yeterli bir koruma mevzuatı olmadığını öğrenmiştik. Onlar, doğa koruma şuurunu yerleştirmek için gezi ve kampanyalar düzenlediklerini, jeositlerin ise çevresel ve

biyolojik nedenlerle korunduğunu belirterek, daha çok; “çevre ve doğa koruma” fikri üzerinden hareket ettiklerini belirtiyorlardı.

Bir işi başarma yolunda motivasyonun önemine inanmayan kalmadı. Amaçsız, vizyonsuz yola çıkılmadığı gibi bunun yanında şevk olması gerekiyor. Zevk alarak ve inanarak çalışmak. Bir bilge; “İşini, eşini ev aşını sev...” diye öğüt verirken, hayata bu üçlü sayesinde yön verebildiğimizi de anlatmak istiyor.

Toplumların bireylerinin meşgul oldukları işleri olduğu kadar, bütün toplumu ilgilendiren işleri/hedefleri de olmalı. Herkesin kabullendiği ve ortak risk aldığı, elele yürüttüğü bir misyon.

Kişiler, kurumlar ve siyaset üstü bir proje olan Jeopark, sanıyorum bu özelliği ile sosyal kesimler arası kopukluğu da ortadan kaldıracabilecek nitelikte.

Bir kişinin zihninde canlanan bir hayal, geleceği inşa projesine dönüşebilir mi? Jeopark bunu test aracı olarak önümüzde duruyor. Gerçekleşmesi, kitlelerin bunu benimsemesine, ortak şuur oluşmasına ve organize olup çalışmaya bağlı. Hep beraber göreceğiz...

Ankara Üniversitesi ile İşbirliği Protokolü ve Ortaklığın Çatısı...

Ankara Üniversitesi ile Kızılcahamam belediyesi arasında imzalanması planlanan protokol ile proje resmiyet ve ciddiyet kazanacak. Bir anlamda sahipleri olacak, kimliğe kavuşacaktı. Taraflar bu anlaşma ile belirlenen yükümlülükleri kabullenip hayata geçirmek üzere çalışacak. Bu şekilde daha baştan itibaren projenin bir ayağının Ankara Üniversitesi olması önem ve ciddiyet katıyor ve tarafları olumlu motive ediyor.

Baş kısımda da belirttiğim gibi Şinasi Kazancı' nın, belediye başkanı Coşkun Ünal ile Prof. Dr. Nizamettin Kazancı' yı bir araya getirmesi bana göre projenin ilk adımı. Üniversite ve Cemirko' nun daha baştan olumlu bakması ile Kızılcahamam' a bir ziyaret planlanır.

15 Ekim 2009 da başta rektör Prof. Dr. Cemal Taluğ olmak üzere, ilgili öğretim üyelerinden oluşan ekip ilçemize gelir ve ilk görüşmelere başlanır. Bu ziyaret aslında bir tanışma vesilesidir. Belediye başkanı Coşkun bey bu ziyaret sırasında misafirlere düşüncesini tekrar anlatır ve öncelikle jeopark merkezi olarak düzenlenmesi düşünülen Atatürk Parkını gezdirir.

Bu ilk görüşmeler, ilk intibaların oluşması bakımından çok önemli. Projenizi ve buna sahiplenmenizi akılcı bir şekilde ifade etmeniz, bu sıradaki tutum ve tarzınızın karşı tarafta olumlu karşılık bulması gerekir ki, yola beraber çıkma düşüncesi oluşabilsin.

Yoksa duygusallık veya sadece şahsi bir takım ilişkilerin değerlendirilmesi ile ilmi bir projenin ortak bulması gerçeğe aykırı.

Projenin Ankara Üniversitesince yürütülebilir ve gerçekleşebilir görülmesinin esas sebebi bence burada yatıyor. Öncelikle jeopark projesinin uygulanabilir olması. Bölgede çok fazla jeositin olması, bunların tanzim ve sunumu konusundaki bilgi ve tecrübe birikimi ve bir de taraflardaki irade.

Nizamettin hocanın Jeopark konusunda ülkemiz ve dışarıdaki gelişmelerle bizzat yakından ilgilenmesi, üniversite bünyesinde, kendisinde, çalışma arkadaşlarında ve Jeolojik mirası koruma derneğindeki yeterli birikime güvenmesi muhakkak ki tetikleyici faktör olmuştur. Bunun yanında; üniversitenin asli görevleri arasında olan, yakın çevre ve genel olarak ülke kalkınması ve gelişmesi ile ilgili gerçekçi projeler üretmesi gibi bir fonksiyonun olduğunu da unutmamak gerekir.

Netice itibarıyla taraflar birbirini anlamış, bir güven oluşmuş ve işbirliğine gidilmesi karar altına alınmıştır. 15 Ekim 2009 tarihi bu anlamda bir temeldir ve görünüşe göre oldukça sağlam bir zemine oturmuştur. Bu zemin üzerinde artık belirlenen esaslar dahilinde yürümek gerekecektir ve öncelikle esasların belirlenmesi. Bunun için de bir çalışma ekibinin oluşturulması.

Kızılcahamam ziyareti sırasında ortaya konulan ve kabul edilen ana prensipler çerçevesinde hazırlanacak ortaklık protokolünün imzalanması için 13 kasım 2009 tarihi tesbit edilir. Yer olarak da Ankara Üniversitesi. İlk etapta ortak bir ekibin oluşturulması gerekiyor. Altı kişi olarak düşünülen ekibe üniversite ve Kızılcahamam adına üçer kişi seçilecek. Biz; belediye başkan yardımcısı Cevat Yüce, şehir plancısı Ahmet Turgut ve ben de Kızılcahamam Belediyesi adına koordinasyon komitesi üyesi olarak görev almış olduk. Daha sonra belediye meclisi her üçümüzün de jeopark koordinasyon komitesi üyesi olarak görevlendirildiğimize dair bir karar almıştı.

Coşun Ünal' ın beni arayıp, projede görev almamı istemesi bu günlere rastlıyor. Ertesi gün kendisini ziyaret ettiğimde bana detaylı olarak kafasındaki jeopark olgusunu anlattı. Her yönüyle meseleye ciddi yaklaştığını ve geleceğe ait olumlu beklentiler içinde olduğunu bu görüşmede anladım. Yeni bir anlayışla ilçemizin sıçrama yapabileceğine inanıyordu ve üniversite ile ortak çalışacak olmanın verdiği rahatlıkla kendisinde yeterince güven oluşmuştu.

Şahsen birikimimle bu konuda her türlü desteği vermeye ve beraber çalışmaya hazır olduğumu belirterek teşekkür edip yanından ayrıldım. Jeopark Koordinasyon merkezi olarak bir yer tahsis edilene kadar bir süre belediye halkla ilişkiler ve basın birimi ile beraber çalışacaktık.

Benim için şimdi sıra üniversite Ankara Üniversitesi ve beraber çalışacağımız ekibi tanımaya gelmişti. Daha önce önünden belki yüzlerce defa geçtiğim halde henüz içine girmediğim bu büyük komplekse hem de üst düzey bir etkinlik için misafir olmak ve bir çok akademisyenle uzun sürecek bir arkadaşlığın başlayacak olmasının heyecanını yaşıyordum. Ama tedirgin ve gergin değil aksine çok rahat idim. Hoş bir ortam oluşacağına inanıyordum.

13 Kasım 2009 öğleden sonra protokol için Ankara'ya giderken bu düşünceler içindeydim. Farklı kişilerle ucu açık bir zaman dilimi içerisinde kurulacak iş arkadaşlığı yanında zamanla saygı çerçevesinde oluşacak dostluklar da önemliydi.

Her yeni çalışma devresi aslında farklı enerji yüklenmesi ve farklı kişilerle kurulan arkadaşlıkları da beraber getiriyor. Uzmanlık alanları değişik ve belli bir akademik kariyere ulaşmış bir çevrede bulunacak olmama rağmen kendime olan güvenim sayesinde gerek konuya gerekse yeni çevreye uyum sorunu yaşamayacağımı umuyorum.

Coşkun bey, başkan yardımcısı Cevat Yüce, meclis üyeleri, Ahmet Turgut ve ben, rektörlük binasında önce rektör yardımcısı Argun beyin odasında çay içme fırsatı bulduk. Daha sonra rektör beyin daveti üzerine toplantı salonuna geçtik. Üniversiteden 15 civarında akademisyenle beraber karşılıklı oturduk.

Rektör bey, sıcak tavrı ile bizde çok olumlu bir izlenim bıraktı. Yılların birikimi ile gayet rahat bir halde konuya girerek jeopark üzerinde kısa bir konuşma yaptı. Rahat ve güven veren yaklaşımı şahsen beni oldukça etkilemişti.

Akademisyenler hakkında eskiden beri aynı izlenime sahibim. Bu rahat ve olgun tavırları, prensip sahibi olmaları ve insanı hayrete düşüren bir öz güvenleri takdire şayan idi.

Sokaktaki insanın genelde sıcakkanlı ve duygusal yapısı karşısında bu tür realist ve rasyonel bir kişilik, insanda en azından bende ilk bakışta bir şaşkınlık meydana getirebiliyor.

Üniversite ekibinin kendilerini tanıtımalarının ardından proje üzerindeki değerlendirmelerini dinledikçe kendileri hakkında ilk intibalarım oluşmaya başladı. Onların kendilerinden emin bir tarzda meseleye yaklaşımları bana aslında rahatlık veriyor. Projeye vakıf ve kendi alanlarında uzmanlaşmış bir ekip ile beraber çalışmanın bize ve dolayısıyla Kızılcahamam' a olumlu katkı sağlayacağı kesin idi.

Rektör bey ve belediye başkanı, hazırlanan protokol metnini alkışlarla imzaladıktan sonra yanımızdan ayrıldılar ve biz üç kişi, üniversite ekibi ile başbaşa kaldık. Aramızda daha sonra jemirko üyeleri olduğunu öğreneceğim Yaşar ve Necip beylerle, Sevim hanım da vardı.

Bu sırada aramızda bir komite oluşturma safhasına geçildi. Bu bölümde artık resmiyetten biraz uzak ortamda birbirimizi daha yakından tanıma fırsatı bulabildik. Amir-memur anlayışının olmadığı böyle ortamlar, ekibin çalışması ve kendini göstermesi bakımından daha uygun.

Burada hemen bir ortak çalışma ekibi oluşturduk. Nizamettin beyin başkanlığında An. Ün. Ziraat Fak. Öğrt. Üyesi Prof. Dr. Şükran Şahin, Siyasal Bilgiler öğretim üyesi Doç. Dr. Dilber Ulaş, Kızılcahamam belediye başkanı Cevat Yüce, şehir plancısı Ahmet

Turgut ve benden oluşan ekip kuruldu. Ekibe daha sonra Jeolojik Mirası Koruma derneği (JEMİRKO) 'nden Dr. Necp Mülâzımoğlu, emekli jeologlar Sevim Tuzcu ve Yaşar Suludere de katıldı.

Ankara' dan dönerken, başlangıç olarak önemli bir durakta olduğumuzu ve bundan sonrası için bir sürü soru işareti olduğunu görüyordum. Nereden başlayacağımız konusunda Nizamettin hocamla birkaç gün sonra yaptığımız haberleşme ile somut bir adım atma konusunda ilk adımları atmaya başladık. Kızılcahamam ve Çamlıdere kaymakamları ile görüşecek, onlara projeyi anlatıp destek isteyecektik.

Jeoparkın Diğer Ortak ve Destekçileri

Kaymakamlar mülki amir sıfatı ile esasen yerel anlamda jeoparkın doğal amiri pozisyonundalar. Bir kere, bütün jeositleri mülki sınırlar içerisinde bulunuyor ve ilçedeki koordinasyon ve kurumlar arası iş bölümü ve yardımlaşmada rolleri var.

Her ne kadar jeopark fikri Kızılcahamam Belediyesince oluşturulmuş, Ankara Üniversitesi ile ortaklık ve işbölümü protokolü imzalanmışsa da bütün süreçte kaymakamlıkların yukarıda belirtilen rol ve fonksiyonlarını yok saymak akıl kârı değil.

Kaymakam Bilal Çelik, ilçemizde bu tür projelere çok önem veren bir idareci olarak hafızamda kalacak. Özellikle 2007 yılı içinde şahsi ilişkileri ile köyüm Taşlıca' nın restorasyonunu Çekül Vakfı ile gerçekleştirme projesi yine bir ilk olarak anılacaktı. Fakat daha başlangıçta yaşanan bir takım olumsuzluklar ve buna paralel olarak bazı yasal engeller yüzünden akamete uğraması öncelikle beni hüsrana uğratmıştı.

Kaymakamlarla, Üniversite ile imzalanan protokol sonrasına kalan görüşme onların şahsında bir dışlanmışlık duygusu bırakır mıydı ? Doğrusu bu endişe beni başlangıçta rahatsız etti ve onlarla görüşmeye giderken bayağı gergin idim. Üstelik ortaklık protokolünden iki ay sonra gibi geç bir zamanda görüşülecekti.

Bu duygularla koordinasyon ekibi olarak önce 15 Ocak 2010 tarihinde Kızılcahamam ertesi gün de Çamlıdere kaymakamlıklarını ziyaret ettik.

Görüşmelerin başında Nizamettin hocam, genel hatları ile hazırladığı belgeler yardımı ile jeopark projesinden bahsederek kaymakamları bilgilendirdi. Sohbet

havasında geçen görüşmelerde kaymakamlar projeye büyük bir sorumluluk anlayışı ile gerçekleşmesi konusunda hazırlık ve uygulama safhalarında bütün aşamalarda aktif olarak yanımızda olacaklarını ve gerçekleşmesi için bütün çabalarını harcayacaklarını belirttiler. Zaman içerisinde, bu yaklaşımlarının samimi olduğuna bizzat şahit oldum.

Birer kamu idarecisi olmaları sebebiyle, jeoparkın idaresi ve kurumsallaşması için elbette onlara büyük iş düşecekti. Mevzuat ve bürokrasiyi yakından tanıyan birer toplum önderi olarak idare, uygulama ve muhtemel sıkıntıların bertaraf edilmesi konusunda yetki ve birikimlerinden faydalanmak, en önemlisi de bence motivasyon ve şevk açısından onları makam olarak yanımızda görmek olmalı idi.

Sebeup sonuç ilişkileri yönünden meseleyi önceden analiz ettikleri için ileride bölge toplumun profilini olumlu değiştirebilecek bir özellikteki projeye, soru bile sormadan sahiplenmeleri sıradan bir görev değildi bizler ve onlar için.

Her iki kaymakamın 2010 sonbaharında ayrılması ile yerlerine atanan Kızılcahamam kaymakamı Mustafa Çit ve Çamlıdere kaymakamı Aydın Erdoğan ile de ilişkilerimiz olması gerektiği şekilde gelişti. Onlardaki ilgi ve heyecanı görmenin şevki ile yeni arayışlara girmekten mutlu olduk. Onlar göreve başladığında, Jeopark konusunda hazırladığım brifing türünde bir dosyayı kendilerine takdim ettim. Projeyi tanıyıp sahiplenmeleri ve samimiyetleri sayesinde oluşan dostluklarımız çerçevesinde önemli aşamalar kaydedebileceğimizi görüyordum.

Nitekim kaymakamlarımız Mustafa Çit ve Aydın Erdoğan beyler, göreve başladıklarından itibaren beraber organize ettiğimiz her etkinlikte hep yanımızda oldular, teklif ve görüşlerimizi büyük bir dikkatle dinleyip değerlendirerek isabetli karar

ve yönlendirmeleri ile yanı başımızdaki en büyük dayanağımız oldular. İlçe imkanlarının kullanılması konusundaki titiz tutumları ile daha emin yürüme şansımız oldu.

Proje kapsamında düzenlenen bütün etkinliklerde yerine göre belediye ile beraber ev sahipliği yaptılar. Ankara’ daki çalıştaylarda da değerli görüşleri ile katkı sağladılar. Bazı gezilerimize katılıp hem jeositleri tanıdılar hem de buraların tanzimi konusunda neler yapılabileceğini beraber tesbit ettik. Özel idare, Orman işletmesi ev Karayolları şefliği gibi yerel imkanların kullanılmasını sağladılar.

Belediye Başkanı Coşkun Ünal, zaten projenin fikir sahibi olması hasebiyle her zaman kararlı bir şekilde önde oldu. Büyük oranda Ankara Üniversitesi’ nce geliştirilen yol haritasının uygulanması konusunda şahıs ve belediye olarak her türlü fedakarlığı inançla gösterdi. Belediyenin bütün imkanlarını projenin çeşitli ayaklarında seferber ederek, tanıtım, organizasyon ve kişi ve kurumlarla ilişkilerin sağlıklı yürütülmesinde ön ayak oldu.

Başkan Yardımcısı Cevat Yüce ile azim ve kararlılığın göstergesi olarak, başkandan sonra devamlı işbirliği içinde olduğumuz, en yakın çalışma arkadaşımızdı. İhtiyaçlarımız konusunda ilk başvurduğumuz makam olarak eksik olmayan gülümsemesi ile yapılması gerekeni yaptı.

Ankara Valiliğinin mülki amir olarak, Kültür-Turizm bakanlığı ve Orman Bakanlıkları ile MTA Genel müdürlüğünün de görev alanları içinde olması sebebiyle projeye ortak veya destekçi olmaları kaçınılmaz. Mevzuatı henüz bulunmayan bir projenin yürütülmesi ve bütçe aktarılması için bu kuruluşlara fazlası ile ihtiyacımız var.

Bu konu gerek 15 Ekim 2009 Kızılcahamam görüşmesi, gerekse 13 Kasım 2009 protokol imzası sırasında da gündeme gelmiş ve ilk fırsatta desteklerini almak üzere bu kuruluşlarla görüşülmesi kararlaştırılmıştı.

Buna istinaden Ankara Üniversitesinin hazırladığı yazı Ankara Valiliği, Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar genel müdürlüğü ve Kültür Turizm Bakanlığına sunuldu. Bunun yanında da sunumlarla projey ilgililere anlatıldı.

Yazıda üniversitenin, temel fonksiyon olarak bölgenin sorunları ile de ilgilendiği, Kızılcahamam ve Çamlıdere bölgesinin kıt kaynaklar yüzünden geri kaldığı ve göç verdiği buna karşı zengin jeolojik değerlerin bulunduğu bahisle, ihmal yüzünden yok olma tehlikesi ile yüz yüze olan bu jeolojik alanların Jeoturizm projesi kapsamında korunarak ekonomiye kazandırılabilceği, bu sebeple desteğe ihtiyaç olduğu ifade ediliyor.

Bu yazıdaki bir ilginçlik de; Çamlıdere'nin ilk defa proje kapsamında adı geçiyor olması. Birbirine komşu ve son derece sosyal, ekonomik, kültürel ve jeolojik benzerliklere sahip iki ilçenin bir projede beraber yer alması geçmişteki bir takım sonuçsuz girişimler hesaba katılmazsa ciddi anlamda ilk birliktelik ve ortaklık olacaktır.

İlgili kurumlarla destek konusunda hiç olumsuzluk yaşamadık desem doğrudur. Zaten asli fonksiyonları arasında olan bu üstelik hazır olan proje, kendileri için de bir prestij kaynağı olacaktır. Nitekim 2010 yılına girdiğimiz günlerde hem Ankara valiliği hem de adı geçen bakanlıklar projenin ortağı ve destekçileri oldular.

İlçemizin tek beldesi olan Çeltikçi; Alicin Manastırı, Abacı peribacaları, Kızık ve Aşağı Ada fayları ile nisbeten Mahkeme Ağacın jeositine yakınlığı yanında, son yıllarda restore

edilen 20 civarında evleri, Osmanlı Camii ve çeşmesi ayrıca bir takım alan düzenlemeleri ile dikkati çeken bir merkez.

Bu bakımdan Çeltikçi belediyesi de yapılan görüşmelerle projeye destekçi olarak yer aldı. Başkan Hidayet Demirhan; özellikle Çeltikçi bölgesinin kalkınmasında önemli rol oynayacak jeoturizm projesine zaten başından beri sıcak bakıyor. İmkanları kısıtlı olsa da bu ortaklık ilişkisi bölgenin çehresini değiştirecek bir fırsata haiz.

Nitekim bölgeyi gezen ziyaretçiler, sık sık Beypazarı ve Gündül örneği restore edilmiş bir köy evini en azından görmek istiyorlar. Bu bağlamda Çeltikçi' de tadilat gören evler, içleri de düzenlenirse iyi bir imkan yaratabilecektir.

Düzenlediğimiz Çalıştaylar

Proje Türkiye’ de ilk ya, bu anlamda neyin nasıl yapılacağı ile ilgili ne yasal, ne idari mevzuat yok. Bunun yanında görüp örnek alınabilecek bir uygulama da yok. Her şeyin sıfırdan itibaren bizler tarafından oluşturulması gibi oldukça sıkıntılı bir iş. Hatta bakış açısına göre “can sıkıcı”

İnternette şöyle bir dolaştım ve Salihli, Kula ve Yatağan gibi yerlerde jeopark ile ilgili bir takım faaliyetlerin olduğunu öğrenip, Nizamettin hocama; buraları ziyaret ederek en azından neyi nasıl yaptıkları konusunda bilgi sahibi olabilir miyiz ? diye sorduğumda aldığım cevap ile bölgemiz tabiri ile “adam gibi” yerimizde oturmamız gerektiğini anladım. Çünkü hocamın dediğine göre bahsettiğim yerlerde henüz hiçbir adım atılmamış ve ortada somut bir şey yok. Hatta ve hatta bizim kısa zamanda onları geçeceğimizi ve onların bizden örnek alacaklarını bahsetti.

Geçmeyi bırakın da derdimiz, şöyle biraz yol alabilmek, ortaya somut bir şeyler koyup; ”İşte biz bunu yaptık...” diyebilmek.

Tam iki sene sonra, hem de yabancı yetkililerden; “beklenilenden ve umulandan fazlasını yaptığımızı” duyduğumda aldığımız mesafeyi algılayabiliyordum.

Jeoparkın ne olduğu, gerekçe ve hedeflerin, amaçların, beklentilerin neler olduğu ve hangi yöntemle gerçekleştirileceğini, finansal ve idari yapısının nasıl olacağını belirlenmesi amacı ile 2011 yılı sonuna kadar ikisi Ankara Üniversitesinde, dördü de Kızılcahamam’ da olmak üzere altı çalıştay düzenlendi. Ankara Üniversitesi ve Kızılcahamam Belediyesi olarak ortak tertip ettiğimiz bu çalıştaylarda, çeşitli üniversite ve kurumlara ait değerli uzmanların bildirileri, yukarıda belirttiğim gerekçe, amaç/hedef ve idari yapının ne/nasıl olduğu ve olacağına dair ortaya yepyeni bir bilgi ve tecrübe potansiyeli oluşturmuştu. Bir yerde, nerede nasıl yürüneceği belirlenmişti.

Bu ilmi toplantılar; projenin fikri alt yapısını oluşturduğu kadar, ülkemizdeki jeopark uygulamaları açısından önemli birer başvuru kaynağı oluşturmuş, kapsamlı bir literatür ortaya çıkmıştı.

Çalıştay ve çeşitli toplantılarda ortaya çıkan bu birikim, inanıyorum ki ileri yıllarda hazırlanacak olan yasal mevzuata da gerekçe ve kaynak olacak özelliكتedir.

22 Ocak 2010 Kızılcahamam Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 11 Mart 2010 Ankara Üniversitesi, 14 Nisan 2010 Kızılcahamam Yabanabad Kültür Merkezi ve 6 Şubat 2011 Kızılcahamam Belediyesi toplantı salonunda düzenlenen çalıştaylar; öncelikle sivil ve resmi idare temsilcilerini, okul müdürlerini, muhtarları ve siyasi parti yöneticilerini Jeopark konusunda bilgilendirmeye yönelik idi.

İki ilçe kaymakamları, Kızılcahamam belediye başkanı ve Ankara Üniversitesi rektörünün de bir kısmına katıldığı toplantılarda dinleyiciler, jeopark fikrinin nasıl oluştuğu ve jeoparkın ne olduğu ve dünyadaki örnekleri konusunda verilen bilgilere odaklanmıştı.

Burada vurgulamam gereken bir husus var ki, toplumların ekonomik getiri için neleri tercih etmek zorunda kaldıkları açısından hali ilginç. Ankara ilçelerinden birinde daha önce kapalı olan cezaevinin tekrar açılmasının halk tarafından adeta bir kurtarıcı gibi algılanması ve bunun kamu oyuna basın yolu ile yansması.

Nizamettin hocanın verdiği bu çarpıcı ve ironik örnekte; cezaevi personeli ve mahkûmların ilçeden yapacağı alışverişin bu kadar abartılı şekilde yansması, yerel özgün ekonomik dinamiklerin harekete geçirilemeyişi ve özel teşebbüs ile bunun arzının yapılamayışı genel bir sıkıntı. Teşebbüs gücü zayıf olan kitlelerin resmi bir kapıda ne olursa olsun yapacak kadar bu yetenekten mahrum kalması kader olamaz.

3 Haziran 2010 Ankara Çalıştayı tam bir dönüm noktası oldu bence. Öncelikle katılımın geniş tutulması ve sunulan bildiriler bakımından tarihi bir nokra. Deyim yerindeyse milat.

Bu çalıştaydaki bildiri ve sunumlarla, bizim açımızdan soru işaretleri ile dolu bir kısır döngünün nasıl aşılabileceği, somut örnek ve uygulamalarla anlatıldı. Yabancı

ülkelerdeki jeoturizm kapsamında ortaya konulan ekoturizm seçenekleri bizim bölgemiz ve genel olarak ülkemiz için oldukça pratik idi. Jeoparkımız bu alanda uygulaması ile de belki bir ilk olacaktı.

Sunumları takip ederken gördüm ki, gerçekten diğer ülkelerdeki jeopark potansiyeli bizimkinden hiç de geniş kapsamlı değil. Kaldı ki bu konuda zaten komplekse kapılmaya gerek de yok. Neyin varsa onu pazarlayacaksın, dışarıdan jeosit satın alamazsın. Değişik doğal alanlar icat etme gibi bir güç ve yeteneneğimiz de yok. Sahip olduklarımızın değerlendirilmesi halinde varılacak noktayı hayal etmek bile baş döndürmeye yetiyor. Düşünebiliyor musunuz, 2.000 km² alandaki 250 civarında jeositte, birinci derecedeki 25 kadarının bile değerlendirilmesi halinde bölgenin sosyo ekonomik profilinin kısa zamanda ortalamanın üzerine çıkacağı kesin.

Jeoturizm ve ekoturizm büyük ölçüde yerel halkı hedef alan, göçü önleyip yerel anlamda yeni ekonomik seçenekler ortaya koyan bir proje. Çalıştaylardaki bildiriler ortaya koydu ki, deniz, güneş, kum gibi klasik anlayıştan doğaya kayma eğilimi gösteren turizm hareketliliği söz konusuydu. Bu yeni anlayışta devasa tesisler, beton binalar ve açık büfe türü yiyecekler yoktu. Konaklamadan hediyeliğe, yiyeceğe ve sosyal etkinliklere kadar tamamen özgün yerel değerleri tanımak ve bunlarla vakitlerini geçirmek isteyen bir kitle vardı karşımızda.

Bu amaçla öncelikle yerel halkın bu konuda farkındalık içine girmesi, projeyi benimsemesi, şuurlanması ve sabır/azimle süreci gerektiği şekilde yaşaması isteniyor. Bizden asırlar önce şehirleşme sürecini tamamlamış yakın uzak merkezlerde çekilen sıkıntıları okuyarak veya bizzat şahid olarak gördük ki oldukça sancılı bir süreç. Bu amacın gerçekleşmesi için bütün yerel sosyal dinamiklerin harekete geçirilmesi gerekiyordu.

3 Haziran çalıştayına bence Nizamettin hocanın hem jeoparkı anlatan sunumları hem de çeşitli soru ve eleştirilere karşılık yaptığı sözlü açıklamalar yanında muhakkak ki Atılım Üniversitesi' ndan Dr. Gül Şirin hanımın ekoturizm konusunda verdiği farklı girişimcilik örnekleri de damgasını vurmuştu.

Bunun yanında kırsal kesimdeki halkın farklı ekonomik meşgalelerle kalkındırılması ve bu konudaki kredi uygulamalarını anlatan sunumlar, çok fazla teknik detay içermesi ve somut örneklerle açıklanamaması yüzünden pek rağbet göremedi. Orköy genel müdürlüğünün, göçü önlemek ve yerel halka çeşitli ekonomik kazanç kapıları getiren projeleri çok ilginç idi. Fakat bu projelerin hiç birinin bölgemizde hayata geçirilemedi. Çünkü proje kapsamında başvuru sınırı getiriliyor ve halk proje konusunda yeteri kadar bilgilendirilmiyordu.

Tübitak destekli 2. Dönem uygulamalı eğitim programı vesilesi ile 1 Şubat 2011 de Kızılcahamam Belediyesi Nikah ve toplantı salonunda düzenlediğimiz 5. çalıştay, katılan akademisyen ve idareci bakımından oldukça zengin idi. Ayrıca Çamlıdere kaymakamı Aydın Erdoğan ve Kızılcahamam kaymakamı Mustafa Çit için de ortak olarak ilk katılmaları açısından önemli. Aydın Erdoğan; konuşmasında; jeopark ve çevre koruma fikrinin ortaya çıkmasında Digne bildirgesinin önemine değinip, bölgenin bu sayede kalkınma trendi yakalayabileceğini kaydederken Mustafa Çit ise özellikle bölgede kişi başına düşen yeşil alan miktarının ülke ortalamasının üstünde olduğunu, bunun jeopark kapsamında sunulmasının önemine vurgu yaptı.

Ankara Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Cemal Taluğ ise her vesile ile dile getirdiği gibi, toplumsal sorumluluk gereği Jeopark projesini üstlendiklerini ve bunu gerçekleştirmedeki kararlılıklarını belirtti. Gerçekten Ankara Üniversitesinin ülke ve dünya çapındaki yeri hesaba katılırsa bu projenin içinde bulunması, getirdiği saygınlık yanında ilmi potansiyelinin de her an yanımızda bulunması dolayısıyla edindiğimiz güven, yol almamızda çok önemli bir etken olmuştu.

Kızılcahamam Belediye Başkanı Coşkun Ünal' ın vurgulamaları ise Jeopark fikrinin kendisinde nasıl oluşmaya başladığı konusundan itibaren, bunun bölge için önemi ve projenin gerçekleşmesinde belediyenin sorumluluğu çerçevesinde idi. Her konuşmasında kararlılığını hissetmek mümkün idi. Bölgesel doğal zenginliklerin değerlendirilerek sosyo ekonomik kalkınmada çok önemli birer figür olarak ele alınması gereğini vurgularken bu konudaki heyecanını açıkça ifade ediyordu.

Onun konuşmalarından, hayalciliğe kaçmadan hayalin, geleceği inşa etmesi bakımından önemini anlamak mümkün oluyor. Yarına ait fikirlerin de, bölgeyi iyi okumakla, okunanı da iyi analiz edip akıl ile bölgesel şart ve imkanlar çerçevesinde değerlendirmek adına güzel bir organize ile mümkün olduğunu somut olarak görebiliyordum.

Son çalıştığımız, Almanya Weilburg şehrinin de içinde olduğu Westerwald-Lahn-Taunus jeoparkı ile Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkı arasında 13-15 Eylül 2011 de ki, ortaklık ve işbirliği görüşmeleri sırasında düzenlendi.

Kızılcahamam Belediyesi Soğuksu termal otelinde gerçekleştirilen bu çalıştay vesilesi ile Almanya' daki doğa koruma ve jeopark uygulamaları hakkında bilgi alma imkanımız oldu.

Türk ve Alman heyetlerinin, kendi görüş ve düşüncelerini karşılıklı olarak sunumlarla ve sözlü olarak ortaya koydukları bu çalıştay da, alanında Türkiye' de bir ilk olma özelliği taşımaktaydı.

İngilizce ve Almanca tercümelerle yapılan bu çalıştayda Alman heyeti; Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkının çok büyük bir alanda ve dünyada ender bulunan güzellikleri barındırdığını, bu değerlerin bölgemiz için büyük bir potansiyel teşkil ettiğini, gerçekleştirilen çalışmalardan çok olumlu etkilendiklerini ve gördükleri kadarı ile jeoparkımızın iyi bir yol da olduğunu, bu çalışma ve iki taraf arasında oluşturulan işbirliği ile iki taraf heyeti ve üniversitelerin de katkısı ile daha kolay mesafe alınabileceğini ve uluslararası jeopark ağına katılma konusunda karşılıklı destek sağlanabileceğini, henüz tescil edilmemiş olsa da Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkının, uluslar arası kriterlere uygun bir jeopark olduğunu, bu konuda tahminlerinden ve beklediklerinden daha fazlası ile karşılaştıklarını, belirttiyordu.

Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkı temsilcilerinin görüşü olarak da; ortak amacın jeolojik mirasın korunarak gelecek nesillere aktarılması, yerel halkın bu yol ile sosyo kültürel ve ekonomik yönden faydalanmalarının arzu edildiği, jeoparkın her safhasında farklı kişi ve kurumları aynı amaç etrafında birleştirdiği, Alman heyetinin ziyaretinin onur ve gurur verdiğini, büyük bir heyecan ve heves ile çalışmaya devam edileceği ve Ankara' nın üniversitesi olan Ankara Üniversitesi' nin görev ve sorumluluk anlayışı gereği öncelikle bu bölgeyi jeopark alanı olarak seçip çalışmalara başladığı, bunun hem bölge hem de ülke olarak taşıdığı doğal jeolojik değerler ve ülkede bir ilk olması dolayısıyla büyük önem arz ettiği belirtildi.

Almanlarla ortak düzenlediğimiz bu çalıştayın bana göre hafızalarda kalacak en çarpıcı yanı, bölgemizin gerçekten jeo çeşitlilik ve görsellik adına, ortağımızınkinden daha fazla kapasitede olduğunun ikrar edilmesi idi. Ve tabi bunun yanında idare ve koordinasyon anlamında da onların bizden daha ileride olduğunu da kabul etmemiz gerekiyor.

Jeoparkın Vizyon ve Misyonu

Ülkemizde bir ilk olması dolayısıyla, Jeoparkın temelini iyi atılması, sağlam bir zemin üzerinde işlerlik kazandırılarak kurumsallaşması ve topluma mal edilmesi çok önemli.

Jeoparka ihtiyacımız olduğu kanaatinin yerleşmesi başlangıç için olumlu bir gelişme olması yanında bunun kitlelerle paylaşılması ve paydaşların çoğalması da ayrı bir avantaj olacak.

Bulunduğumuz nokta itibarı ile henüz istenilen yerde olmadığımız kesin. Durakların tanzimi gibi çok basit düzenlemeler, projenin sadece bir ayağı. Asıl hedefin bütünüyle yerel halkın farkındalığını sağlamak, bu konuda şuurlandırmak ve projeden faydalandırmak için gerçekçi bir plan etrafında organize etmek çok zamanımızı alacak. Çünkü geçmişte turizm konusunda yaşadığımız olumsuzluklar, değişimi geç farketmemiz ve geç intibak etmemiz, jeopark sürecinde de benzer sıkıntıların yaşanacağına işaret ediyor.

Bu gün itibarı ile 2000 km² lik bir alanda yaklaşık 250 farklı jeolojik değerlerin bölgenin kalkınmasına sunmak gibi bir vizyona sahip olunması gerekiyor. İlk etapda görsellik ve farklılık itibarı ile seçilen 8-10 jeositin tanzim edilip sunulmasını hedef aldık.

Jeopark bence bu günden yarına inşa edilecek bir köprü. Bölge halkının sosyal ve ekonomik yönden ne kadar beklentisi varsa jeopark sayesinde gerçekleşebilecek.

4 Milyonluk başkent Ankara’ nın hemen yanibaşında olmak bile bir avantaj. Kaldı ki yabancı misafirlerin de yakın bir gelecekte buraya akın etmesi bu günkü dengeleri alt üst edebilir. Buna hazır mıyız? Kişi olarak, kurumlar olarak, zihniyetimiz buna hazır mı ?

Bu konuda geniş kapsamlı bir vizyonun oluşması gerekiyor. Turizmden başka alternatif bir kalkınma aracı olmayan bölgemizde, toplumun her kesiminin sürece dahil edilmesi bu anlamda oldukça önem taşıyor. Geleceğimizin buna bağlı olduğu kabul edilmeli ve oyun kurallarına göre oynanmalı. Bu süreçte seyirci faktörü yoktur ve olamaz, böyle bir lüksümüz olmamalı.

Bölgemizin gelecekteki yapısında, jeoturizm konusunda yeterli donanımına sahip bir neslin yetişmesi, bu günden başlanacak çalışmalara bağlı.

Ekoturizm Kapsamında Orköy ve Tarım Bakanlığı projeleri: Hayvancılık, Ziraat, Arıcılık

Jeopark projesinin bir amacı da, köyden şehre göçün önlenmesi ve hatta bu süreci geri çevirmek. Çoğunluğu memur olmak gibi bir hayal ile yaşayan dinamik nüfusun, daha kolay bir yol olan jeoturizm kanalı ile daha basit düzenlemeler ve daha az bir sermaye ile tesbit edilen esaslar dahilinde üretici olarak kendi işlerini kurmalarını sağlamak.

Çok çeşitli alternatifler var bu alanda. Mesela bir köy evini restore ederek pansiyon olarak kullanmak. Beyaz badana, kahverengi ahşaplar, sediri, ocaklığı, yer yatakları ve önünde bahçesi ile bu kır pansiyonları, misafirlere sunulacak özgün yerel mutfak ürünleri ile geleceğin çok önemli gelir kaynakları olacaktır. Temizlik ve hijyen de unutmadan.

3. Çalıştayda Dr. Gül Güneş' in bildirisinden aldığım ilginç notlar var. Dünyanın farklı yerlerinde bu tür uygulamalar var. Bir kır pansiyonunda odalara numara yerine oradaki doğal değerın adı veriliyor. Misafirler;” ben 3 numaralı odada kalıyorum” yerine, “ balık fosili odasında, fosil ağaç odasında, Karagöl odasında kalıyorum” diyebiliyorlar. Bu da doğal hayatın bilinç altına yerleşmesine sebep olabiliyor.

Ziyaretçiler çevredeki zirai etkinliklere bizzat katılmak isteyebiliyor. Bir ineği sağma teşebbüsü, bir kuzuyu sevme, bir eşeğe binerek tur atmak, bahçede, bağda bir ürünün

hasadına katılmak, çevrede kullanılmayan ve müze haline getirilmiş bir değirmeni ziyaret etmek. Ve bütün bunlar için köylüye ödenmesi gereken bir ücret. Köylü bunu bizzat talep etmiyor, ziyaretçi bu ücreti kendisi severek ödemek istiyor.

Bölgemiz yaban hayatı ve doğal bitki örtüsü bakımından çok zengin bir potansiyele sahip. Doğa turizminde misafirlerin bir özelliği; mesela kuşları sabah vaktinde gözlemek, değişik türde bitkileri incelemek ve fotoğraflamak. Önemli kuş göç yolları üzerinde bulunmamız, Kara Akbaba, Mısır Akbabası, şahin, doğan, baykuş gibi yırtıcılar yanında Gri Balıkçıl ve yüzlerce diğer kuş çeşidine sahip bir ortamda bulunmamız bu etkinliklere çok müsait.

Son yıllarda gözle görülür bir artış gözlenen doğa gezileri de bölgemiz için önemli bir katkı aracı. Haberimiz olmadan her hafta sonu on civarında gezi gurubu ilçemizin farklı doğal alanlarını geziyor. Bunlar gezi sırasında ve sonrasında oturup yorgunluk giderebilecekleri, çay, çorba içebilecekleri, alış veriş yapabilecekleri imkanların olmadığından şikayetçiler.

Özellikle de jeositlerin yanına kurulacak küçük standlarda yerel ürünlerin sergilenip pazarlanması. Alıç, ahlat, kuşburnu, gibi yaban meyveleri, yağ, yoğurt gibi süt ürünleri, bazlama, gözleme, kül çöreği gibi unlu mamuller hatta bir takım jeositlerin şeklinde üretilen pasta, börek türleri, bunların yanında odun ateşinde demlenip ikram edilen çay, birer ticari araç olabiliyor. Çünkü jeoturizm kapsamında gelen ziyaretçiler, klasik mutfak ve alışkanlıklardan artık tatmin olmuş durumda. Değişik tatlar, heyecanlar ve dostluklar istiyor. Doğallık ve çılgınlığı beraber yaşamak istiyor.

Ve tabi bütün bunları sunarken kullanılacak dil ve tavırlar. Ziyaretçilerle kurulacak kalıcı dostane ilişkiler için samimiyet ve doğallık çok istenen bir özellik. Herşeyin bir ücreti olacak ama onları potansiyel bir para kaynağı olarak görmek, ayağına silah sıkmakla eş değer. Bu fiyat ve davranış standardının oturması için jeoparkın idaresi, okul ve kurumlar yerel halk ile koordineli biçimde çalışmak zorunda.

“Bana müşteri gelmiyor” diye sızlanmak çözüm değil. ” Niye gelmiyor?” sorusunun cevabını önce kendi tutum ve davranışlarımızda aramaya başladığımız an sonuca çok yaklaşmış olacağız.

Pansiyonculuk

İlçemizde daire tipi konutlar yıllarca kaplıca tedavisi için gelenlere pansiyon olarak kiralandı. Bir defa bu evlerde aranan temizlik, hijyen yanında misafirin faydalanabileceği alanlar ve TV gibi hizmetlerin yeterli olmadığından oldukça şikayet oldu. Zaman zaman belediye ve emniyet birimlerince yapılan denetimlerde de bizzat bu eksiklikler görüldü.

Her şeyden önce daire tipi konutların, özellikle ailelerin iç içe olduğu bir ortamda pansiyon olarak kullanılması doğru değil. Burada hayat alanları ve özgürlük olabildiğince kısıtlanıyor. Mutfak, salon, TV, WC ve duş gibi bölümlerin farklı aileler tarafından ortak kullanılması hiçbir şekilde kabul edilemez. Son yıllarda bunun yerine dairenin komple kiralanması göze çarpacak şekilde artsa da, istenilen kriterlerin yerine getirilmemesi, sorunları devam ettiriyor.

Gelen ziyaretçi temiz ve sağlıklı bir ortam, temiz yatak, duş, WC vs istemekte haklı. Salt para kazanmak uğruna bunlar göz ardı edilemez.

2000 den itibaren modern pansiyonculuk anlamında sivil bazı teşebbüsler oldu. Fiyat itibarı ile uygun olan bu pansiyonlar apart otel hizmeti veriyor, kalabalık ve basık ev ortamına göre daha tercih edilebilir durumdalar.

2010 Nisan ayında ise yine orta gelir gurubuna hitap edebilecek fiyat uygunluğu ve

oldukça modern tarzda inşa edilen Kızılcahamam Belediyesi Termal Pansiyonları da bu alandaki açığı nisbeten kapatabilmiş durumda.

Fakat asıl önemli olan, sözünü asıl edebileceğimiz kır pansiyonculuğu. Modern şehir hayatının, beton ve plastik malzemelerin yanında stresin oluşturduğu baskıdan kurtulmak isteyen insan artık kendini doğaya atıyor. Bütünüyle yaşayıp huzur bulmak istiyor. Her şeyi ile doğallık isteyen doğa turisti klasik mekanlar yerine mesela bir köy evinde konaklamak istiyor. Yer yatağında, beyaz çarşaflarla, ahşapla, bakır kaplarla, yer minderleri ile bütünleşmek ve rahatlamak istiyor.

Bu alanda önemli bir açık var. Göç eden nüfusun hemen hemen boşalttığı köylerimizde kullanılmayan evler çürümeye, yıkılmaya mahkûm edilmiş. Bunların, özellikle jeositlere yakın olan köylerdeki birkaç evin acilen restore edilip pansiyon olarak hizmete sokulması gerekiyor.

Bu evleri bir kurumun satın alıp işletmesi belki ilk başta pek pratik görülmeyebilir. Ama yerel halkın bu konuda aydınlatılarak, en azından basit bir iki düzenleme ve bu günkü hali ile işletilmesi neden olmasın ? Öncelikle halk işleticiliği bilmiyor ve ardından pek de inanası yok gibi. Olabileceğini düşünmüyor. Çevrede en azından örnek alabileceği bir uygulama da yok.

Bu durumda beklemenin de anlamı olmadığına göre bazı köylerimizde mesela Mahkeme Ağacın, Çeltikçi ve Beşkonak gibi yerlerde uygun durumdaki evlerin değerlendirilmemi mümkün. Mesela çeltikçi beldesinde 25 kadar köy evi restore edildi. Ancak henüz pansiyon gibi hizmetlerde kullanılma konusunda gerekli girişim yok.

Gelecek misafirler doğal ve sağlıklı olması şartı ile kendisine sunulan yiyecekleri tatmaya hazır. Temiz çarşafli yataklarda, yer minderlerinde oturmaya hazır, köy hayatı ile bütünleşip kalıcı dostluk ilişkileri yaşamaya hazır. Yani bu konuda bir talep var. Bu talebe cevap verebilecek şartların oluşturulması da yerel halkdaki farkındalığın asgari zamanda yerleşmesine bağlı.

Yerel Mutfak

1995 den itibaren ilçemizde turizm alanındaki kımıldanmalar sırasında, yerel mutfağın da mutlaka değerlendirilmesi konusunu gündeme getirmiştik. Zor arazi şartlarının sonucu ağır şartlarda çalışıp, hayvancılık dolayısıyla da yayla ile köy arasında mekik dokuyarak üretme zorunda kalan bölge halkının bu durumda zengin bir mutfak kültürü ve çeşitliliği geliştirmesi beklenemezdi.

Bölge halkının genelde un ve et mamullerine dayalı bir beslenme kültürüne sahip olduğunu görüyoruz. Sebzenin ancak geçen yüzyıldan itibaren yaygınlaşmasını hesaba katmaz isek; tarhana, göce ve yayla çorbası, bulgur, pirinç pilavları, kapama, kavurma, haşlama et ve büryan kebabı, bazlama, gözleme, debitme, kül çöreği, erişte, mantı, yaprak sarması, tatlı olarak hoşmerim, haside, malak hamuru ile meyve komposto ve kuruları, mutfagımız ve beslenmemizin esaslarını teşkil ediyor.

Fakat bunları pazarlama fikri yıllardır ihmal edildi. Esnaf ve diğer ilgililerle görüşmelerimizde bu potansiyelin mutlaka değerlendirilmesi gerektiğini, turistlerin yerel yiyecekleri tatmak istediğini belirtince değişik bir tepki aldık.

Eğer bunları seri üretirlerse satamayacakları ve elinde kalma riski yaşanabileceği endişesinde olduklarını gördük. Buna rağmen bir iki bazlama üretim teşebbüsü başarılı oldu. Akşam evine giden insanımız, anasının usulü ile üretilen bu bazlamayı

alıp götürdü ve yemeğine katık etti. Köşede bucakta, karton kutularda yapılan bu satış bu gün organize bir halde ve aşırı şekilde büyüdü. 30 a yakın üretim yerine günde yaklaşık 10 bin civarında bazlama satılıyor. Bir çok insan bu iş yerlerinde çalışıp gelir elde ediyor, refah düzeyi yükseliyor.

Sebze halindeki işyerleri özellikle pazar günlerinde anababa günü gibi ve daha akşam olmadan ürünler tükeniyor. Demek ki oluyormuş.

Sadece bazlama değil, erişte, tarhana, mantı, gözleme, kül çöreği seri üretime bağlandı diyebiliriz. Çünkü muazzam bir talep var. Önemli bir gelişme de bölgesel tatlardan bir kısmının marka tescilin yaptırmak üzere; Kızılcahamam Höşmerimi, Kızılcahamam Çoban Kavurma, Kızılcahamam Kapama, Kızılcahamam Bazlaması ve Kızılcahamam Gözlemesi başlığı ile Türk Patent Kurumuna başvuru yapmış bulunuyoruz.

Görüldüğü gibi yerel mutfak ürünlerini hazırlamak ve pazarlamak oldukça basit. Gelen misafirler de bu basit düzenlemeden fazlası ile memnun oluyor. Lokantalarımızda her yerde bulunabilen; kebab, pide, döner, sebze ve et yemeklerini bulundurarak, misafirlere bunları sunmanın bu anlamda fazla bir esprisi yok. Turistin, değişik tatlar istediği gerçeğinden hareketle işletmelerde özgün mutfak ürünleri sunulursa, eskisine göre daha fazla bir gelir elde edilebilecektir.

Bir restoranımızın müsteciri, kendine özgü tasarladığı ve içinde 24 çeşit sebze ve bitkinin bulunduğu bir çorbayı iki senedir iş yerinde pazarlıyor. Hayli ilginç bir şekilde ismini de “Şıkarım Çorbası” koymuş. “Şekerim” şeklindeki hitab kelimesinin yerel ağızda kullanış biçiminin isim olarak alınması çok ilgi çekiyor. Bir tür sebze çorbası ama ismi ve içeriğinin fazlalığı dolayısıyla özgün bir değer olarak öne çıkıyor. İçen de satan da memnun.

Hediyelik

İlçeye gelen ziyaretçilerin en çok ilgilendikleri bir husus da özgün hediyelik sektörü. Biliyoruz ki, gidilen yerden oranın anısına ufak da olsa bir oraya özgü bir şeyler alınır. Evlerin bir köşesini süsleyen bu hediyelikler, turizm bölgelerinde çok önemli birer ekonomik getiri kaynağı oluşturuyor.

Bizim en büyük eksikliğimiz bu. Yurt dışı veya içeriden gelen misafirlere, yiyeceklerden oluşan bir paket hazırlayıp veriyoruz. Bunlar yenilip kısa zamanda bitiyor. Halbuki

hediye de esas espri, kalıcı olması. Bu anlamda çok mesafe almamız gerekiyor. Elimizde fazlası ile bir potansiyel var ve değerlendirilmeyi bekliyor.

Kızılcahamam belediyesinin 2010 yılında İş-Kur ile ortaklaşa düzenlediği el sanatları eğitim kursu sırasında katılımcılar yerel kıyafetli insan figürleri yapmayı öğrendiler. Hatta bunlara istek üzerine isim de hazırladık. Bunların seri üretimi için çok fazla bir sermaye de gerekmiyor. Hanımlar evlerinde bu hediyelik figürlerden yapıp satacaklar. Hatta belediye satış garantisi de verdi.

Kızılcahamam belediyesinin 2010 yılında İş-Kur ile ortaklaşa düzenlediği el sanatları eğitim kursu sırasında katılımcılar yerel kıyafetli insan figürleri yapmayı öğrendiler. Hatta bunlara istek üzerine isim de hazırladık. Bunların seri üretimi için çok fazla bir sermaye de gerekmiyor. Hanımlar evlerinde bu hediyelik figürlerden yapıp satacaklar. Hatta belediye satış garantisi de verdi.

Buna rağmen kurs bitiminde hanımlarda herhangi bir teşebbüs görülmedi, üretim için bir istek gelmedi. Bunun muhakkak araştırılıp, ne gibi sorunlar varsa çözüm yolu aranarak canlandırılması gerekiyor.

Gezip gördüğümüz diğer turistik mekanlarda broşür, üzerine yerel doğal değerler işlenmiş veya resmedilmiş buzdolabı magnetleri, fotoğraf tab edilmiş tabaklar, yerel değerler işlenmiş anahtarlık, rozet, kalem gibi eşantyonlar, yerel motifler işlenmiş küçük halı ve kilimler, nakış ve danteller, iğne oyları gibi hediyelikler bu sektörü fazlasıyla hareketle geçirebilecek ve dolayısıyla yeni bir gelir kapısı oluşturabilecek alternatifler.

Mesela Gelin Kaya, Akbaba, Alicin Manastırı, Peribacaları gibi oluşumların fotoğrafları, tabaklara tab edilebilir. Magnetler üzerine Lale, fosil, jeopark logosu, Karagöl gibi değerler resmedilebilir veya kabartmaları yerleştirilebilir.

Eski araçlarımızdan; kağıdı, yayık, beşik, sandık, tekne ve kalemlik, takunya, isimlik gibi üzerine yerel güzellikler resmedilmiş veya işlenmiş ahşap hediyelikler de oldukça revaç görecektir.

T-Şörtler üzerine bu şekilde ilgi çekecek değerlerin ve güzelliklerin baskısı yapılabilir, bizi anımsatacak sloganlar yazılabilir. Tabi ki yozlaşmayı da önlemek için bir standardizasyon getirmek şartı ile. Herkes her istediği yazı ve görüntüyü kullanmamalı.

Müze

Ziyaretçilerin ilgisini çeken bir diğer araç da yerel bir müze. Yapılacak sistemli ve organize bir çalışma ile gönüllülük esasına dayanan veya bir miktar ödeme yapılmak kaydı ile toplanacak özgün giyim, araç-gereç, fotoğraf gibi malzemelerin toplanarak bir envanterinin yapıp sergilenmesi çok önemli. Hem bölge kültürünün tanıtımı hem de bu vesile ile bir kazanç kapısının tesisi edilmesi mümkün.

KIZILCAHAMAM BELEDİYESİ

CUMHURİYET MEYDANI VE KENT MÜZESİ

Jeopark Nasıl İdare Edilmeli ?

Almanya Örneği

Jeopark ile ilgili olarak her hangi bir yasal ve idari mevzuat olmadığı gibi idaresi konusunda da Türkiye’de herhangi bir örnek uygulama yok. Yaparsak ilk biz yapacağız. Ama önce öğreneceğiz.

Dünyadaki jeoparkların idaresi konusunda standart bir yöntem yok. Her ülke kendi şartlarına göre bunu geliştirip uyguluyor. Fakat temel özellikler olarak; yerel halk ve yöneticilerde niyet, istek ve kararlılık çok önemli. Arzu olmadan harekete geçilmiyor.

12-15 eylül 2011 tarihlerinde Kızılcahamam’da Almanlarla gerçekleştirilen ortaklık ve işbirliği görüşmeleri sırasında bu konuda bayağı bir bilgi sahibi olduk.

Kardeş şehir Weilburg’ un da içinde bulunduğu Westerwald-Lahn-Taunus jeoparkının idaresi konusunda edindiğim gözlem şu: En üst noktada kaymakamlar ve bunlarla beraber ilgili şehirlerin belediye başkanları, üst kurulu oluşturuyor ve icra yetkisi var. Üst kurulun hemen altında bilim adamlarından oluşan “Bilim ve Danışma Kurulu”, adından anlaşıldığı gibi ilmi konularda danışılan ve yeni projeler oluşturulmasında aktif rol oynayan bir birim.

Kaymakam ve belediye başkanları üst kurulun doğal üyeleri. Jeoparkın rutin işleri bizim koordinasyon merkezi benzeri bir büro aracılığı ile yürütülüyor. Yalnız bu büroda üst düzey bir görevli/ müdürün altında basın sözcüsü, strateji görevlisi, gönüllüler ve yardımcı hizmet görevlileri bulunuyor. Fiili yönetim bu büro aracılığı ile gerçekleşiyor. Buna ayrıca gönüllüleri ve sivil örgütleri de katabiliyoruz.

Koordinasyon merkezi; kişi ve kurumlar arası koordinasyondan sorumlu ve Jeoparkın bütün ihtiyaçları, tanzim çalışmaları, ziyaret, iç ve dış ilişkiler gibi konuları düzenliyor.

Gerekli bütçe kaymakamlıkların ve belediyelerin her yıl ayırdığı belli miktarda paylardan ve ziyaretçilerin jeoparkı gezmeleri sırasında giriş ve içerideki bir takım etkinlikler için ödediği paralardan oluşuyor. Bu bütçe ile klasik giderler (personel maaşları, bakım, onarım giderleri, yayın ve tanıtım giderleri) karşılanıp, yeni yatırımlar veya mevcut imkanların geliştirilmesi mümkün olabiliyor.

4.500 km² lik bir alan kaplayan Westerwald-Lahn-Taunus jeoparkının idaresi, 5 ilçe tarafından ortak yürütülüyor. Bizim alanımızın 2 katından daha fazla bir alan. Her ne

kadar jeolojik değerler anlamında bizdeki kadar zengin değilse de, Weilburg belediyesi jeopark sorumlusu Knut, bu birliktelikten gurur duyduklarını anlatıyor. Sorunsuzca yürütülebilmesi güzel bir şey. Eğer sorumluluğu paylaşırsak neden biz de gurur duyulacak bir sonuca ulaşmayalım ? Netice de Kızılcahamam ve Çamlıdere olarak birbirine iki komşu ilçeyiz ve çok eskilere dayanan ortak hukukumuz var.

Bu sadece bir Almanya örneği. Bizdekine de çok benzer ve yakın bir organize şeması. Şu an Ankara Valiliği mülki amir olması dolayısıyla projenin sahibi pozisyonunda. Kızılcahamam ve Çamlıdere kaymakamlıkları ile Kızılcahamam belediye başkanlığı ile Ankara Üniversitesi ve Jemirko üst kurulu oluşturuyor. Yürütme görevi olan bu kurul, strateji ve plan hazırlama fonksiyonunu yerine getiriyor. Ankara Üniversitesi ve Jemirko ise bilim ve danışma kurulunun fonksiyonunu icra ediyor.

Kızılcahamam belediyesi Koordinasyon merkezi hem projenin sekreteryasını yürütüyor hem de kişi ve kurumlarla gerekli bağlantıyı sağlıyor. Bu bağlamda sivil ve resmi kurumlarla ilişkiler, eğitim, tanıtım, bilgilendirme çalışmaları ve gezilerde rehberlik hizmeti veriliyor.

Hal böyleyken, olması gereken şu ki; sivil örgütler ve gönüllülerin de projeye müdahil olması gerekiyor. Ancak henüz ortada yoklar. Dernek ve diğer sivil kuruluşların hepsinin tüzüklerinde evrensel ifadeler var. Üyelerin kültürel ve sosyal yönden geliştirici etkinlikler yapılması gibi sorumluluklar var. Buna rağmen ne bu konuda bir talep ne de karşı yönden bir eleştiri var.

Fedakârlık ve risk almayı göze alabilecek kişilerin toplumda var olabilmesi bir yerde sosyal bilincin yerleşmesine bağlı. Adı üstünde “gönüllü” yani istemeden bir işi üstlenebilecek kişi. Bunun gerçekleşmesi de daha çok kişiye ulaşmak, anlatmak ve kazanmak olmalı. Sadece bir kişi veya kurum üzerinden değil projeye dahil kimler varsa, özellikle okullar mümkün olduğunca içinde olmaları gerekiyor.

Aslında biliyoruz ki, bir teşkilatı oluşturmak için her şeyden önce bir yasal dayanağının olması gerekiyor. Yasal mevzuatın çizdiği sınırlar içinde tesbit edilecek esaslara göre; vizyon, misyon, çalışma alanları ve kadrosu tesbit edilerek icraat yapılabilir.

Yürütmekte olduğumuz Jeopark projesini bu çerçevede bir yasal ve idari dayanağa oturtma imkânımız yok. Mevcut orman ve doğa koruma kanunları içerisinde herşeyden

önce “Jeopark” kavramı yer almıyor. Dünyada jeopark alanında yaşanan gelişmeler ve elde edilen kazanımlar dikkate alındığında çok büyük eksiklerimiz olduğu anlaşıyor.

Böyle olmakla beraber TBMM nin 2011 yılı başlarında üzerinde çalışmaya başladığı yeni “Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu” tasarısı ile 2863 sayılı kanundan “Tabiat Varlıklarını Koruma” kısmı çıkarılarak yeni bir kanun haline getirilmekte. Bu yapılırken “Tabiat” tanımından sadece canlılar ve biyolojik çeşitlilik anlaşılmış ve jeolojik çeşitlilik göz ardı edilmiş oluyor.

Ankara Üniversitesinin ilgili yasa ile ilgili olarak hazırlamış olduğu gerekçeli raporda böyle bir girişten sonra devamla şöyle deniyor.

“Jeolojik koruma, jeolojik miras, jeosit ve jeopark, modern çağın doğa koruma kavramları olup biyolojik çeşitliliğin vazgeçilmezleridir. Gelişmiş batı ülkeleri on yıllardır jeolojik varlıklarının korunmasına yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar BM ve UNESCO teşkilatları bünyesinde sürdürülmektedir. Dünya ve Avrupa Jeopark Ağları oluşturulmuştur. Hatta birçok jeolojik oluşumun aşırı rağbet görmesi ve ziyaretçi alması üzerine BM Miras Merkezi tarafından “Dünya Jeolojik Miras Listesi” çalışmalarına başlanmıştır.

Bu tasarının ülkemizde de, Avrupa’daki benzerleri gibi jeoparklar kurulmasına imkân sağlayan hükümler kapsamı, halen yaygın olan fosil ve mineral yağması ve kaçakçılığına önlem getirmesi beklenmektedir. Aksi takdirde jeolojik koruma ile ilgili hukuki boşluk devam edecektir.

Jeolojik değerler, tasarıda; “Tabii Değer” değer olarak isimlendiriliyor. Ancak bu tanım 2863 sayılı kanundaki “Tabiat Varlıkları” nı tam karşılamadığı gibi jeolojik değerleri de kapsamıyor. Kanaatimizce tanımının açıklaması da yetersiz olan “Tabii Değer” ve özellikle “sosyal yaşama konu olmamış” ifadesi de ileride yaygın olarak hukuki sorunlara yol açabilecektir. “

Raporun diğer bölümlerinde; jeoloji, jeopark kavramlarına tasarıda yer verilmesi, korunan alanlar statüsüne jeoparkın da dahil edilmesi, Unesco ve Birleşmiş Milletler tarafından desteklenen Jeoparkın anlam ve fonksiyonu ile tarifinin yapılması istenmektedir.

Bu gerekçeli raporu Kızılcahamam ve Çamlıdere kaymakamlıklarımızın imzası ile TBBM Çevre Komisyonu Başkanlığına gönderdik. Jeopark projesi için hayati önem taşıyan bu raporda belirtilen hususların komisyonda kabul edilip yasa tasarısında yer alması muhakkak ki jeopark kavramının yasal dayanağa kavuşmasını sağlayacaktır.

Peyzaj Projeleri ve Yön Levhaları

Jeositlerimiz içinde görsellik ve nadir bulunma kriteri ile seçilen sekiz adedinin tanzim çalışmalarına başlamamız gerekiyor.

2010 yılı Şubat ayı sonuna doğru koordinasyon komitesi üyemiz Prof. Dr.Şükran Şahin’ den pek anlayamadığım teknik terimlerle olan bir ileti aldım.” Bir şey” in acilen yapılp bir haftaya kadar kendisine gönderilmesini istiyordu ama ne idi bu?

Büyük bir anlayış ile bana tekraren anlattı ve ne olduğunu anlayabildim. Jeopark duraklarının peyzaj projelerine esas teşkil etmek üzere duraklarda topografik ölçüm çalışmalarının yapılması ve sonuçların gönderilmesini istiyordu.

Elde edilen verilere göre ayrıntılı olarak düzenlenecek 1/5000 ölçekli projelerde, yürüyüş ve ulaşım yolları, bilgi panoları, sosyal tesis, köprü, yeşil alan, seyir terasları gösterilecek, jeositler de bu esaslara göre düzenlenecekti.

Belediye ile üniversitenin protokol imzalamasının ardından Nizamettin hoca ve Şükran hanımın ortak girişimi ile Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi peyzaj bölümünden bazı hocalarla görüşmeler yapılmış ve Kızılcahamam’ a gelip jeositlerin gezilerek nelerin yapılabileceği konusunda inceleme ve gözlem kararı alınmıştı.

16 Şubat 2010 da yapılan keşif ve gözlem gezisi ile bütün duraklar Ankara üniversitesi Ziraat Fakültesi öğretim üyeleri Prof.DR. Yalçın Memlük ve Prof. Dr. Şükran Şahin gözetiminde diğer teknik eleman ve asistanlarla gezilmişti. Hocaların bu gezide durakların tanzimine ait tesbitleri peyzaj projelerinin esasını teşkil etmişti.

Ve niye saklayayım ki, o gezi anında, ne kadar zaman sonra gerçekleşeceğini henüz bilemediğim düzenlemelerle bu jeositlerin nasıl bir görünüme bürüneceğini hayal etmekten de kendimi alamamıştım. Bu, hayalcilik değildi elbet. Dünyada örnekleri olan ve o kadar saygın ve uzman kişi/kurumun içinde yer aldığı bir projenin gerçekleşme sürecine elbette hayaller de yar almalıydı. Zaten temelinde belediye başkanı Coşkun Ünal' ın tabiriyle hayal vardı. Ütopya olmadığını da zamanla gördük. Çünkü sebep-sonuç ilişkisi anlamında sağlam bir zemin üzerinde idi.

Peyzaj projelerinin hazırlanması, Ankara' da belli kişi ve kuruluşlarla bir programa bağlandığı için bu sürecin aksamaması için bizim de Plan-Kote denilen topografya çalışmalarını mümkün olduğu kadar kısa zamanda bitirmemiz gerekiyor. Fakat söyleyebilirim ki, bu hazırlık safhasında iki değil on iki ayağımızı bir pabuca sığdırmaya çalıştık. Başka bir deyimle “Dokuz Çarşamba bir araya geldi.”

Aradık, araştırdık ve belediyemiz Fen işlerinde görevli Süleyman Turası' nın vaktiyle bir peyzaj mimarı yanında çalışırken edindiği tecrübe ile ölçüm işini yapabileceği ortaya çıktı.

Çamlıdere Yahşihan köyündeki fosil orman bölgesi, ile Kızılcahamam Abacı peribacaları, Beşkonak Bazalt sütun bazaltları ve fosil yatakları, Seyhamamı kaplıcası ve Karagöl' e ait ölçüm çalışmalarını yapmak üzere harekete geçtiğimizde bir husus daha sorun olarak karşımıza çıktı. İlgili yerlerdeki arazilerin mülkiyet durumu. Özel mülkiyet durumu ortaya çıkarsa, daha ne olduğu halk tarafından bilinmeyen Jeopark süreci için olumsuzluk söz konusu idi.

Nitekim ilk sıraya koyduğumuz Çamlıdere Pelitçik & Yahşihan köyleri Fosil ağaç ormanı çalışmalarında bu sıkıntıyı yoğun biçimde yaşadık. Çünkü vaktiyle Kültür ve Turizm Bakanlığınca birinci derece koruma bölgesi olarak tescil edilmesine rağmen, fosil ormanının her yanı özel mülkiyet idi. Çamlıdere kaymakamı Hüseyin Parlak' ın talimatı ile bizimle bölgeye gelen Kadastro ekipleri kayıtlara bakarak arazinin özel mülkiyet olduğunu belirttiler ama bir şekilde topografya çalışmasının da yapılması gerekiyordu. Henüz ortada bütçe adına bir para yokken dünya kadar kamulaştırma bedeli insanı ürkütmeye yetiyordu.

Gelin görün ki, jeopark kapsamındaki ilk sekiz duraktan sadece Çamlıdere fosil ormanının olduğu arazi özel mülkiyet iken, Kızılcahamam' daki jeositlerin yer aldığı araziler bu kapsam dışında idiler. Ya B-2 denilen orman arazisi ya da köy tüzel kişiliği ve

Milli Park sınırları içindeki durakların düzenlemesinde sıkıntı çekmeyecektik.

Nitekim Süleyman ile 22 Şubat 2010 tarihinde Yahşihan köyüne gidip muhtarı da yanımıza alarak ölçümlere başladık.

Yahşihan ile fosil ormanının arasında büyükçe kayalık bir zemin var. Dereye doğru aşınma sonucu kayalık dik bir şekil almış ve sanki bir teras görünümünde. Çalışma uzadığında bu kayalığın üzerine çıkıp fosil ormanını seyrederken akşam kızılığında taşların daha hoş görüldüğünü fark ettim.

Burasının özel mülkiyet dışında olması, üzerinde durak tanzim çalışmaları ile ilgili en azından tanıtım tabelaları ve seyir terasının yapılabileceğini düşündüm. Nitekim bu fikir Şükran hoca tarafından da kabul gördü. Dere üzerinde yapılması gündemde olan köprü için sorun olamazdı, çünkü karşı taraftaki tarım arazileri için zaten gerekliydi.

Birkaç gün bu çalışmalarla geçti ve maalesef akamete uğradı. Ölçüm için kullanılan makinanın yanlış kullanımında dolayı kayıt edilen verileri bilgisayara aktarmak mümkün olmadı. Sıkıntı içinde düşünürken, o gün Kızılcahamam’ da olan koordinasyon komitesi üyesi ve şehir plancısı Ahmet Turgut’ un tavsiyesi ile profesyonel bir haritacı ile anlaştık.

Mesleği icabı bizim çevreyi çok iyi tanıyan Recep Seçilmiş ile sadece iki gün içinde ölçme çalışmaları tamamlandı. Bizim Süleyman’ ın da yardımları ile gerçekleşen çalışmanın sonucunu hemen Şükran hanıma ulaştırdık ve Ankara Üniversitesinin yardım ve desteği ile peyzaj projeleri bitirildi.

Tanıtım çalışmaları içerisinde jeositlerin yönünü ve mesafesini belirten levhalar da önemli bir yer tutuyor. Kahverengi zeminleri ile kolayca dikkati çeken bu levhalar sayesinde jeositler ve diğer yerlere spontan ziyaretler gerçekleştiriliyor.

2011 yılı Mart ayında kaymakamlık kanalı ile yaptığımız müracaat sonunda, aynı yılın Mayıs ayı içinde bütün jeositlerimiz için karayollarının belli noktalarına bu levhaları koydurduk. Karayolları 42. Şube şefliği ekipleri Güvem güzergahı üzerinde Beşkonak Bazalt Sütunları ve Karagöl jeositi yanında, Çeltikçi güzergahındaki jeositler için D-750 karayolu, Çeltikçi-Güdümlü ayrımı, E-89 otobanı Çeltikçi girişleri çıkışı, Yakakaya-Kuşçuören yol ayrımı, Çeltikçi Başören yol ayrımı ve Mahkeme Ağacın köyü yol ayrımına da gidiş-gelişten görülebilecek şekilde yön ve mesafe levhaları yerleştirildi.

Önceden otobandangelen ziyaretçiler özellikle Alicin manastırını bulmakta zorlanıyor ve telefon ettiklerinde kendilerine yolu tarif etmekte zorlanıyorduk. Şimdi bu sorun ortadan kalktı. Gelen ziyaretçiler şimdi herhangi bir yönlendirme gerekmeksizin bu levhaları takip ederek rahatça jeositleri gezebilirdi.

Beşkonak Bazalt Sütunları Jeositi Tanzim ve Açılışı

3 Haziran 2010 daki 3. Çalıştayın arkasından, koordinasyon ekibi olarak yaptığımız değerlendirmede; projenin artık elle tutulur gözle görülür şekilde ilerlemesini sağlamak amacı ile yerel imkanlarla bir şeyler yapılması görüşü ortaya çıktı.. Gerçekten zaman geçtikçe huzursuz olmaya başlamıştık. Onca yapılan toplantı, görüşme, gezi gözlem vs. den sonra topluma gösterebileceğimiz bir şeyler olmalı idi.

Bu amaçla 7 Haziran günü Kızılcahamam’ da toplantı tertip ettik. Kaymakam beyin başka bir programı nedeniyle katılamadığı toplantıda belediye başkanı Coşkun Ünal, başkan yardımcısı Cevat Yüce, Yaşar Suludere, Nizamettin hoca ve ben, Jeopark koordinasyon bürosunda ve belediyede görüşmeler yaptık. Artık ayağa kalkmamız gerektiği konusunda birleşiyorduk. Jeopark duraklarının peyzaj projeleri yapılmış ama işin içinde bürokrasi olunca işin uzayacağından hareketle fazla emek ve masraf gerektirmeyen bir takım çalışmaları kendi imkanlarımızla yapabileceğimize kanaat getidik.

Mesela Beşkonak bazalt sütunları, Abacı peribacaları ve Karagöl’ de yapılacak çalışmalara hemen başlanabilirdi. 8 Haziran’ da kaymakam beyi ziyaret edip düşüncelerimizi açtığımda o da makul gördü ve yerel imkanları araştırmak üzere 14 Haziran için bir toplantı kararı alındı.

Kaymakam, Belediye Başkanı, Orman işletme müdürü, Karayolları 41. şube şefi, Özel idare müdürü, özel idare alt yapı sorumlusu, jemirko’ dan Hamdi Mengi ve benim katılmamla yapılan toplantıda ilk defa bir takım somut adımların atılabileceği bir ortam oluşturabildik. Görüşmenin seyrine bakarsak;

Öncelikle ben, çok fazla masraf ve emek gerektirmeyerek, yerel imkanlarla yapılması düşünülen Beşkonak Bazalt sütunları, Karagöl ve Abacı peribacaları jeositlerinin tanzim işleri hakkında projeler yardımı ile katılımcılara bilgi verdim.

Sonra kaymakam beyin de talimatı ile özellikle ve öncelikle bu üç jeositin tanzimi konusunda belediye başkanlığı, İlçe Özel müdürlüğü, Orman İşletme müdürlüğü ve Karayolları 41. Şube şefliği imkanlarının ortak kullanılması kararlaştırıldı.

Toplantı sonunda karayolları şube şefi ve özel idare alt yapı sorumlusu ile Beşkonak Bazaltları, Karagöl ve Abacı Peribacaları ziyaret edilerek hem keşif yapıldı, hem de

yapılacak tanzim çalışmalarının karayolları mevzuatı ve trafik güvenliğine uyumluluğu incelendi. Alanı doldurmak için gerekli çakıllı malzemenin de Semeler- Egerli yolundaki açmadan alınması kararlaştırıldı.

29 Haziran’ da belediyemiz kepçesinin Özel idare kamyonlarına yüklediği çakıllı malzeme Bazalt sütunlarının önündeki boşluğa dolduruldu. Ertesi gün de kepçe marifeti ile alan tesviye edildi. 6 Temmuz’ da ise karayolları ekiplerince üzeri mıcır ile kaplandı.

Biz de bu arada 05-09 Temmuz tarihleri arasında belediye bayındırlık birimi ekipleri ile bazaltların olduğu terasa iki adet ahşap basamaklı merdiven yaptık. Terasın etrafını da yine ahşap sıranklarla yaptığımız çitle çevirdik. Orman işletmesi müdürlüğünün Ayvacık köyü Kurtlukuyu mevkiindeki kesim alanından aldığımız 1m uzunluğunda sırankları kullanarak yapılan merdiven, yerden 7 metre yükseklikteki kademeye çıkışı ve sütunları yakından görmeyi sağladığı gibi buraya doğal bir estetik kazandırdı.

Belediyemiz Bayındırlık birimi işçileri Medet Arıöz, Ahmet Araç, Ersin Çetin, Feridun Özkan, Cemil Küçükşahin, Murat Aslan ve tabi ki başlarında ustaları İsa Dursun olduğu halde sadece burası değil diğer durak tanzimlerinde de gayretli çalışmaları ile hatırımda kalacak.

İlk defa doğada böyle bir düzenleme yapıyorduk ve bayağı beğenmiştim. Bir kere, kendi ürünümüz idi ve kendi imkanlarımızla yapmıştık. Sağa gidip baktım, sola gidip inceledim, yukarıdan kuşbakışı seyrettim, evet güzel olmuştu.

11 Temmuz’ dan itibaren Kızılcahamam’ da çok yoğun günler yaşanacak. Hava muhtemelen çok ısınacak. Geleneksel Kültür ve Su festivali kutlamaları, çeşitli etkinlikler, fotoğraf sergileri, alışveriş standları, ikram, karşılama uğurlama vs. derken 16 Temmuz’ da da Beşkonak bazalt sütunları jeopark durağının açılışı var. Bunca trafik içinde bu karmaşık gibi görünen organizasyonun içinden yüzümüzün aklıyla çıkmamız gerekiyor.

Kızılcahamam belediyesinin festivalin organizasyonunu verdiği firma elemanları ile; Beşkonak bazalt sütunları, Soğuksu fosil ağaç, Mahkeme Ağacın kiliseleri, Alican tüfleri ve Abacı peribacaları gibi bazı durakların film ve fotoğrafları çekildi. Bu arada NTV haber kanalı 8 Temmuz günü Beşkonak bazalt sütunları yanından jeopark ile ilgili gelişmeleri canlı yayında bütün dünyaya duyurdu. Ertesi gün 9 Temmuz’ da ise Anadolu Ajansı ekipleri aynı yerde ve Kızılcahamam’ ın festival alanında çekimler yaptı. Bu da haber olarak diğer medya kuruluşlarına dağıtılacak. Nizamettin hoca ve belediye başkanı Coşkun Ünal, jeopark hakkında teknik bilgi verip bölgeye getirecekleri hakkında açıklama yaptılar.

Dolayısıyla ilçemiz bu güne kadar hiç karşılaşmadığı şekilde bir medya teveccühüne mazhar olacak. Büyük bir fırsat. Olumlu değerlendirilirse kazanacağımız faydanın hayali bile insanı mutlu etmeye yetiyor.

Ben bu arada en azından, ilk etabın hizmete gireceği Beşkonak köyü halkı ile yakın temas kurup, onların yapılanlardan haberdar olmasını sağlama düşüncesindeyim. Bu amaçla bazı fırsatlar ortaya çıkarmaya çalışıyorum. Mesela Beşkonak lı ilköğretim müfettişi sevgili Fazıl Akay ve dernek yöneticilerini de devreye sokarak belli bir mesafe almak istiyorum.

Bu amaçla Fazıl bey ile bir hafta sonu buluşup Beşkonak' a gittik. Burada muhtar ve köylü ile görüşerek fosil yataklarının jeopark kapsamında değerlendirmeye alındığını, bu poje ile kendilerine sağlanacak imkanları anlatma fırsatı buldum. Köy halkı meseleye olumlu bakıyordu ama üzerinde durdukları bir nokta vardı. Geçmişte yaşanan talan ve tahribata istemeden katıldıklarını belirtirlerken, artık bunun yaşanmaması gerektiğine inanmış görünüyorlardı.

Bazalt sütunlarının tanzimi sırasında Beşkonak köyü ile neredeyse içli dışlı olduk. Hemen her gün birileri yanımıza uğruyor, onlara çalışmalar hakkında bilgi veriyordum. Severek yaptığım bu görüşmeler, köylü ile aramızda güven oluşturduğu gibi proje hakkında az da olsa bilgi sahibi olmalarını sağlıyordu.

Bu düşüncelerle harıl harıl çalışırken, NTV ekibi de sütun bazaltların yanında çekime geldi. Hepimizde aşırı bir heyecan var. Çerkeş karayolundan geçen araçların bizdeki hareketliliğe olan merakları bile belli bir seviyede gerginlik meydana getiriyor. Bu sırada duran bir araçtan inen yaşlıca, Ankara' da ikamet eden ve çevreden bir köylü olarak tahmin ettiğim biri yanımıza geldi ve aynen şunları söyledi:

-Yahu burada ne yapıyorsunuz, mülkiyeti filan bize (köylerini kastediyor) ait...

Hiç yakışık almayan bu sözler ortalığı buz gibi edecekti ki, gülerek adamın yanına gittim. Koluna girerek biraz geri çektim ve aynen şunları söyledim:

-Buraların mülkiyetini bize verseniz bile kabul etmeyiz. Burada yeni bir turizm projesinin ilk ayağını hayata geçirmek üzere çalışmalar yapıyoruz ve sizin için gayret ediyoruz.

Daha sonra jeopark projesi hakkında bir şeyler anlattım. Düşündüğüm gibi arkadaş Beşkonak' lı ve Ankara' da ikamet eden bir emekli idi. Orada olup biteni anlamak için

daha münasip bir üslup seçmemesini yadırgamadım. Baştan hazırlıklı idim ve proje hakkında yerel halkı bilgilendirme aşamasına geçemediğimiz için bu tepkiyi normal karşıladım.

Bazalt sütunların olduğu dere boğazını Güvem köyüne ait bilirdik ama, biz burada çalışırken yanımıza gelen köylülerden öyle olmadığını öğrendik. Hatta 5 km güneydeki Semeler köyüne kadar her yerin kendilerine ait olduğunu bile belirttiler. Buna şaşırmadım, çünkü köylünün belirttiği sınır içinde olan Güvem köyü, olduğu yere 19. asır ortasında taşınmıştı. Eski yerleri buraya 10 km mesafede güneyde orman içinde bir alan iken yangın sonucu buraya yerleşmişler.

Bu durumda, “Güvem Sütun Bazaltları” isimlendirmesi yanlış olmuştu. Bundan sonra “Beşkonak Bazalt Sütunları” ifadesini kullanmamız gerekiyor.

13 Temmuz Salı günü yine yollardayız. Festival haftası olması sebebiyle tüm belediye Soğuksu’ da festival hazırlığı ile meşgul olduğundan eleman bulmak da bazen sıkıntı oluyor veya buluncaya kadar bayağı zaman geçiyor. Çalışmaya öğleden sonra başlamak zorunda kalıyoruz.

Bu gün istikamet İyceler yaylasından da öte, Çerkeş-Gerede hududuna yakın bir bölge. Uzun çam sırtları getireceğiz. Belediyenin damperli kamyonu ile kaptan Yusuf bizi aldı götürdü. Bozuk satıhtan dolayı etkilenmemek elde değil ama, bu mevsim orman o kadar harika ki, inip yürümek, ağaçlar arasında mantar aramak, ilginç çiçek fotoğrafları çekmek istiyorum.

Bu yolları delikanlılık yıllarımdan hatırlıyorum. Mahalleden arkadaşlarla, buradan tomruk çekmeye gelir olmadık risklerle karşılaştık. Osman’ ın, derme çatma Perkins motorlu bir kamyonu vardı. Sabah gün doğunca evden çıkıp, gece yarısı eve geldik.

O günleri düşünmek, tabi ki insanın bu ortamda burnunun direğini sızlatıyor. Gözleri nemleniyor. Şimdi o arkadaşlar neredeler kim bilir ama işte Ayvacık, Kasımlar ve İyceler yaylaları, Miyala hep duruyor. Karşıda Kasımlar, Hıdırlar, Y. Kise ve Y. Çanlı da eskisi gibi duruyor. Durmayan biziz, değiştik ama galiba doğa kadar kadirşinas olmadık.

İyceler yaylasını aşp orman kesim alanına geldiğimizde neredeyse öğle olacaktı. İşçiler bir yanda kesim yapıyor, orman görevlileri kesilip soyulmuş tomrukları damgalıyorlar.

Bize gösterdikleri yerden ihtiyacımız kadar sırk alıp geri dönmek zorunda idik. Bize refakat eden orman muhafaza memuru Halil, orada görevi icabı kalacak. Biz ise geçen seferki gibi Kızılcahamam’ a gelmeye gerek kalmadan, Miyala, Kavaközü ve Seyhamamı üzerinden Bazalt sütunlarına ulaşacağız.

Saat 12:30 gibi geldik ve işçiler yemek hazırladılar. Yemek de dünyanın en güzel yemeği. Kırdı yenebilecek en doğal şeyler. Peynir, ekmek, domates, salatalık, zeytin türü. Dere kenarındaki bu kısa ve mütevazı piknik molasından sonra işe devam...

O gün akşama doğru merdiven ve çitlerin yapımı bitti. Ayrıca panoların üstünü kapatacak ahşap örtünün ayakları için çukurlar kazıp beton bile döktük. Panoların ayağını ise örtü bitince kazacağız.

Panoların içeriğini hazırlamakla Jemirko’ da Yaşar Suludere bey görevli. Fakat o da heyecanlanıyor normal olarak. Heyecan da sonuca tesir ediyor. Birkaç defa değişmek zorunda kalındıktan sonra ortaya güzel bir görünüm çıkacaktı.

Sona Doğru...

16 temmuz yaklaştıkça, gerginlik yaşamaya başladım. Aslında soğukkanlı olmam gerektiğini çok iyi biliyorum. Ne kadar çabalarsak ne kadar titiz çalışırsak yüzde yüz mükemmel bir şey yapılamayacağının da idrakindeyim. Her şeyi anlayışla karşılamam gerekiyor. Bana hakaret eden bile olsa alttan almaliyim. Toprak olmaliyim çiğnenen, taş olmaliyim atılan. “Dövene elsiz, sövene dilsiz “ gibi bir şey.

Beklide doğada çok kalmam, taşlarla ve çoraplarıma dolanan eycen ve bıtıraklarla çok haşır neşir olduğumdan herhalde, işte öyle olmam gerekiyor.

Bu hengamede Kızılcahamam’da festival günleri geldi çattı. Bütün belediye personel seferber olmuş durumda. Festival etkinlikleri kapsamında açılması planlanan fotoğraf sergisi için, jeopark duraklarına ait 12 adet fotoğraf seçip şövalyelerle beraber ilgililere teslim ettik.

Fakat bir sergi de 16 Temmuz günü Beşkonak köyü okul bahçesinde açacağız. Bunun için bahçeyi hazır hale getirmemiz gerekiyor. Belediyenin park bahçeler biriminde görevli Çetin’i alıp 14 Temmuz’da Beşkonak’a geldik. Motorlu çim biçme makinası ve tırpan görevi yapan bir araçla okulun ön ve yan tarafını temizledik.

Biz bu işle meşgul iken Nurullah usta da bazalt sütunların yanında ahşap çardağı inşa etmekle meşgul. Giderken uğrayıp yaptıklarına baktıktan sonra geri dönerken sadece selamlaşmak zorunda kaldık. O gece getirdiği jeneratör ışığında 01:30 a kadar çalışmışlar.

15 Temmuz Perşembe günü daha önceden planladığımız şekilde Durali Koç ustanın yanına geldim. Kendisi reklam işi ile uğraşüyor. Panoları hazırlamış bile. Hemen Sanayi sitesine Nurullah ustanın iş yerine vardık. Burada baskıyı yerine yerleştirdikten sonra Nurullah usta ile beraber ver elini Beşkonak Sütun bazaltları. Bu gün kıyamet kopmazsa burayı açılışa hazır hale getireceğiz. Nurullah' a dedim ki:

-Eğer burası bu gün bitmezse, yarın pano yerine ikimiz dururuz... Artık bizi jeolojik miras mı sanarlar, korkuluk mu onu bilemem...

Böyle bir hengamede gülmek nasıl olur ? Nasıl olur bilemem ama gülüştük...

Akşam 19:30 da kamelya ve panoların yerine tesbit işi tamamen bitti. Nurullah, yanındaki usta ve Murat bu işlerle uğraşırken ben de hem onlara yardım ettim hem de biraz çevre temizliği yaptım.

Bir ara dere kenarına inip yapılanlara uzaktan baktım. “Eleştirel gözle bakarsam ne görürüm ?” diye düşündüm. Her iki merdivenin de ortadan sonraki bazı basamakları istenilenden yüksek olmuştu. Fakat başlarken ele alınan açılı ile yükselmesi durumunda, yukarıdaki kademenin ortasına kadar yarmak gerekirdi. O zaman da zaten yeteri kadar geniş olmayan alan temelli daralırdı.

Başka ? Bazalt kayaların önüne uzattığımız uzun sırk tek kademe ve uçlarında sadece iki kazık ile sabitleşmişti. Acaba biraz zorlama ile yerinden kopar mıydı ? Çünkü bizim insanımız çok kuvvetlidir ve olmadık yerlerde gücünü denemeye ve göstermeye bayılır...

Neticede ne oldu, aklıma gelen her iki eksik de açılış günü eleştirildi. Halk arasında bir söylenti vardır. “Nazarlık” derler. Her şeyin tam tekmil olması durumunda nazar değeceğine inanılır ve bu eksiklik normal kabul edilir.

Her iki eleştiriye de sustum. Kabul ettim yani. Netice olarak yapılamayacak bir şey değildi. Birisi teknik kapasitemizin üzerinde ve görüntüyü bozabilirdi. Kayanın önündeki çit ise kolaydı. En azından bana göre. Gerisini İsa usta düşünsün... Çalışacak olan kendisi.

Bu düşüncelerle 16 Temmuz Cuma sabahına eriştik. Bu gün bana tahsis edilen araç ile önce festival alanına gelip oradan 30 adet şövalye alacağım. Sonra bizim büroya gelip seçtiğim fotoğrafları, meşrubat, bardak, masa gibi araçlarla Beşkonak' a geleceğim.

Yanımda tahsilat bürosundan Durali var. Beraberce işleri toparlayıp jeotermal AŞ nin aracı ile hızla geldiğimizde teknisyenler ses düzenini kurmakla meşgullerdi.

İlkokul bahçesinde hemen şövalyeleri indirip Durali bir yandan ben fotoğrafları yerleştirerek geri döndük ki, üniversiteden arkadaşlar gelmişler bile. Kaymakam ve belediye başkanı da. Hepsi beraber yukarıda kayanın önündeler. Yaptıkları değerlendirmeleri ve izlenimlerini öğrenme fırsatım olmadı ama muhakkak ki farklı intibaların uyandığı da bir gerçek.

Ses düzeni, kürsü ve mikrofon hazırlanmış durumda. Misafirlere merhaba dedikten sonra törene hemen başladık. Sunuculuk işi de bana kaldı. Fakat galiba ben herkesten daha fazla konuştum.

İlk sözü belediye başkanına verdim. Coşkun Ünal kürsü’ de sözlerine jeoparkın açılım olarak ne ifade ettiğini belirtmesiyle başladı. Halk dili ile sık sık ifade ettiği; “ Biz Jeopark derken otopark veya farklı bir parktan bahsettiğimiz sanılıyor.” Sözü, gerçeği ifade etmesi yanında içerdığı ironi ile de öne çıkıyor.

Başkan Coşkun Ünal ayrıca, doğanın ve jeolojik değerlerin özellikle yöre halkı tarafından korunması gereğine değinerek, Türkiye’ de ilk defa burada gerçekleştirilen jeopark projesi sayesinde bölgenin sağlayacağı faydaların altını çizerek kısa bir konuşma yaptı.

Coşkun Ünal için, Türkiye’ de bir ilk olan bir projenin kısmen gerçekleştirilmesinin verdiği haz yanında sanırım diğer önemli bir yönü, açılışın aylar önce istediği tarih olan 16 Temmuz Atatürk’ ün ilçemizi ziyaretinin gününe de yetiştirilmiş olması idi.

Başkandan sonra konuşan kaymakam Bilal Çelik ise; bir yıla yakındır lafı, sözü edilen ve ortada bir şey gözükmeyen jeoparkın artık somut hale geldiğini, bu bazalt kayalıkların ilk defa insanların beğenisine, araştırmacıların bilgi alanına sunulduğunu belirtirken, projenin bilimsel açıdan bir laboratuvar ve meraklıları için de seyir alanı olduğunu vurguladı.

Bu çalışma sürecinde sık sık bir araya geldiğimiz kaymakamımız Bilal Çelik' in şu sözleri de bence işin gerçek yüzünü biraz da espri ile açıklaması yönünden ilginç idi. Şöyle diyordu:

-Sütunların altından hazine falan çıkacak değil...

Gerçekten bir hazine çıkmayacaktı ama ülke çapında önemli ve ilk olan bir projenin maddi ve manevi kazancının hazineler kadar değerli olduğu da bu satır aralarında gizli idi bence.

Şimdiye kadar sayısız törene katılmış, sunuculuk ve konuşma amacıyla kürsüde bulunmuş ama hiç rektör sunmamıştım. Bu benim için bir ilk olduğu kadar sanıyorum sayın rektör prof. Dr. Cemal Taluğ için de hayatında emekli bir öğretmen tarafından sunulmak ilk olmalı.

Bu mütevazı ve herkesce takdir edilen insan gerçekten yumuşak başlı duruşu ile hepimizin üzerinde olumlu izlenim bırakmıştır. O da vakur halde, projenin önemine vurgu yaparak; çevrenin bu konuyu sahiplenmesi halinde sürdürülebilir olacağı, ülkemiz ve dünyada tanınan bir proje olacağını belirterek, bu durağın bilim ve turizm alanında önemli bir merkez olacağını vurguladı.

Bu konuşmadan sonra kurdela rektör bey, kaymakam Bilal Çelik, belediye başkanı Coşkun Ünal ile Nizamettin hoca tarafından kesildi ve ilk jeoparkımız açılmış oldu.

Rektör bey yurt dışı programı olduğu gerekçesi ile hemen ayrılmak istedi ama belediye başkanının ısrarı ile Beşkonak köyü ilkokulu bahçesinde düzenlediğimiz jeopark fotoğrafları sergisini bizimle görmeye geldi.

Herhalde Beşkonak köyü kurulu beri böyle bir etkinlik yaşamamıştır. Burada misafirlere sadece meşrubat ikram edebildik. Zaten fazla da vakit yoktu. Kızılcahamam’ da devam eden festivalin de bir bölümü olan açılış bu şekilde sona erdikten sonra katılımcılar birer ikişer ayrıldılar.

Geriye sadece şövalyelerle üzerlerindeki fotoğraflar kalmıştı. Duralı ile bunları toplamak üzere bahçeye yönelirken Nizamettin hocanın toplamaya başlamış olduğunu gördüm.

Eskiden köy düğünlerinde gelinin baba evinden ayrılacağı günün sabahı “Çeyiz” denilen eşyaları evinin önünde sergilenirdi. Ayrıca evden eve urganlara da elbiseler, nakışlar vs asılırdı. Gelin çıktıktan sonra baba evi için en zor olan bu urganları çözmektir. Bahçede fotoğrafları toplarken bunları düşündüm. Hissi kablel vuku derler ya, farklı kişilerin bir konuyu aynı anda düşünmesi olayı hani. Nizamettin hoca da bu tatlı sonu güzel bir değerlendirme ile bitirdi.

-İşte böyle Muzaffer bey diyordu, ona doğru bakarken sözlerine devam etti.

-Kızdığın bir adamı arar bulur ve bir kurşunla işini bitirirsin ya, her şey bitiverir. Bu da böyle bir şey işte, her şey bitti.

Hayatımız hep böyle değil mi, arkasından koştığımız her neyse yakaladığımız zaman, işte o an mutluluk veya öfkenin zirve yaptığı anlar... sonra gerçeğe dönüş...

Gerçeğe hem de nasıl dönüş... Kabus gibi... Başınızdan aşağı kaynar sular döküldüğünü düşünürsünüz ya, tam öyle bir tablo.

Beşkonak Bazaltları durağının bu tanzim ve açılışını yaptıktan sonra bir ay kadar diğer işlerimize yoğunlaştık. Tesadüf ki Güvem bölgesine hiç gitmedik. Bir gün Orman işletmesi Güvem Bölge Şefi Ali Osman Can kardeşimden bir telefon aldım.

-Hocam Sabunkaya’ da tanzim ettiğiniz durakta bir anormallik var, sanki rüzgâr devirmiş gibi, bir bakın, diyordu...

Nasıl bir anormallik ki? Elim ayağım dolaştı ve hemen bir araçla hareket ettik. Tanıtım panolarının üstünde koruyucu olarak yapılan çardak yıkılmış, demir profilden pano

iskeleti de eğilmişti. Hemen etrafını dolaşıp kontrol ettik ama bir rüzgâr veya fırtına işine benzemiyordu. Sabotaj ihtimalini ise aklıma getiremiyordum. Nasıl olurdu bir yere yapılan tesis, o bölge insanı tarafından sabote edilsin ? Hemen Beşkonak muhtarı İsa' yı aradım ve konuyu anlatarak haberi olup olmadığını sordum. Aynı gece araçla önünden geçtiğini ve yerinde durduğunu söylüyordu.

Çalışma arkadaşlarımız farklı görüşler ileri sürdüler. En çok da sabotaj üzerinde duruldu. Durağın az yukarısında meşe kömürü yapan işçiler vardı, onlara mal edenler oldu, kimi de bir aracın manevra yaparken devirmiş olabileceğinden bahsetti.

Kimin yaptığını tesbit etsek neye yarayacaktı ? Bu da ayrı bir mesele ama ben aramızdakinden başka dışarıda konu etmedim. Biraz duygusal oldu belki ama eğer o bölgeden birileri yapmışsa dahi, onlar hakkında olumsuz düşünmek istemedim.

Şu da söylenebilir. Tanıtım panosuna Beşkonak yerine sehven “Güvem Bazalt Sütunları” yazıldığı için köylüler tarafından itiraz edilmiş ve o arazinin kendilerine ait olduğunu söylemişlerdi. Köyünün ismini önemseyen ve yapılan yanlışlığın düzeltilmesini isteyen bir anlayış, kendi köyüne yapılan bir yatırımı nasıl engelleyebilir ?

Her ne ise, kaldığımız yerden devam ettik. Nurullah usta gitti yıkıntıyı bir günde yerine oturttu. Belediyeden Ali İhsan usta da başka bir zaman demir ayakları düzeltti. Kimseyi de suçlamadık. Buraya almayı da düşünmüyordum ama kim tarafından olursa olsun yapılan yanlışlığın ve çekilen sıkıntının bilinmesinde muhakkak ki fayda vardır.

Diğer Jeositlerin Tanzimi

Çok olumsuz durumlarda bile dikkatli ve sağduyulu davranabilirsek bir çıkışın olabileceğini görüyoruz. Devir, şikayet ve ağlama devri değil. Kimse gelip senin derdinle ilgilenmiyor. R. Fulton' un dediği gibi, güç aslında içimizde var ve onu kullanamıyoruz, çünkü öncelikle böyle bir kapasitemiz olduğundan aslında kendimizin haberi yok.

Başlarken de belirttim ya, jeopark sürecinde özellikle durak tanzimleri sırasında fazla bir bütçeye gerek olmadığını anlamış durumdayım. Neyin nasıl yapılacağını öğrendikten sonra sadece yerel imkanların koordinesi bile ortaya güzel şeyleri çıkarmaya yetecek diye düşünüyorum artık. Yerel imkanları harekete geçirmek de o kadar zor değil, çünkü projenin ortağı ve destekçisi kurumlar aslında bir bakıma kendi fonksiyonlarını icra edecekler. Alt yapı Özel idarenin, yol ve yön levhaları karayolları idaresinin, orman sınırları içindeki bazı düzenlemeler Orman idaresinin zaten görev alanı içinde. Üniversite ve Jemirko da projede bilgi üretimi konusunda zaten üzerine düşeni yapıyor. Jeositlerin tanıtımı ile ilgili levhaların içeriği onlara ait.

Önemli olan bu potansiyeli koordine edebilmek, onları bu proje kapsamında ortak olarak sorumlu olduklarına hissini diri tutabilmek

Nitekim Beşkonak Bazaltları durak tanziminde belediyemiz başta olmak üzere bu kurumlarla işbirliği içinde çalıştık. Ortaya çıkanlar ortak bir inisiyatifin eseri. Bu işbirliğini sürdürebilirsek daha kısa zamanda olumlu sonuçlara ulaşmamız mümkün olacak.

Biraz gecikmeli oldu ama diğer durakların tanzimlerine 2011 Nisan başında başlayabildik. Bu arada boş da durulmadı tabi. Mevsimin kış olması yanında tanıtım, yayın çalışmaları, dışarıdan gelen gruplara rehberlik, ilçedeki okullarda yaptığımız bilgilendirme çalışmaları ve toplantılar vaktimizin önemli bir bölümünü doldurdu.

Abacı Peribacaları, Mahkeme Ağacın yeraltı yerleşim yerleri, Beşkonak okulu ve fosil yatakları ile Seyhamamı ve Taşlıca köyü Gelin Kaya ve Kaplumbağa kardeşleri jeositlerinin düzenlemesi dört aylık bir sürede Ağustos ayı başlarına kadar ancak ve nisbeten tamamlandı.

Belediyemizin bayındırlık ekipleri ile biraz da havanın müsait olmaması yüzünden yaklaşık 10 günlük bir çalışma ile Abacı' daki işler tamamlanabildi. Burada yolun hemen yanındaki tanıtım panolarının yerleştirilmesinden sonra peribacaları içinde belirlediğimiz yaklaşık 400 metre uzunluğundaki yol ve ahşap merdiven düzenlemesi uzun zaman aldı. Hem belli bir güzergahın takip edilmesi hem de yaşlı ziyaretçilerin rahat gezmesi bakımından bu düzenleme çok faydalı oldu.

Kendi köyüm Taşlıca' da Gelin Kaya ve Kaplumbağa Kardeşler jeositinin tanıtım levhalarının yerleştirilmesi işi ise belediyemizin malzeme yardımı ile köy derneğimiz tarafından gerçekleştirildi. Benim de refakat ettiğim çalışma bir gün sürdü. Hem jeositlerin tanıtım panoları, yön levhaları hem de türbeler ve Ayrar taşına ait bilgileri içeren panolarla, beş ziyaret yerini gösteren basit harita ilgili yerlere yerleştirildi.

Bu çalışmalar sırasında Abacı Mahallesinin bağlı olduğu Çeltikçi Başören muhtarı Ferhat ile karşılaştık. Aktiviteleri görüp yanımıza geldiğinde ona işin mahiyetini uzunca anlattım. Öncelikle ilginç buldu ve bunun kendilerine ne gibi yararı olabileceğini sordu.

Buraları gezmeye gelen misafirlerin konaklama, yemek ve diğer ihtiyaçları konusunda ileride ayrıca düzenlemelere ve bu konuda kendilerinin ilgi ve yardımlarına ihtiyacımız olduğunu belirttiğimde, kendisinin bu konuda hazır olduğunu söyledi. Özellikle bu peribacalarının Ürgüp ve Göreme’ dekilerden sonra Anadolu’ nun en muhteşem yapıları olduğunu belirtmem doğrusu gururunu okşadı.

Yakın olan Abacı mahallesinde bir evin restore edilerek konaklama, yemek, dinlenme ve ihtiyaç giderme konusunda kullanıma hazır hale getirilmesi ve özellikle yerel halktan birilerinin bunu işletip para kazanması konusu köy halkı için hemen her yerde olduğu gibi burada da bir imkan ve fırsat olarak görülüyor.

Ama öncelikle tanzim ve restore çalışmalarının bitirilmesi, ziyaretçi potansiyelinin artması yanında harcama talebinin oluşması ve artması gerekiyor.

Mahkeme Ağacın Yeraltı Şehri Tanzim ve Temizleme Çalışmaları

Mahkeme Ağacın köyündeki çalışmalar da 2010 yılı Mayıs ayı başında yapıldı. Buraya o kadar fazla geldik ki, artık kendimizi buralı gibi hissedip rahat hareket edebiliyoruz. Muhtar Ramiz Temur, kardeş şehir Weilburg temsilcilerinin yoğun ziyareti ve köyün Roma döneminden kalan izleri sebebiyle oluşan ziyaretçi akınından dolayı bu tür ilişkileri asla yadırgamıyor aksine bariz bir memnuniyet okunabiliyor.

Mahkeme Ağacın köyü, bu jeolojik/tarihi değerleri yanında sosyal yapısındaki önemli bir özelliği ile de oldukça popüler. Halkı çok sevecen, sıcak ve sosyal. Kolayca arkadaşlık kurulabilen bu halkın bir de mukallitlik özelliği var ki çevrede dillere destan, ilginç, insanı gülme krizine sokan anıları, araştırmacılar için çok önemli bir kaynak olduğu kadar ziyaretçiler için de güzel bir espri kaynağı. Ayrıca İndibi' ndeki çok katlı mağara ve deredeki ağaçlar üzerinde yüzlerce Gri balıkçıl kuşları ve leylekler de ziyaretçiler için çok önemli birer fırsat.

Tanıtım panolarını, köyün girişindeki köy konağının güneyindeki boş yere koyduk. Köyün içinde mağaralara çıkan yerlere de ziyaretçilerin rahatça yürümeleri amacıyla ahşap basamaklı yol oluşturduk.

Herşey iyi de Bizans dönemi yerleşim yerleri, ziyaret için hiç de uygun durumda değil. Önem vermemekten kaynaklanan bir umursamazlıkla köy halkı bu yerleri depo, samanlık, hayvan barınağı olarak kullanıyor. Üstelik birinci derecede sit alanı olarak tescil edilmesine rağmen. Ziyaret edenlere; “Temizliğine yakında başlanacak” şeklinde söylediğim yalanlar yüzünden kendimi iyi hissetmiyorum.

“İnsanlığın ortak kültür mirası” kavramının yerleşmesi zaman alacak. Bu, bir şuurlanma meselesi. Ülke dışında kendine ait değerlerin tahrip edilmesini kınayan toplum, başka kültürlerle ait değerler için de aynı hassasiyeti gösterebilmeli. Kendini aşmayı gerektiren bu kültürün yerleşmesi zor olsa da yılmadan çalışmak gerekiyor. Kaldı ki milli ve dini normlarımızda da böyle bir sorumsuzluk yok.

Derken, 2011 yılı Ekim ayı başında Kültür Bakanlığı Ankara Kültür Varlıklarını Koruma Kurulundan aldığımız bir yazı ile Mahkeme Ağacın Köyü yeraltı yerleşim yerlerinin temizlenebileceğine dair izin verildiğini öğrendik.

12 Ekim 2011 tarihinde düzenlediğimiz jeopark Üst Kurulu toplantısında konuyu enine boyuna görüşüp Kültür Bakanlığı nezdinde konuyu araştırmaya başladık.

Jeopark duraklarımızdan Mahkeme Ağacın köyü yeraltı yer altı yerleşim yeri jeositi, Kültür Bakanlığı Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’ nun 2058 sayılı kararı ile 1. Derece sit alanı olarak tescil edilmişti. Tescil evrakında 17 adet görülmesine rağmen 100 civarında bölümün olduğu söyleniyor.

21 Kasım 2011 tarihinde de belediye olarak Ankara Anadolu Medeniyetleri müzesine yazdığımız yazı üzerine görevlendirilen iki arkeolog ile köyde gerekli incelemeyi yaptıktan sonra 19 Aralık 2011 de temizlik çalışmalarına başladık.

Kızılcahamam Kaymakamlığı ve belediyemizin mutabakatı ile belirlenen esaslar dahilinde; belediyemizden yedi ve ilçe özel idare müdürlüğünden üç işçi, jeopark proje koordinatörü olarak benim ve arkeologlar Mehmet Sevim ile Vahap Aydın'ın yönetim ve kontrolü altında uzun sürecek temizlik çalışmaları için ulaşım Kızılcahamam Belediyesi, işçilerin işçesi ve gerekli malzeme kaymakamlık kanalı ile Ayşe Bezci Otelcilik ve Turizm meslek lisesince karşılandı.

Kimi yerde toprak ve tuf akıntıları kürekle temizlenirken, kimi yerde de yığınyı halindeki çeltik otu, çırpı parçaları ve toprak iç içe olduğundan oldukça zorluk çekildi. Zarar vermemek için duvarlara yakın kısımlarda tırmık ve sert süpürge ile çalışılıyor.

Bu yerler; Roma-Bizans dönemine ait; ikametgâh, depo, ahır, kilise ve çeşitli kısımlardan oluşuyor. İç kısımları oldukça basit şekilde dizayn edilen yerlerde, kemerli süsler, tonozlar, nişler ve dini motifler dikkat çekiyor. Sonraki dönemlerde ise ikinci kullanım izleri olarak yapılan hayvan bağlama yerleri ve açılan yemlikler var.

Temizlik devam ederken Ankara Üniversitesi öğretim üyeleri, kaymakam belediye başkanı ve jemirko elemanları birkaç defa gelip çalışmayı yakından izlediler. Bu ziyaretler sırasında özellikle jeoloji ve jeofizik bölümü öğretim üyeleri ve müze elemanlarının görüşleri doğrultusunda çatlakların nasıl kapatılacağı konusunda ayrı bir çalışma yapılması kararlaştırıldı.

Çalışmamız sırasında bazı yeni bölümlerin ortaya çıkması ve başkalarının da bulunabilme ihtimalinin kuvvetlenmesi üzerine belediyemizce Anadolu Medeniyetleri Müzesi müdürlüğüne yazdığımız bir yazı ile kazı izni verilmesini istedik.

Kış olmasına rağmen kuru ve nisbeten açık bir havada devam eden çalışmalarımız kar nedeniyle 09 Ocak 2012 tarihinde ertelemek zorunda kaldık.

Ve Diğerleri...

Beşkonak fosil yatakları tanıtım panolarını yerleştirmemiz, kendi evimizdeki bir düzenleme kadar kolay. Beşkonak muhtarı İsa Akbulut ve köy halkı ile de ilişkilerimiz çok olumlu. İlk karşılaşmamızda yanlış anlamadan ve iletişim noksanlığından kaynaklanan bir olumsuzluk yaşadık ama şimdi ağabey kardeş ilişkisi içindeyiz. Belediyemizin bayındırlık ekipleri ile gerekli düzenleme bir içinde bitti. Daha sonra basın bürosundan Yusuf ile gidip bilgi içeren kağıt levhayı yapıştırdık.

Beşkonak köyü ilkokulu, Güvem bölgesi için idare, müze ve sosyal tesis olarak kullanılacak. Çerkeş karayolu kıyısındaki bu tesis, okul binası, lojman ve WC den oluşuyor ve 5000 m² lik bir bahçesi var. Her şeyi ile uygun. Gerekli ödeneğin sağlanması için çalışmalar devam ediyor ve bu sağlanırsa tesisleşme ve kurumsallaşma alanında önemli bir aşama kaydedilecek.

Seyhamamı panolarının yerleştirilme işi, içeriklerinin gecikmesi yüzünden sona kaldı. Daha önceki ziyaretlerimiz sırasında hamamın karşısında büfenin yanına koymayı planlamışken, müstecirin tadilat yapılacağı uyarısı ile, mahallenin girişine hamamın duvarı önüne yerleştirdik. Ziyaretçinin gözüne ilk çarpan yerdeler.

Seyhamamı kaplıcalarını işleten Dursun Dünder' ın oğlu Mikail, benim öğrencim. Aramızda buna dayalı bir muhabbet var. Vakıflar genel müdürlüğüne ait bu tesisleri yıllardan beri işletiyorlar. Burada plan-kote çalışmaları sırasında, teknik ekip ile yanlış anlamadan kaynaklanan bir huzursuzluk yaşanmasına rağmen, yapılacak düzenlemelerin Seyhamamı ve dolayısıyla kendileri yararına olduğu konusunda zamanla ikna oldular. Şimdiki bakışım ile bu olumsuzluğun da yaşanması mümkün değildi ama bir yerde iyi de oldu. Yanlışlar ve olumsuzluklar değil midir çoğu kere güzele ve doğruya doğru yönlendiren ? Tecrübenin kaynağı hatalar değil midir?

Jeoparkın Sürecinde Önemli Bir Adım; Markalaşma ve Logo...

Ekonomik anlamda yeni bir ürüne sahipseniz, taklit ve fasonlarından korumak için bunu marka ve bir logo ile tescil ettirmek gerekiyor. Sadece taklitlerden korumak değil kolay ve akılda kalıcı söz ve görsel bir sembol ile de süslemek gerekiyor. Bakıldığı zaman vurucu etkisi ile hayranlık ve merak oluşturan bir sembol.

Logo, firma veya kuruma her şeyden önce ve her şeyden fazla imaj kazandırıyor. Kolayca fark edilip anlaşılır özelliği ile işin ne olduğu hakkında fikir verip, bir bakıma kimliğini yansıtıyor. Bu sayede muhtemel soru işaretleri ve tereddütler ortadan kalkabiliyor. Kurum ve toplum arasında bir bağ oluşturan logo , işin veya kurumun özünü, vizyonunu ve misyonunu ifade edebiliyor.

İnsan için yüz ne ise kurum için de logo aynı fonksiyonu icra ediyor, hatırlamayı sağlıyor. Bu anlamda, logosuz bir firma, iyi bir firma gibi görünmeyebilir.

Seçeğimiz Jeopark logosu slogan ve sembolü ile ucuz ve en etkili bir reklam aracı olarak her an bizim için çalışacak ve diğer bütün reklam araçlarından çok daha uzun ömürlü olmalıydı.

Jeopark projesinin özellikle Türkiye’ de “ilk” olması, bunu ilk olarak bizce gerçekleştirilecek olması ilçe kamu oyunda bir moral etkisi oluşturdu. Toplantı ve ikili görüşmelerde bunu açıkça hissettik. Bir sektörde “ilk” olmanın avantajını kullanabilmek adına yapmamız gereken bu sözcüğü bir sembol ile bütünleştirerek tescilini yaptırmaktı.

26 Eylül-5 Ekim 2010 tarihleri arasında gerçekleşen Tübitak destekli 1. Dönem uygulamalı eğitim programında tartışılıp gündeme gelen bu konuyu Ankara üniversitesi üstlendi. Bir yarışma yapılması kararlaştırıldı. Gerekli şartlar oluşturulup, Kasım ayı başında üniversitenin, Jemirkonun, Kızılcahamam ve Çamlıdere kaymakamlıklarının, Kızılcahamam belediyesi ve yerel web sitelerinde duyuru yapıldı.

“Kızılcahamam-Çamlıdere Jeoparkı” yurt içinde ve yurtdışında duyulmağa ve çokça ziyaretçi almağa başlamış olup etkin tanıtım ve yeterli hizmet için başarılı bir işaret ve/veya ambleme gerek vardı. Bu logonun panolara, broşürlere, yayınlara ve hediyeelik eşyalar üzerine işlenecek ve bütün dünyanın beğenisine sunulması suretiyle amaca ulaşılacaktı.

“Türkiye’nin İlk Jeoparkı olan Kızılcahamam-Çamlıdere Jeoparkı logosunu arıyor.” Başlığı ile duyurusu yapılan yarışmanın son baş vuru tarihi 15 Aralık 2010 olarak belirlenmişti ve epey de baş vuru olmuştu.

48 başvuruyu öncelikle beş adede indirmek üzere seçilen komisyon 12 Ocak 2011 tarihinde Ankara Üniversitesi Mühendislik fakültesinde toplandı. Nizamettin Kazancı’nın başkanlığında, yanında; Prof. Dr. Şükran Şahin, Doç. Dr. Sönmez Sayılı, Doç. Dr. Dilber Ulaş ve benim de olduğum komisyon bir hafta kadar önce logoları görüp incelemiş ve bir fikir sahibi idik. Sadece kimin hangi logo ile katıldığını bilmiyorduk.

Komisyonunda herkes beşer adet logo beğenip bunlar hakkındaki fikirlerini sözlü açıkladı. İki saatlik bir müzakere sonunda beş örnek dışında diğerleri elendi. Kendi aramızda yapılan müzakerelerde öne çıkan görüş şu idi. Jeoparkı tam olarak ifade edebilecek bir logo örneği yoktu. Estetik, akılda kalıcılık ve ifade etme yönünden daha iyisinin olmadığı konusunda hem fikir idik. Dolayısıyla bulunanların en iyisini seçmiş olacaktık, nitekim öyle oldu.

Daha sonra, konu ile yakından ilgili kişilerle yapılan anket sonunda bu günkü logomuz birinciliğe layık görüldü. Seçimde; görsellik, içerik ve ifade yeteneği gibi kriterler dikkate alınarak mevcutlar içinde en iyisinin seçildiğine şahsen eminim.

Logo, iç içe iki daireden oluşuyor. Daireler arasındaki boşluğa solda aşağıdan yukarı, sağda da yukarıdan aşağı “Kızılcahamam & Çamlıdere” ibaresi, üst boşlukta İngilizce

“Geopark” alt boşlukta ise sadece Jeopark sözleri yer alıyor. Bu şekilde Türkçe ve İngilizce olarak “Kızılcahamam & Çamlıdere Jeoparkı” komple ifade ediliyor.

İç Dairede beyaz zemin üzerine sol kısımda bitkileri ifade eden bir kuyruk, balık olarak gövde ve başa dönüşüyor. Bu figür doğal bitki örtüsü ile balık ve bitki fosillerini anlatması bakımından ilginç. Balık gövdesinin üzerinde bazalt sütunları resmedilmiş ve aralarından fışkıran su damlaları da jeotermal potansiyeli ifade ediyor.

Seçilen bu logonun bana göre bir özelliği de diğerlerine göre daha görsel olması idi. Belki, sadece fazla detaylı olduğu konusunda eleştirilebilir.

Şimdi artık logomuzun Türk Patent Kurumunda tescil edilmesi aşamasına gelmiştik. Bununla ilgili olarak bilgi almak üzere kuruma birkaç defa gittim ve belediyemiz avukatı Ayşe Tarım hanım ve Nizamettin hocamın da katkıları ile hazırladığım tescil formunu 3 Mart 2011 tarihinde Türk Patent kurumuna teslim ettim. Fakat bildiğimiz klasik bürokrasinin karşımıza çıkması yüzünden gecikmeli olarak müracaat edebildik.

Bana birkaç ay içinde sonuçlanabileceğini söylemelerine rağmen Ağustos ayı başında logo müracaatımızın ilgili komisyonda kabul edildiği ve kendi bültenlerinde üç ay süre ile yayınlandıktan sonra itiraz olmaz ise tescil edileceği bir yazı ile bildirildi. Bu güzel bir gelişme idi.

Bültendeki duyuruya itirazın olmayacağını düşünüyorum. Çünkü bu alanda başka bir emsal yok.

Tescili yapılmadan önce logoyu kullanma konusunda normal olarak bir tereddüt yaşadım. Ama emsali olmadığından cesaret edip ilk olarak 2011 Kültür, Sanat ve Su festivali içerisinde düzenlediğimiz “Jeopark fotoğrafları” sergisi için yaptırdığımız pankarta koydurmaya karar verdim. Ayrıca, bence bundan sonraki tüm tanıtım, yayın çalışmalarında kullanılabilirdi.

Nitekim bu tarihten sonra öncelikle şehrimizin farklı yerlerinde belediyemize ait outdoor TV lerde büyük boy ve uzun süreli olarak yayınlandı. İlçe halkının dikkatinin çekilmesi yönünden faydalı oldu.

Weilburg heyeti ile yaptığımız işbirliği görüşmeleri sonunda imzalanan protokolde, onların logosu ile yanyana kullanıldı.

İlçemiz mezarlığı yanından geçip küçük sanayi sitesine uzanan yolun yeni düzenlemesi yapılırken, D-750 karayolu ile bu yol arasına bir kademe duvar daha yapılması düşünülmüştü. Asıl amacı, kayma ve heyelanı önlemek olan bu kademe sonradan üzerine dikilen 16 Türk Devletine ait bayraklar yanında belediyemiz ve Jeoparkımızın flaması ile de süslendi. Fakat daha ilginç, bu duvarın yola bakan kısmında büyük çapta belediye ve jeoparkın logolarının yerleştirilmesi idi. Bu logo ve bayraklar, ilçeden geçen herkes tarafından görülecek ve nisbeten bir farkındalık oluşmasına katkı sağlayacaktı.

Jeolojik Alan Araştırmaları

2010 yılı bahar aylarından itibaren, jemirko yetkilileri emekli jeolog Yaşar Suludere ve Dr. Necip Mülazımoğlu ile hemen bütün Kızılcahamam' ı taradık. Jeositlerin çevrelerinin jeolojik yapısı incelenecek ve haritaları çıkarılacak.

Bu tarama; “Hangi jeolojik değerlerimiz var ?” sorusuna cevap aramak için yapılan bir tesbit çalışması değil. Bu zaten önceden Ankara Üniversitesi ve Jemirko tarafından yeterince yapılmış. Şimdi ise bölgemizdek jeolojik yapının haritasını çıkarmaya yönelik olacak. Bazalt, silis, aglomera, tuf, abdezit gibi yer kabuğundaki farklı unsurlar, kapladıkları alan itibarı ile haritada gösterilecek.

Jeoloji bölümü öğrencileri Onur Yücel ve Özgür Yedek' in de bir kısmına katıldığı bu keşif gezileri, hazırlanacak harita ve belgelere veri hazırlama fonksiyonu yanında, benim için adeta bir okul oldu diyebilirim. Bölgemizdeki toprak ve kayaç çeşitleri hakkında yeterince bilgi sahibi olmuştum ve bu önemli bir kazanım idi.

Bu çalışmalarda Yaşar ve Necip beyler gerçekten fedakârlığın ve azmin en güzel örneklerini sergilediler ki ilerlemiş yaşlarına rağmen doğadaki performansları görülmeye değerdi. Hele de Necip bey 80 yaşında olmasına rağmen bir delikanlıyı aratmayacak gayreti ile bende hayranlık uyandırdı.

Fakat bu çalışmalarda teknolojik araç kullanarak doğru bir ölçüm ve tesbit yapıldı. Necip bey GPRS cihazı ile uydudan bulunulan noktanın koordinatlarını tesbit ediyor, Yaşar bey de harita üzerinde bu noktaları işaretliyor, hangi kayaç türünün nerede başlayıp nereye kadar uzandığını not alıyordu.

Araştırma çalışmalarımız dört ana bölgede yoğunlaştırıldı:

Soğuksu Milli Parkı Kuzcapınar fosil ağaç bölgesi, Saraycık yol yarmasındaki kıvrımlar, Mahkeme Ağacın, Başören-Abacı, Kadıpınarı, Alican Çiftliği, Değirmenönü-Çavuşlar bölgesindeki tüf, aglomera ve silis yapısı incelenirken, bölgedeki jeositler üzerinde daha detaylı bir gözlem yapıldı.

Karacaören-Saraycık yolu üzerinde, yol yapımı sırasında ortaya çıkan kıvrımlar sanki birer sanat eseri. Beşkonak Fosil havzasında da görülen bu kıvrımlar, yer hareketleri sırasında yan basınçlar sırasında oluşmuş.

Bu bölgede genelde tüf denilen beyaz yapı hakim. Nisbeten gevşek bir dokuya sahip olan ve aralarına volkan püskürmesi sırasında katılan ve ponza denilen bir takım küçük parçaların katışması ile oluşan bu tüfler, insan eliyle işlenmeye müsait. Bu sebeple, Roma/Bizans döneminde, yerleşim yeri, kilise, depo olarak düzenlenmişler. Ponzalı tüflere bitişik ve nisbeten daha gevşek bir yapıda olan kısım su aşınması ile ayrıştığından peribacaları denilen sivri figürler oluşmuş. Fakat tüflerin üst kısmı bazalt ve benzeri kayaçlarla örtülü olmadığı için bizdeki peribacaları Ürgüp’ dekiler gibi şapkalı değil.

Köy halkı genelde tüflü arazilere “Ak topraklık” ismini verir. Bu bölge, daha sonra yaptığım gezi sırasında gördüm ki, Ürgüp-Göreme bölgesi ile tamamen aynı yapıda. Sadece oradaki tüf daha geniş bir alanda ve büyüklükleri bizdekilerden çok fazla binlerce peribacası, yer altı mağaraları var.

Akdoğan köyü sınırından başlamak üzere; Taşlıca köyünün Karayazı, Karadere, Koçuk, Köy içi, Gelin Kaya, Kırmızı Ebe, Şarlağın Dere ve Aşağı Balcılar mahallesine kadar olan bütün arazide aglomera, andezit, bazalt ve tüf yapılarının GPRS yardımı ile haritada tesbiti yapılırken gördük ki, Taşlıca civarında hakim kayaç türü beyaz andezit. Önemli bir kısmı da gözenekli/gaz boşluklu.

Yaşar bey andezitleri inceleme çalışması yaparken şu ilginç tesbiti yaptı. 11 Milyon yıl önceki bu andezit oluşumlarının özellikle yoğun olduğu kesimler birer volkan bacası imiş. Yapısı itibarı ile andezit lavları, akışkanlığı az olduğu için, hemen bacadan çıktıkları

bölgeye yayılmışlar. Gerçekten Gelin Kaya çevresi, Köy İçi, Göktaş ve Top Kayalar mevkilerindeki lokal devasa andezit birikimleri bu tesbiti doğruluyordu.

Kırmızı Ebe türbesinden itibaren Karadere yatağına kadar sağlı sollu aglomera kütleleri görülüyor. Derede ise bir miktar bazalt birikimine rastladık ama daha ileri Yukarı Balçılar köyüne kadar gitmediğimiz için, buradaki o muhteşem Bazalt sütunları keşfetme şansına sahip olamadık. Bunları 2011 yılı temmuz ayında Hamdi Mengi ile yapacağımız bir gezide tesadüfen görüp epey şaşkınlık yaşayacaktık.

Diğer ilginç bir bölge de Karagöl ve civarı idi. Salın köyünden başlamak üzere, Alpular mahallesi, Karagöl çevresi, Işık dağı etekleri ve zirvesi, Salın yaylası yolu ve civarı çok geniş kapsamlı olarak incelendi. Diyebilirim ki, bu bölgede de gözlem ve incelemeler sonucu epey tecrübe edindim.

Alpular fayından sonra Karagöl' e geldiğimizde, gölün nasıl oluştuğu konusunu gündeme getirdim. Daha önce Krater gölü olarak biliyor ve öyle anlatıyorduk. Fakat saçmaladığımızı anladık. Yaşar beyin izahatlarından anladık ki, bir heyelan gölü imiş. Muhtemelen Işık dağından akan kütleler yer yer tepecikler oluşturmuş. Bu tepeciklerin arasında biriken yer altı sularının oluşturduğu gölcükleri görmek mümkün. Karagöl ise bunların en büyüğü.

Yer altı sularının beslediği göl güney batı kısmında ayağı var. Buradan boşalıyor ve yüz metre ileride Köşeler deresine ulaşıyor.

Karagöl' den devamla Salın yaylasına yöneliyoruz. 2035 m. Yükseklikteki Işık Dağı zirvesinden tahminen 200 metre daha aşağıdayız ve burada bir dere yatağı var. Taşların aşınmış halinden anlıyoruz bunu. Buradaki en derin yer olan Köşeler vadisi bizden yaklaşık 200 metre daha aşağıda olduğuna göre, bu 200 metrelik aşınmanın kaç milyon yıldan beri oluştuğunu düşünmek, jeolojik dönemler arasında zihinsel bir yolculuk yapmak sınırları zorlayan bir meşgale.

Bu dere yatağı da yol yapımı sırasında meydana çıkmış. Epey bir gözlem yaptık burada ve ilginç taş çeşitleri gördük. Hele biri var ki Yaşar beyin ifadesine göre "Jura Kireç Taşı idi" Jura dönemi "jeolojik zaman skalasında 201 ile 145 milyon yıl öncesi ve elimde ortalama 170 milyon yıllık bir taş var. Buna sahip olmak, müthiş heyecan verici. Yaylaya doğru indikçe sol taraftaki değişik kayaçlar da öyle. Fazla miktarda kıltaşı, kum taşı kütleleri var. Özellikle kum taşları, dıştan oksit sarısı ile başlayıp sonra lacivert ve açık maviye dönüşen gevşek dokuları ile sanki bir tablo.

Bu arada geri dönüp Çerkeş yolu üzerinden Işık Dağı zirvesindeki kayaçları da yakından inceleme fırsatımız oldu. Genelde andezitle kaplı tepeden Salın yaylasını, daha ileride Emekli tepesi ve Başköy yaylalarını seyretmenin tadı bir başka.

Doğa gezisi guruplarının Emekli tepesini, Ankara' nın en yüksek noktası olarak yaptıkları tesbite bu açıdan katılmak mümkün değil. Tepe çok alçak görünüyor. Hatta bu alçaklık, Karagöl' den bile bariz olarak görülebiliyor. Emekli Tepesi, hesabıma göre 1900 metre civarında bir rakımda olmalı idi. Nitekim daha sonra merakla araştırdım ki, belediyemiz Fen işleri haritalarında 1965 metre olarak görünüyordu.

Jeolojik yapısı ile çok fazla çeşitliliğe sahip Güvem bölgesini aynı günde bitirmek mümkün değil. Çünkü Beşkonak Fosil alanı, Yukarı Kise kömür ocağı ve çevresi ile Kavaközü Peribacaları da araştırmak için oldukça geniş zaman istiyor.

Beşkonak köyü güneyindeki yamaçta tüflü arazinin bittiği sınırdan başlamak üzere, Aköz, Kerimler, Yenimahalle, Demirciler mahallelerindeki farklı yapıların incelenmesi sırasında da gözüm bir yandan arazide fosil arıyor. Amacım fosil alanlarını tesbit etmek. Nitekim yıl kıyılarındaki yarmalar ve yol çalışmaları sırasında ortaya çıkan fosili katmanların yığınları ziyaretçileri gezdirmek için iyi bir vesile oldu.

Bölgedeki gizemli köşelerden biri de Kavaközü köyünün tam karşısındaki bir dereye aşınma sonucu meydana gelmiş peribacaları. Yerel halk bunlara “Gelin Kayaları” diyor. İlçemizdeki diğer yerlerde bulunan sivri oluşumlar için de aynı ismin kullanıldığını biliyorum. Taşlıca Gelin Kaya, Abacı Peribacaları ve Yıldırım Çatak köyü yakınlarındaki oluşumlar gibi buradakilere de bu isim verilmiş.

Kavaközü köyü Seyhamamı’ndan sonra 4 km. mesafede. Köy girişinde araçtan inip, güneydoğu istikametindeki dereye 15 dakika kadar yürüdükten sonra ulaşılabilir. Buraya ilk defa Tübitak destekli uygulamalı eğitim sırasında gelmiştik. O zaman fazla kalamadığımız bu yeri şimdi araştırma vesilesi ile iyice görme şansım olacaktı.

Bu sefer Kavaközü karşısından değil de Kerimler mahallesi üzerinden gittik. Yukarı Kise köyü Sipahiler mahallesi yanında aracımızı bırakıp yarım saatlik bir yürüyüş ile varabildik. Aşağıdan değil de bu sefer peribacalarının üzerinden kuş bakışı bakıyorduk ve gerçekten enfes görünüyorduk.

Bu araştırma gezileri sayesinde hem irili ufaklı bütün jeositlerin yerlerini tam olarak öğrendiğim gibi onlar hakkındaki bilgilerimi de genişletmiş oldum. İlginç bir ders olarak gördüm ve iki tecrübeli hocanın ilerlemiş yaşlarına rağmen, taşıdıkları sorumluluk ile fedakarlık ve samimiyetlerini nasıl sergilediklerine imrenerek şahit oldum.

Doğa büyük bir öğretmen ve iyi bir doktor. Canlı ve cansızlar arasındaki saf ilişkiyi sezme ve bundan ders almak gerekiyor. Aralarındaki muhteşem uyumu görüp de hayran olmamak imkânsız. Doğumu, büyümeyi, beslenme ve hareketi, sonunda da çürümeyi görmek, hatta çürümenin de diğerleri için bir fayda sağladığına şahit olmak, bütün bu süreci düzenli bir akışta tesbit etmek, iç dünyamızda değişik pencereleri açılıp değişik mevsimlere yolculuk yapmayı sağlıyor.

Verdiği beden yorgunluğu, bir iki saatlik bir istirahatle giderilebiliyor. Ama ruhsal yönden sağladığı sükuneti, ilaç ve doktorla temin etmek mümkün değil. O birbirine karışan renk ve kokular, milyonlarca yıllık hikmet ve bilgi dizisinin keşfedilmesi kaç üniversiteye bedel dersiniz ?

Tübitak Destekli Uygulamalı jeopark Eğitimi

Bir işin içinde ne kadar saygın ve inanılır kişi ve kurum varsa, sonuç almak o kadar kolaylaşıyor.

Aklıma önemli bir geleneğimiz geldi ki, konu ile örtüşmesi bakımından zikretmeden geçemeyeceğim.

Kırsal sosyal hayatın ve buna paralel olarak geleneklerin yoğun yaşandığı 40-50 yıl öncesinde, toplumda önemli sorunların çözümünde, köylerde ağa, hoca gibi itibarlı kimselerden medet umulur. Bunların toplum üzerindeki etkinliğinden dolayı taraflar fazla itiraz etmezler ve ortak bir noktada buluşmak mümkün olur.

Bir kıza dünür gidileceği zaman da benzer şekilde toplumda saygın kişiler dünürbaşı olarak seçilir. Bu kişiler gider dünürlük yaparlar ve genelde sözlerinden çıkılmaz ve hayırlı sonuca varılır.

Şimdi, bizim jeopark projesinin içinde de gerek akademik, gerek idari ve hatta siyasi kişiliklerin bulunmasını ben bu çerçevede değerlendiriyorum.

Şimdi gündemimizin bir bölümünde, TUBİTAK Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları projesinin içeriğinde, çeşitli üniversitelere mensup öğrencilerin Kızılcahamam’ da proje hakkında eğitilmesi var. Bunlar bir bakıma ilçemiz adına gönüllü olarak çalışacaklar.

Bunun yanında, esnaf, emekli, bürokrat, öğrenci ve köylerdekiyle beraber ilçe halkının turizm ve özellikle jeoturizm konusunda bilgilendirilmesi de projenin ayaklarından birisi. Dolayısıyla ilçe turizminin gelişmesi yanında esas olarak sosyo kültürel hayatın da olumlu yönde gelişmesine ivme kazandıracak bir proje.

2010 yılı Nisan ayı içerisinde Ankara Üniversitesi 40.000 TL bütçeli bir eğitim projesini Tübitak’ a sundu. Proje, üniversite mezunu 35 gencin Eylül ve Şubat aylarında 15 er günlük iki ayrı zaman diliminde Kızılcahamam’ da turizm ve jeopark konusunda eğitimini kapsıyor.

Öğrencilere önce genel doğa (biyo- ve jeo-çeşitlilik) bilgisi verilecek, sonra her bir durağa götürüp önemini yerinde anlatıp kişilerde farkındalık oluşturulacak.

Bu şekilde önce teorik eğitimden geçirilecek öğrencilerin daha sonra kırsal kesimde yaşayan sosyal çevre ile temasları ve köylüye jeoparkı anlatmaları sağlanacak. Eğitim

ve tanıtım amaçlı bu projede ekonomik bir gelir düşünülüyor. Söz konusu bütçe, katılımcıların zorunlu ihtiyaçları, eğitim giderleri, ulaşım, kırtasiye vb. gibi masraflar için kullanılacak.

Ön görüldüğü şekilde Kızılcahamam kaymakamlığı ve belediye başkanlığının bu eğitim programına katkı ve destek vereceğini beyan eden niyet mektubu 6 Nisan 2010 tarihinde Ankara Üniversitesi tarafından TÜBİTAK' a sunuldu ve sonucu merakla beklemeye başladık.

Biz bu bekleyiş içinde bir yandan Kızılcahamam' da durak tanzimi ile meşgul iken 16 Haziran 2010 tarihinde uygulamalı eğitim projesinin Tübitak' ca destekleneceğini bildiriyordu. Yani proje kabul edilmişti.

Yine bir ilk, bunun heyecanı müthiş bir yoğunluk oluşturuyor. Tübitak' ın desteklediği eğitim programı web siteleri vasıtası ile kamu oyuna duyuruldu ve epeyce de başvuru oldu. Dilber hocanın başvuruları değerlendirmesi sonucu 20 kursiyer öğrenci tesbit edildi ve kendilerine 25 Eylül 2010 Cumartesi günü Kızılcahamam' a gelmeleri tebliğ edildi.

Bu eğitim programı, Kızılcahamam & Çamlıdere Jeoparkı için önemli bir adım teşkil ediyor. Genel anlamda ilçelerin ve projenin tanıtımı yanında bu konuda gönüllü turizm elçileri gurubu oluşturmak da amaç dahilinde. Seçilen katılımcılar çoğunlukla farklı üniversitelerin sadece jeoloji değil, coğrafya, peyzaj, biyoloji, işletme gibi bölümlerinden mezun olup, jeoturizm ile ilgili olarak bilgi ve beceri kazanmak isteyenlerdi.

25 Eylül günü Sonay hanım ile beraber kursiyerleri jeopark koordinasyon merkezinde karşıladık. Uzun yoldan gelen misafirlerimiz ile önce koordinasyon merkezinde tanışıp ufak ikramlarla üzerlerindeki yorgunluğu bir nebze olsun atmalarını sağladık. Akşama doğru sayıları 20 yi bulan kursiyerleri Ankara Üniversitesi' nden gelen hocalar ve jemirko üyeleri ile birlikte Kızılcahamam Belediyesi termal pansiyonlarına yerleştirdik.

Kızılcahamam belediyesine ait bu termal tesis 2010 yılı Nisan ayında hizmete girdi. Bir kısmı küçük, diğerleri de apart dairelerden oluşan bu kompleks, büyük kaplıcanın hemen yanında ve doğayla içiçe ve bütünleşik yapısı, iç dizaynları, oyun parkı ve restoranı ile özgün bir ortam içinde kaliteli hizmet sunuyor.

Dolayısıyla kursiyerler, tatlı sonbahar günlerinde bu güzel doğa parçasında hayatlarınca unutamayacakları anı ve tecrübeler edindiler. Ülkenin her yanından gelen farklı kişilikler birbiri ile tanışıp dostluklar oluşturdu.

Bu etkinlik bütünüyle Tübitak tarafından finanse ediliyor. Pansiyonlardaki yemek ve yatak ve hizmeti yanı sıra, araziye götürüp getirme hizmeti de Kızılcahamam Belediyesi özel halk otobüsleri işletmesi tarafından ücret karşılığı yerine getirildi.

26 Eylül-5 Ekim 2010 dönemindeki etkinliğe Ankara üniversitesi rektörü Prof. Dr.Cemal Taluğ da katıldı. Sabahki tanışma ve başlangıç kısmına ayrıca kaymakam Mustafa Çit, belediye başkanı Coşkun Ünal, jemirko ve An. Üniversitesi öğretim üyelerinden bir gurup ve tabi ki katılımcılar, üzerlerinde eğitim programının logolu t-şörtleri ve kimlikleri ile salonda toplandık. Burada rektör, kaymakam ve belediye başkanının kısa bir selamlama konuşmasının ardından katılımcıların seviyelerini tesbit amacıyla Anküsem müdürü Elçin Yıldız ve Jemirko üyesi Dr. Mübeccel Kazancı' nın nezaret ettiği bir test yapıldı.

Uygulamalı eğitim süresince, gezilen jeolojik alanlarda, uzman hocalar tarafından verilen bilgiler katılımcılar tarafından dikkatle takip edilirken, biz de yeni bilgiler edindik. Özellikle Sönmez beyin Akyarma tüfleri ve Gerede-Çerkeş karayolu üzerinde Kuzey Anadolu fay hattı ile ilgili aktardığı bilgiler çok ilginç idi. Burada fay hatlarının sürtünmesi sonucu oluşan tepelikleri heyecanla seyrettik. Ama en çok da Çerkeş' 22 km uzaklıktaki İsmetpaşa tren istasyonu ve buradaki karayolları ikmal şantiyesinin 1960 larda meydana gelen deprem sırasında fay hattının hareketi le yön değiştiren duvarı çok ilginç. Deprem olgusunun canlı bir örneği olarak bir açık müze halinde topluma önemli mesajlar vereceği açık.

Gezilerimizin Güvem bölgesi kesimi sırasında, daha önce Hamdi Mengi' nin gidip gördüğü ve çevre halkının Gelinkaya diye bildiği aşınma bölgesini gördük. Kavaköz köyünün karşısında, 15 dakikalık yürüyüş mesafesinde bir derenin sonundaki sel aşınması ile meydana gelmiş bu güzellik ilk defa görmüş olmamdan dolayı ben ve diğerlerinin oldukça ilgisini çekti.

Fuat Şaroğlu beyin ders günü ise diğerlerinden farklı olarak Yukarı Kese köyü linyit kömürü yataklarını ziyaret ettik. Buraya birkaç defa daha gelmiş ve sadece yüzeysel bilgilerle misafirlerimi gezdirmiştim. Fakat yanımda böyle uzmanlar olunca işin hiç de yüzeysel olmadığı ortaya çıkıyor.

1990 lı yıllara kadar üretim yapılan ve düşük kaliteli linyit kömürü çıkarılan bu yatak tam bir açık hava müzesi. Üretim sırasında yer altından çıkarılan tam olarak kömürleşmemiş devasa ağaç kütüklerini tekrar gördük. Bunlar gerçi parçalı ama içinde çapı 2 metre olanlar var. Fuat Şaroğlu bunlarla ilgili olarak Sekoya ağaçları tesbiti yapınca, gayri ihtiyari “gerçek mi ?” diye sormadan edemedim.

Ocağın kuzey tarafında kömür damarını görmek mümkün. Üst kısımlarda ise vaktiyle bir araştırma ekibinin fare kemikleri bulunduğu bölge var. Oraya doğru giderken, yolun hemen kıyısındaki tabakalanmalara takıldık ve ilginçtir burada da bitki ve hayvan fosillerine rastladık. Kursiyerlerin buldukları ve daha önce görmediğimiz ve oldukça heyecanlandığımız çiçek fosillerini büroya getirdim. Bunlar zamanla açılacak müzede sergilenecek.

Uygulamalı dersler ise, her gün değişik bir jeolojik alan olmak üzere ilçemizin farklı jeositlerinde yapıldı. Ankara Üniversitesi jeoloji mühendisliği bölümü öğretim üyesi ve jemirko başkanı Prof. Dr. Nizamettin Kazancı, Prof. Dr.Sönmez Sayılı, An. Ün. Siyasal bilgiler fakültesi öğretim üyesi Doç Dr. Dilber Ulaş, Araştırma görevlisi Sonay Boyraz, Jemirko üyeleri Hamdi Mengi, Yaşar Suludere, Dr. Necip Mülazımoğlu, Dr. Mübeccel Kazancı, Gerçek Saraç ve Fuat Taşoğlu' nun, jeopark, jeoturizm ve Jeolojik koruma dersleri yanında kaymakam Mustafa Çit, belediye başkanı Coşkun Ünal ve Jeopark koordinasyon merkezi sorumlusu olarak ben de, ilçemizde jeopark kavramının doğuşu, uygulama süreci ve ilçemizin tanıtımı ile ilgili bildiri ve sunumlarla katılımcıları aydınlatma çabası içinde olduk.

26 Eylül 2010 da başlanan eğitim programına katılan kursiyerler, bu süre boyunca ilçemizi yakından tanıma fırsatı da buldular. Verilen dersler yanında, kendilerine sunulan çeşitli hizmetlerden de oldukça memnun ayrıldılar.

İçlerinde ilginç özellikleri ile hatırdakalacaklar vardı. Gezi rehberi Gökhan Koçak, işi icabı bölgemizde ayak basmadığı yer bırakmamış ve hemen her yeri isimleri ile sayabiliyordu. Fotoğrafçılığı da iyi idi ve geziler boyunca çok ilginç kareler yakaladı. Soğuksu Milli Parkı'nın en yaşlı ağacını onun sayesinde tanıdık.

Ege Üniversitesinde asistan olan Nuran Koçal, kibar hanımefendiliği ve jeoparka kendi branşı olan peyzaj açısından bakışı ile toplantı ve derslerde katkı sağlamaya çalıştı. Bu eğitim programlarından sonra jeopark konusunu üniversitesinde öğrencilerine ders olarak verdi ve bunu web sitelerimizde haber olarak yayınladık.

Karabük Üniversitesi araştırma görevlisi Bekir Taştan ise gezilerde hızlı yürümesi, branşı itibarıyla uzaktan gördüğü yabancı meyve ağaçlarının yanına gidip meyvelerinden tatması ve bize bilgi vermesi ile anılarımızda kalacak.

İkinci dönem kursiyerlerden Tekbir Kaymak, anketler sırasında bir ancak Kızılcahamamlıdan beklenecek şekilde samimiyetle görev yaptı. Dönem sonunda ayrılırken benden bir çok broşür, afiş, fotoğraf, kitap gibi yayınlar götürdü. Bunları sınıfında sergilemiş ve bir günü Kızılcahamam'a ayırarak jeopark ve ilçemizin tanıtımını yapmış. Yaptığı etkinlikleri ve bununla ilgili gönderdiği fotoğrafları ben de başkalarına örnek olması açısından sunumlarda kullandım.

Gökhan, Nuran ve Bekir ile Ankara Üniversitesi jeoloji bölümünden Onur, özgür ve Mustafa, ikinci dönem çalışmalarında da yer aldılar. Odak gurup toplantılarında aktif görev görev aldılar ve yöneticilik yaptılar. Yeni gelen kursiyerlerin buraya intibakında ve jeopark konusunda edindikleri bilgi ve tecrübeye epey katkı sağladılar.

Tabi ki, Ankara Üniversitesi jeoloji bölümünde Nizamettin hocanın asistanı olarak akademik hayatının başlarında olan Sonay Boyraz ise eğitim programının hazırlanması, kursiyerlerin karşılanması, yerleştirilmesi, ilgilenme, ihtiyaçlarının belirlenmesi konusunda hep önde oldu. Onlarla bizim aramızda bir köprü fonksiyonu ile kaynaşmaya çok önemli katkı sağladı.

“Odak grup toplantısı” kavramı ile de bu eğitim programları sırasında tanıştık. Anketin toplu yapılması olarak gördüğüm bu toplantılarda ilçemizin; küçük esnaf, taksi ve otobüs sürücüler, küçük işletmeciler, sanayi esnafı ve eğitim camiasından kişiler, jeopark konusunda ne bildikleri ve beklentileri konusunda bir nevi yoklamaya tabi tutuldular. 2. Dönem eğitim döneminde ortaya konulan bu çalışma, sonuçları itibarıyla ileride elimizde önemli bir veri olacak.

2. dönem çalışmasının bir özelliği de 300 kişi ile yüzyüze yapılan anket uygulaması idi. Ankara Üniversitesince hazırlanan anketi uygulamak üzere kursiyerler küçük gruplar halinde ve gönüllü olarak çalıştılar. Bir kısmına nezaret ettiğim bu çalışmalardan edindiğim intiba; anketör kursiyerlerin kendilerinden beklenenin ötesinde bir performans sergilemeleri yanında sonuçlar itibarıyla da ilçe halkımızın jeopark konusunda yeterli bilgiye sahip olamayışı idi.

Her iki eğitim programının sonunda katılımcılara birer sertifika verildi. Bununla ilgili düzenlenen sembolik törene katılan kaymakam ve belediye başkanı da katılımcılara sertifikalarını verip onları uğurlamaları ile programa güzel bir hava kattılar. Kızılcahamam belediyesi bunun yanında küçük birer hediye paketi ile onları onore etti.

Uygulamalı Eğitim Programı' nın ardından...

Tübitak destekli ve Ankara Üniversitesi, Kızılcahamam Kaymakamlığı, Kızılcahamam Belediyesi ile Jemirko ile ortaklaşa yürüttüğümüz Uygulamalı Jeopark Eğitimi' nin, bölgemizin jeoturizm anlamında kazanımları ve gelecekteki pozisyonu açısından Jeoparkın süreci içerisinde önemli bir basamak olduğu muhakkak.

Ülkemizin farklı yerlerinden katılan öğretmen, akademisyen ve jeoloji öğrencilerinden oluşan kursiyer gurubu, ilçemizi ve özellikle jeopark konusunu nazari ve gezdikleri alanlarda uygulamalı olarak öğrendiler. Bu çalışma sonunda ilçemizden olumlu intibalarla ayrılırken, aynı zamanda Jeopark şahsında ilçemizin fahri kültür ve turizm elçileri gibi bir sıfatla memleketlerine döndüler.

Katılımcılar, Kızılcahamam ve Çamlıdere Jeoparkı projesi kapsamında elde ettikleri bilgi ve tecrübeyi kendi memleketlerinde uygulama ve tanıtma imkanı buldular ki, bu şevki kendilerinde gördük.

Jeopark projesi kapsamında çok saygın kurumlar beraber çalışıyor. İlçelerimiz bazında kaymakamlarımız Mustafa Çit ve Aydın Erdoğan' ın kişi ve makamlar üstü tutumlarının ve birleştirici özelliklerinin altını çizmemiz gerekiyor.

Bu tablo ister istemez, ilçelerimiz için, yıllarca kapalılıktan kurtulma, dışa açılma ve yegane kalkınma seçeneği olan turizm ve jeoturizm konusunda ufkunu genişletme gibi bir sürece girdiğimizi gösteriyor.

Bu süreçle birlikte ilçe halkı, mülki ve yerel idare birimleri, siyasi parti temsilcilikleri, muhtarlıklar, dernekler ve çeşitli sivil örgütler olarak yeni bir misyon ve sorumluluk yüklenilmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Her kesim projenin gerçekleştirilmesinde bir şekilde rol almak durumunda. Bu meseleye siyasi ve kişisel görüş farklılıklarının geride bırakılarak, ilçemizin menfaatleri açısından bakma gereği oluştu.

Bu gün artık, projenin başlangıcındaki bir takım tereddütlerin yerini öz güvenin aldığı gözlemleniyor. “Bu nedir, ne gerekir?” anlayışının yerinin, artık “Nasıl yapabiliriz?” e bırakmış olması sevindirici bir gelişmedir. Buna rağmen halkta projenin gerçekleşme sürecindeki beklentinin yüksek tutulması gerektiği, fakat çalışmalara ağır ve kararlı adımlarla devam edilmesi gereği anlaşıyordu.

Uygulamalı jeopark eğitimi sırasında, hocalar, katılımcılar ve belediyenin tesisdeki görevlileri arasında tam bir dostluk ortamı oluştu. Kendisini aşmış bu güzide topluluk ilçemizde iyi intibalarla ayrıldı. Her bir fert diğerlerinden bilgi ve tecrübe anlamında güzel kazanımlar elde etti. Sağlam dostlukların kurulmasına vesile olundu. Ve bizce en önemlisi bu arkadaşlar, gerek lisans çalışmalarında gerekse çevrelerindeki ilişkiler çerçevesinde ilçemizin jeoturizm mekanlarını anlatarak, bizler için gönüllü turizm elçiliği yapacaklarına kuşkusuz yok.

“İdare ve yetkililer yapsın biz bakalım” anlayışı ile kaybedilen yılların telafisi için herkesin gönüllü olarak birikimleri ve imkanları ölçüsünde bu projede yer alması vatandaşlık şuuru gereğidir. Yeri geldiğinde “Kızılcahamamlılık” veya “Çamlıderecilik” gibi insanın duygularını okşayan söylemler yerine bunu artık pratiğe dökme zamanıdır. Bir yerin veya görüşün mensubiyeti ile öğünebilmek için oryaya konan emek ve eser, muhakkak ki söylemden çok fazla önemli.

Bu projeden hiçbir kişi, kurum ve kesim tek başına fayda sağlamayacak. Toplumsal özellikteki bu süreç; 104 köyü, 1 beldesi, 5 mahallesi ve bütünüyle halk kesimlerini direkt olarak ilgilendiriyor. Çamlıdere için de aynı şey söz konusu.

Bunun yanında, kursiyerlerin ilçeye beklenenden az bir zamanda yakınlık duymaları, cesur ve girişken tavırları özellikle konaklama ve eğitim tesisindeki idareci ve personel ile yaşanan sıcak dostane ilişkiler memnuniyet verici olup bu sayede ortaya çıkan sıkı arkadaşlık ve kardeşlik bağları, projenin gerçekleşmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Süreç boyunca yapılan eğitim çalışmaları, kurulan dostluklar, tartışmalar, latifeler ve bütünüyle farklı bakış açıları, Türkiye’ de bir ilk olan Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkı’ nın literatürünün ve ileride bu konuda mevzuat oluşmasına önemli katkı sağlayacak vesilelerdir.

İçinde yaşadığımız şartları yeterli görmeye hakkımız yok. Bütün dünya deniz, kum, güneş turizmi anlayışından doğa turizmine yönelirken, bizim gelişmeleri yakından takip ederek bu sürece hazır ve içinde olmamız gerekiyor. Sonuçta kazanan bölgemiz olacaktır...

Eğitim ve Bilgilenme Süreci

Bütün bir toplumu yakından ilgilendiren bu tür bir projeyi hayata geçirebilmek için halkın farkındalığını ve benimsemesini sağlamak çok önemli. “Ben yaptım, oldu” şeklinde bir yaklaşımla yol alınamıyor. Halk kesimlerini ne kadar çok yanımıza alır ve yelpazeyi ne kadar geniş tutarsak daha güvenli ve kararlı hareket edebileceğimizi biliyorduk.

2007 de Beypazarı’ na yaptığım bir gezi sırasında biraz gözlem yapma fırsatım oldu. İnsanı inceledim sokakta ve işyerlerinde. Konuşmalarına ve düşüncelerine şahit oldum. Turizm derneği başkanı, benim gibi emekli bir öğretmendi ve garip bulunacak belki ama İnözü vadisindeki bir tesiste güzel sesi ile Türk Sanat müziği icra ederken tanıdım onu. Şarkıdan sonra yanına gidip kendimi tanıttım ve tebrik ettim. Bir çay sohbeti sırasında sorularımı kısaca cevapladı.

Beypazarı, şehirleşme sürecini Osmanlı devrinde tamamlamış bir merkez. Köklü bir kültüre sahip ve muhafazakar sosyal yapısı ile turizm gibi bir kavrama direnmesi normal karşılanır. Yaptıkları mücadeleyi ve çekilen sıkıntıları çarpıcı örneklerle anlattı. Karşı çıkmalar, tehditler hatta çekişmeler yaşanmış ama yetkililer yılmamış. Karınca misali düştükleri yolda kararlılıkları ve inançları sayesinde yol alabilmişler ve Beypazarı’ nı bir dünya markası yapabilmişler. Dıştan basit bir görüşle, sadece Allaaddin Sokak gibi minik bir mekandaki eski evlerin restore edilmesi olarak bakamayız. Önemli olan; halka turizmden başka alternatifleri olmadığını hissettirip o yönde gelişmelerini sağlamak idi ve bunu başarmışlar.

Bizim Kızılcahamam olarak henüz 1915 e uzanan bir şehir hayatımız var. Gerçek anlamda şehirleşme ise 1940 dan sonra başlıyor. Fakat 1960 sonrası yoğun göçler bütün dengeleri alt üst etmiş. Büyük şehirlerdeki gibi yozlaşmış bir gecekondu hayatı gözlenmiyor ama büyümeye karşı şehir kültürünün de aynı oranda yerleş/tiril/mesi için hiçbir tedbirin alınmadığını görüyoruz. Köyden göç edenlerin, şehir ve burada yaşamının sorumlulukları konusunda donatılmaması gibi bir eksiklik yaşanmış. Dışa kapalı, geleceğe ait vizyon ve hedefleri belirlenmemiş bir toplum ile kaplıcalar ve orman sayesinde çok az bir yol kat edilebilmiş.

Bir de şu nokta ilginçtir ki, yaşadığım ve görebildiğim kadarıyla, 1960 ların sosyal yapısı, imkanların yetersizliğine rağmen günümüzden daha eğitilmiş ve sorumlu idi. Gerek inanç sistemi ve gerekse sosyal normların ağırlığını fazlası ile hissettirdiği o yıllarda kopma ve yozlaşma yaşanmıyordu. Bunun yanında muhakkak büyük tesisler yoktu ama, pansiyon, otel, lokanta, kahvehane işletmeciliği kalite bakımından bu günkü seviyenin hayli üzerinde idi.

Belki kötümserlik gibi anlaşılabilecek ama aradan geçen zaman içinde yaşadığımız yılları bir kayıp olarak değerlendirmek mümkün. Bir Fetret devri yaşadık. Bunda bir sorumlu arayıp yargılama noktasında da olmamız gerekiyor. Suçlu aramak yerine ayağa kalkıp bir noktadan başlamalıyız. Başka yol yok.

Eğitim müfredatına bakarsak, okulların projeye aktif olarak destek vermeleri gerekiyor. Öğrenmeye yakın çevreden başlanması gerekmez mi? Çevrede olan bitenden habersiz bir eğitim sistemi düşünülemez. Bu önemli süreçte okullarımızın proje ve plan geliştirme alanında önemli rolleri olduğu kanaatindeyim. Yakın çevresindeki değerleri bilmeyen, tanımayan bir gencin, Everest' in yüksekliğini, Lut gölünün derinliğini veya Çın Seddinin uzunluğunu bilmesi ne kadar anlamlıdır ?

Eğitim müfredatındaki Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Coğrafya, Tarih, Çevre-Sağlık dersleri, projemizi öğrencilere duyurmak ve onların ilgisini çekmek üzere çok güzel bir imkan ve fırsat oluşturuyor. Beraber oluşturacağımız plan ve program çerçevesinde

belediyemizin de imkanlarını kullanarak atacağımız adımlar öğrencilere küçük yaştan itibaren doğa ve çevre sevgisini kazandırma, doğal değerleri koruma ve bunlardan faydalanma şuuru vermek için güzel bir vesile idi.

Özellikle yetişkin kesimlerin meseleye bakışını olumlu yola kanalize etmenin zorluğunu daha önceki tecrübelerden biliyordum ama yılmamak ve inançla devam etmek gerekiyordu. Fakat yeni neslin ilgisini buraya çekmek ve gönüllerinde bir heves uyandırmanın daha kolay olacağı da aşikar idi. Bunun yolu da okullardan geçiyordu ve hemen kış dönemini de fırsat bilerek harekete geçtim.

Öncelikle başkan Coşkun bey ve kaymakam Mustafa Çit'e; okullarla daha sıkı bir ilgi kurmanın, öğretmen ve öğrencilerin bir plan ve prensip dairesinde periyodik aralıklarla bilgilendirmeden geçirilmesi gerektiğini ifade ettim. Sağolsunlar uygun gördüler Bundan hareketle 01.12.2010 tarihinde ilçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bir yazı yazdık. Yazıda jeoparkın anlamını, ilçe ve bölgemiz için önemini, yararlarını vurgulayarak Koordinasyon Merkezi ile hazırlanacak bir plan ve program çerçevesinde bir eğitim sürecine girilmesi gerektiğini belirttim. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü de birer yazı ile okul müdürlüklerini durumdan haberdar etti.

Bu bağlamda Milli Eğitim Müdürlüğü ile yaptığım görüşme paralelinde okul idarecileri ile halk eğitim merkezinde bir toplantı düzenledik ve yaptığım bir sunum ile onları proje hakkında bilgilendirdim. Sunumu dikkat ve ilgi ile izleyen idarecilerin görüşlerini almak istedim. Hemen hepsinde de olumlu intibalar bıraktığını ve imkanları ölçüsünde proje sürecinde bulunmak istediklerini bildirdiler ama açıkça destek verdiğini ilk bildiren Endüstri Meslek Lisesi oldu. Somut olarak Jeopark fotoğrafları sergisine okullarında yer verebileceklerini, ilgili branş öğretmenlerini Tübitak destekli Uygulamalı Eğitim Programına göndereceklerini ve diğer etkinliklere gönüllü katılacaklarını bildirdiler.

Bir başlangıç olarak belki de ilk hareket idi ve ileride domino etkisi oluşturabileceğini düşündüm. Diğer okul ve kurumların da bu bağlamda sürece katkı sağlayacaklarına emin idim. Tabi ki akıllı bir strateji izlenmesi şartı ile.

Endüstri meslek Lisesi idaresinin isteği üzerine Jeopark fotoğraflarından seçtiğim 35 adedini toplantı salonuna yerleştirdik ve 18.01.2011 tarihinde düzenlediğimiz kısa bir programla açılışını yaptık.

Kaymakam, belediye başkanı, mülki idare amirleri, sivil örgüt temsilcileri, okul müdürleri ve öğrencilerin katıldığı açılıшта yapılan konuşmalar muhakkak ki, jeopark

projesinin ilçe için anlam ve önemi üzerinde yoğunlaştı. Program sonunda seyredilen kısa tanıtım filminin CD leri de, sınıflarda öğrencilerle paylaşılması isteği ile okullara dağıtıldı.

Okul idareleri ile yaptığım görüşmelerle belirlediğim program çerçevesinde 23 Şubat 2011 tarihinde Cumhuriyet İlköğretim okulundan başlamak üzere bir dizi bilgilendirme çalışması yaptık. İmkanlarına göre bazan okullarda ve çoğunlukla belediyemizin toplantı salonunda yaptığımız sunumlarla öğretmen ve öğrencileri jeopark konusunda bilgilendirdik.

Öğrencilere jeoparkı daha önce duyup duymadıklarını, nereden duydukları ve ne olduğu konusundaki sorularıma aldığım cevap % 80 oranında olumsuz. Fakat öğrencilerin bir kısmının kendi bölge ve köylerine ait jeositlerin fotoğraflarını görünce gülümsediklerini ve bunu arkadaşları ile paylaştıklarını görüyorum.

2011-2012 öğretim yılı için de aynı prosedürü işleterek, Kaymakamlık ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nün bilgisi dahilinde okul idarecileri ile 02 Kasım 2011 de Kızılcahamam lisesinde bir toplantı daha yaptım. Bu toplantıda vurguladığım esas nokta, doğa ve çevre eğitiminin müfredata uygun olduğu ve yakın çevrenin bu bağlamda daha fazla tanınması gerektiği idi.

Eğitimde “Çocuğa ve çevreye görelilik” diye bir prensip var. Bu bağlamda çocukların çevrelerini tanımaları önem taşıyor. Okullarımız çevre tanıma konusunda ne yapıyor doğrusu pek bilemiyorum ama ilköğretim 1. ve 2. Kademedeki Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi ve orta öğretimde coğrafya, biyoloji ve hatta edebiyat ve tarih derslerinde çevre tanıma konusunda önemli imkanlar var diye düşünüyorum. Öğretmenlerin bu imkanı değerlendirerek öğrencileri doğa ve çevre konusunda daha duyarlı hale getirebilirler. Belediyemiz jeopark Koordinasyon Merkezindeki bölgemize ait fosil ve taş örnekleri, jeositlere ait fotoğraflar da faydalı birer araç olarak kullanılabilir.

Ayrıca öğrencilerle jeositlere yapılacak gezilerle ilgili resim, şiir, kompozisyon ve anı yazma etkinlikleri ile öğrencilerde kalıcı bilgi ve alışkanlıklar oluşması sağlanabilir. Bunun yanında öğrencilerle; taş koleksiyonu, doğa fotoğrafçılığı, gezi grupları oluşturma etkinlikleri başlatılabilir.

Özellikle gezilerin bu anlamda ayrı bir önemi var. Kulaktan duyma bilgi yerine bizzat canlı olarak jeositleri gören çocuklarda hayranlık ve merak uyanması, bunun ilgiye dönüşmesi pratik açıdan daha da mümkün. Birer ders aracı olarak kayaç ve fosilleri yakından gören ve onlar hakkında anlatılan bilgileri kaynaştıran çocukların, doğa ve jeoparka daha yakın olacaklarını düşünüyorum.

Yapılan gezilerde edinilen intibaların, klasik biçimde kompozisyon gibi disipline edilmiş bir tarzda değil de, duygu ve izlenimlerin harmanlanarak ifade edilmesi daha başarılı bir çalışma olacak. Öğrenci burada belki bir üzüntüsünü, bir latifeyi doğal bir şekilde ve özgürce ifade etme imkanı bulacak.

Belli bir seviyeye geldiği andan itibaren de aha kapsamlı çalışmalar yapılabilir. Jeopark konulu bir şiir yarışması yapıp, girişimler ödüllendirilebilir. Fotoğrafa meraklılar arasında ilginç doğa fotoğrafları çekme konusunda başka bir yarışma açılıp hem ödül hem sergi çalışması yapılabilir.

Okullarımızın yoğun olduğu bölgedeki Kirmir çayı yatağında belki binlerce çeşit taş var. Bunlar basit olarak, mesela renklerine ve cinslerine göre bir koleksiyon anlayışı ile toplanıp sergilenebilir.

Jeopark Kapsamında Yapılan Ziyaretler ve İlişkiler

Ankara İl Kültür Müdürlüğü'nün Turizm Haftası Gezileri

Jeopark sürecinden önce zaten belli bir ziyaretçi trafiği içinde olan bölgemizde bundan sonra gözle görülür bir artışın yaşanacağı muhakkak.

2010 yılı başlarında biz henüz kuruluş ve tanıtım aşamasında, karşımızdaki soru işaretlerini giderme çabası içindeyken, Nisan ayı içindeki Turizm haftası etkinlikleri içinde Ankara il Kültür ve Turizm müdürlüğü'nün organizesi ile 200 kişilik bir idareci ve bürokrat gurubunu ağırladık.

18 Nisan 2010 Pazar günü turizm alanında faaliyet gösteren sivil örgüt yöneticileri ve İl Kültür müdürlüğü bürokratları Soğuksu Milli Parkı festival alanında akşama kadar çeşitli etkinliklerle vakit geçirdiler. Kaymakam Bilal Çelik ve belediye başkanı Coşkun Ünal' ın da ev sahibi olarak bulunurken misafirler Ankara oyunları ve türküleri ile milli Park alanındaki gezilerle vakit geçirdiler.

Fakat bu etkinlikte jeopark alanlarına bir gezi düzenlenmeliydi. Kültür müdürlüğü'nün direkt olarak içinde bulunduğu bu projede, bu gezinin yapılmaması bir eksiklik olarak göze çarptı. Sanki bir isteksizlik var gibiydi ve bundan dolayı üzüldüm. Onlar teklif etmelilerdi kendilerinin de ortak olduğu bir projenin nasıl bir şey olduğunu görmeyi.

2011 yılı turizm haftasında aynı ekip bu sefer daha kalabalık olarak 350 kişi civarında yine ilçemize geldiler ama sanki geçen seferki eksikliği telafi edercesine bu sefer öğleden sonra Güvem bölgesinde Seyhamamı, Beşkonak Bazalt sütunları ve fosil yataklarını ziyaret ettiler. Nizamettin hoca da kendilerine rehberlik etti. Ben de Seyhamamı geçmişi hakkında bilgi verdim.

Kültür müdürlüğünün buraları görmesi, önemini anlaması ve tanzim için yönlendirilecek maddi kaynakların oluşturulması bakımından anlam taşıyor. Özellikle Beşkonak okul bahçesinde düzenlenen kır yemeğinden sonra gezilen fosil yatakları sanıyorum yetkililerin ilgisini oldukça çekti.

Ayrıca epeydir Turizm haftası kapsamında okullardan seçilen bir gurup öğrenci ile doğal alanlar geziliyor, gerekli bilgi veriliyor. Ama sadece gezip görmekten ileri gidemiyor. Adeta görme değil de bakma ve kısa bir şaşkınlık ifadesi. Sormadan, incelemeden, hissetmeden sadece gezi, gezmiş olmak için gezdim demek için yapılan bir gezi. Büyüklerde bu anlayışı gördükten sonra küçükleri daha anlayışla karşılamak gerekir herhalde. Bu gezilere bir fonksiyon kazandırmak ve bir anlam ve amaç yüklemek gerekiyor. Bunun için de idare ve okulların başında bulunan yetkililerin öncelikle bilgilendirme ve yönlendirmeleri muhakkak ki kaçınılmaz.

Ankara okulları

Ben özellikle her dereceli okullardan daha fazla inisiyatif beklemekteyim. Çocuklar, yetişkinlere nazaran şuur kazandırma açısından daha uygunlar. Onlarda çevre, doğa ve koruma şuurları daha kolay yerleştirilebilir. Tabi ki öğretmeni ve idaresi konuya vakıf ise.

2010-11 öğretim yılı başından itibaren Ankara ve yurdun çeşitli yerlerinden farklı lise, üniversite ve diğer kuruluşların jeopark kapsamında bilgi ve gezi talebi ile karşılaşmaya başladık. Yeni bir dönemin başladığının bariz bir işareti idi. Aynı zamanda heyecan verdiği kadar sorumluluklarımızı hatırlatan da bir gelişme oldu.

Önce Ankara Kanuni Lisesini misafir ettik. Avrupa Birliği' nin desteklediği COMENYUS programı kapsamında, müdür yardımcısı Gündüz Sungur' un önerisiyle konu olarak "Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkı" nı projelendirmeyi benimsemişlerdi.

Comenyus program içinde, okullar ürettikleri proje ile Avrupa Birliği' nde ortak ülkeler buluyor ve ortak ülke ile yapılan plan ve program çerçevesinde karşılıklı ortak çalışma ve geziler düzenleniyor. Dolayısıyla bölgemiz bu çalışma ile Avrupa Birliği ülkelerinde tanınma imkanı elde edecek.

Kararlaştırdığımız şekilde 16.10.2010 tarihinde, müdür yardımcısı Gündüz Sungur ve coğrafya öğretmeni Canan Hacer Güldal refakatinde jeositlerimizi görüp tanımak amacıyla bölgemize bir gezi tertip ettiler ve olumlu intibalar edindiler. Kendilerine Beşkonak Bazaltları ve Fosil yatakları, Karagöl, Y. Kise kömür yatakları, Çamlıdere Pelitçik & Yahşıhan Fosil ormanı, Abacı peribacaları ile Mahkeme Ağacın yer altı yerleşim yerlerini gezdirdim. Jeositler hakkında hem ben hem de coğrafya öğretmeni Canan hanım biraz daha detaya inerek oluşumlar hakkında bilgi verdi.

Kanuni lisesi daha sonra Jeopark hakkında daha kapsamlı bilgi edinmek ve öğrencilerin üniversite ortamını görmeleri amacıyla 27.01.2011 tarihinde Ankara Üniversitesi ve Jeolojik Mirası Koruma Derneği' ziyaret edip, ardından da 01.02.2011 Salı günü ilçemizde düzenlenen Jeopark 5. Çalıştayına katılmak üzere coğrafya öğretmenleri Canan Hacer Güldal refakatinde ilçemize geldiler. Özenle seçilen öğrenci gurubu çalıştayı büyük bir dikkatle takip etti, hatta sonunda sunumdan sonra Prof. Dr. Şükran Şahin' e soru da yönelttiler.

Projeleri kabul edilmemişti ama bu gayretli ekibin ilgileri bizim için çok önemli idi. İlk olmalarını da hesaba katarak kendilerine teşekkür belgesi verilmesini belediye başkanına teklif ettim. Başkanın uygun görmesi ile hazırladığımız teşekkür belgelerini okullarını ziyaret ederek takdim ettim.

Muradiye Vakfına bağlı Ankara Sevgi okulları da Cemenyus projesi kapsamında Jeoparkı konu alarak ortak oldukları Polonya ve Portekizli misafirleri ile 19 Mayıs 2011 tarihinde ilçemize geldiler. Sabah onları karşılayıp doğruca Çeltikçi bölgesine hareket ettik. Önce Alicin Manastırı, sonra da Mahkeme Ağacın ve Abacı jeositlerini gezdirip jeopark hakkında kendilerini bilgilendirdim. Tabi ki havanın da uygun olması sebebiyle hayli zevkli bir gezi oldu. Fakat öğleden sonra yağmur başlayınca Güvem bölgesini programdan çıkarmak zorunda kaldık.

Merak ettikleri için kaplıcaya girmek istediler. Kendilerini Küçük Kaplıcaya götürdüm. Beğendikleri için ve yaklaşık 2 saat kadar kaldılar. Öğleyn yemek yemedikleri için hamamın etkisiyle de acıkmışlar ama yağlı, baharatlı şeyler tercih etmediler ama büyük kaplıca civarında sac üzerinde pişen gözleme ve bazlamaları görünce dayanamadılar ve tatmak istediler.

Hemen oradaki küçük bir işletmede oturduk ama o kadar sıra var ki bazlama ve gözleme almak mümkün olamadı. İlla ki, sıcak olarak tatmak istiyorlar. Bu durumda

ben bir saat kadar önce pişen bazlamaların tavada ısıtılınca aynı duruma geldiğini, hele de üzerine yağ çalınca daha da enfes olacağını belirtince denemeye karar verdiler.

Müstecir hemen oraya bir sofraya hazırlandı. Isıtılan bazlamaların üzerine margarini koyup kaşıkla açtığım deliklerden içeri sızmasını sağladım, üzerine pul biber döktüm. Salata ve ayran da gelince dayanamadılar ve yemek sonunda kişi başına birer bazlama yedikleri ortaya çıktı. Ne hamur ne de baharat diyeti kalmıştı. Bunu belirterek gülüyorlardı.

Dünya Jeoloji Kurultayı Üyeleri

Jeopark sürecinde ilk uluslararası ilişkimiz de 2010 yılı Ekim ayı başında gerçekleşti. Amerika Birleşik Devletleri Jeoloji Birliği, Orta Doğu teknik Üniversitesi ve Türkiye Jeoloji Mühendisleri Odası' nın ortaklaşa düzenlediği uluslar arası nitelikteki bilimsel çalışmaya katılan ünlü jeologlar 6 Ekim 2010 Çarşamba günü Jeoparkımızı ziyaret etmek üzere ilçemize geldi.

Sabah Ankara' dan hareket eden grup önce Çamlıdere Pelitçik ve Yahşıhan köyleri fosil ormanını ziyaret etti. Öğleyn Soğuksu Milli Parkı gösteri alanındaki yemekten sonra Güvem Beşkonak köyü bazalt sütunları ve fosil yataklarında incelemelerde bulundular.

Grubun lideri Nizamettin hoca,gezi boyunca İngilizce olarak Soğuksu Milli Parkı ile Kara Akbaba ve dört farklı su kaynağı ile tabi ki jeopark projesinden bahsetti. O anlatırken ben misafirleri inceledim, merak içinde dinliyorlardı. Merakları konuya yabancılıklarından değil elbet. Çok uzman oldukları jeoloji konusunda çevrenin yapısı ve jeopark kapsamında yapılan düzenleme ve değerlendirmeler onlar için önem taşıyordu. Muhakkak kendi ülkelerinde ve başka yerlerde gördükleri jeopark düzenlemeleri, uygulamaları ve değişik jeositlerle bir karşılaştırma yapma fırsatı da bulmuşlardı.

Aralarında A.B.D., İngiltere, Kore, Çin, Japonya, İtalya, Romanya' nın da bulunduğu 37 değişik ülkeden katılan bilim adamlarının çok önemli bir bilimsel çalışma arasında ziyaret için ilçemizi seçmesi muhakkak ki büyük önem taşıyor.

Jeoloji ve jeopark konusunda önemli birer referans olan bu bilim adamlarının ülkemiz ve özellikle ilçemizde jeopark ve genel anlamda turizm ile edindikleri olumlu intibaları, ilmi makale ve konferanslarla dünya kamu oyuna duyuracak olmaları ilçemiz için önemli bir kazanım.

Mısırlı Gaz ve Petrol Şirketi Jeologları

Tabi ki, Ankara Üniversitesi' nin katıldığı özellikle jeoloji konulu ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılarda, jeoparkın gündeme gelmesi kaçınılmaz oluyor. Üniversite ve jemirko da, ortak olması sebebiyle heyetleri bölgemize yönlendiriyor. Bu anlamda üniversite önemli bir fonksiyon ifa ediyor

Dünya jeologlarının ardından bilimsel bir çalışma için Türkiye' de bulunan Mısır OGS (Mısır petrol ve Gaz şirketleri) üst eğitim kuruluşu yetkilileri 18 Ekim 2010 Pazartesi günü ilçemizi ziyaret etti.

Misafir heyet, jemirko üyeleri nezareti ve rehberliğinde, ilçemizin jeositlerini gezip bilgi aldılar. Bu arada ilçemiz belediyesini de ziyaret eden heyet üyeleri başkan Coşkun Ünal ile tanışıp Jeopark süreci ve ilçemiz hakkında bilgi aldılar.

Belediye başkanlığı makamında gerçekleşen görüşme sırasında heyet adına konuşan jeolog Samir Zalat Mohammed Abdel Ghani, ilçemizde bulunmaktan ve jeopark çalışmalarını görmekten duyduğu mutluluğu dile getirerek üyesi oldukları OGS şirketlerinin burasını tanıyıp, Mısır ve Türkiye arasındaki ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayacaklarını belirtti ama aradan bir sene geçmesine rağmen bu konuda

bir ses çıkmadı. Kötümser olmak istemem ama “Arap Baharı”nın getirdiği bir takım olumsuzluklardan dolayı bu konuya zaman ayıramamaları da muhtemel.

Fakat dünya jeologları sadece doğada gezmekle yetinirken, Mısırlı jeologların belediyedeki görüşmeler sırasında çarşıya dağılıp kendi başlarında çantalar dolusu aliveriş yapmaları çok ilginç idi. Mısırlı misafirler gittikten sonra, alışveriş yaptıkları bir işyerine yaptığım ziyarette esnafın intibalarını sordum. Memnun idi. Aşırı pazarlık yaptıklarından bahisle, tebessüm ederek jeoparkın gerçekleşmesi durumunda daha fazla ziyaretçi geleceğine inandığını belirtiyordu.

Çeşitli Üniversiteler

Ankara Üniversitesi ile, proje ortağı olmamız dolayısıyla oldukça fazla ilişkimiz var. Karşılıklı ziyaretler, toplantılar, telefon ve ileti trafiği, süreçte bayağı bir yer kaplıyor. Bunun dışında ülke içinde diğer bazı üniversitelerle de önemli ilişkilerimiz oldu.

Hacettepe üniversitesi biyoloji bölümü 2007 den beri her iki senede bir , hocaları Prof. Dr. Kadriye Sorgun refakatinde gelirler ve benim rehberliğimde Soğuksu Milli Parkı, Beşkonak bölgesi ve Y.Kise kömür ocaklarını ziyaret ederiz oralarda araştırma ve inceleme yaparlar.

Soğuksu Milli Parkı ve diğer yerlerdeki bitki örtüsü, böcek türleri, fosiller ve Y.Kise kömür yatağındaki devasa ağaç gövdeleri ile kömür galerisi, dersleri ve tecrübe edinmeleri açısından hayli önemli. Üniversite öğrencilerinin gezisi farklı oluyor. Kendilerini aşma konusunda epey mesafe alan gençleri izlediğimde, bir yer edinmiş olduklarını sezebiliyorum.

İstanbul üniversitesi jeoloji bölümü de jeopark konusunda neler olduğunu görmek amacı ile ilçemize gelmek istedi. Seçtikleri tarih olan 12 Aralık 2010. Çok soğuk ve karlı günlere tesadüf etmesi büyük şanssızlık. Öğrencilerin başı olduğunu söyleyen Fatih'

i, geziyi bahara ertelemeleri konusunda ikna edemedim ve 11 Aralık akşamı ilçemize geldiklerinde kar yağıyordu.

Ertesi gün de burada Off-road etkinliği var ve seyretmeyi umuyordum. Düşünüyorum da bu etkinliği görmekten mahrum olacağım gibi havadan dolayı öğrenciler de yararlı bir gezi yapmamış olacaklar.

Bu şartlarda onları belediye termal pansiyonlarında misafir ettik ve ertesi günü Çamlıdere' den başlayarak Mahkeme Ağacın ve Abacı jeositlerini gezdirebildim. Soğuk ve kardan dolayı gezinin verimli olmayacağı endişesi ile gecikmemek için de öğleden sonra buradan ayrılıp İstanbul'a döndüler.

Tur Şirketleri nin İlgisi

2011 yılı, jeositlerimizin ziyareti açısından hayli yoğun geçti. İlçemiz okulları, Ankara ve diğer bölgelerden lise ve üniversite düzeyinde guruplar, basın kuruluşları derken tanınma dairesi epey genişledi.

Fakat profesyonel anlamda ilk defa Tempo-Tur şirketi jeoparkı günü birlik kültür kapsamına aldı. Ankara Üniversitesi ve jemirko ile temasa geçerek belirledikleri güzergah üzerinden bir gün içinde jeositlerimizi geziyorlar.

Yemek konusunda da, Milli Park girişindeki bir tesis ile anlaşılan ekibe Nizamettin hoca ve Yaşar bey rehberlik ediyor. Diyebilirim ki ilk defa sistemli ve programlı bir gezi düzenleniyor ve ekonomik katkı sağlıyor. Geziye katılanlar da kültür ve ekonomik yönden yüksek bir seviyedeler. Para harcama konusunda limitleri yüksek olan insanların burada hizmet yönünden duyacakları memnuniyet bu ziyaretçi dairesi ve profiline olumlu etki edecek.

Tempo turun misafirlerine her seferinde belediyemiz yayınlarından ilçemizi ve jeoparkı tanıtan kitap ve broşür hediye ediyoruz. Sanırım bölgemizi daha etraflı tanımaları açısından faydalı olacak.

29 Mayıs 2011 de başlayan ilk tur gezisinin, ilçemizdeki yemek bölümüne katılan belediye başkanı Coşkun Ünal da gezidekilerle görüşerek teşekkür etti ve jeopark ile ilçemiz hakkında aydınlatıcı bilgi verdi.

Umuyoruz ki bu tur şirketlerinin adedi ve buna paralel olarak ziyaretçi sayısı daha da artacak. Bu sayede de ilçemiz daha fazla tanınmış olacağı gibi, ilçemizin elde edeceği ekonomik gelir de gözle görülür şekilde artma göreülecek.

Alman Turizm ve Seyahat Acentaları Birliği Temsilcileri

Biz ülke içindeki turizm hareketlerinden, jeoparkın da etkisiyle daha fazla ziyaretçi beklerken Alman Seyahat Acentaları birliği yetkililerinin Kızılcahamam'ı ziyaret edeceğini öğrendik. Bununla ilgili biraz bilgi tazelemesi yapalım.

Kızılcahamam belediyesi, başkan Coşkun Ünal' ın da aralarında bulunduğu bir ekiple 09-13 Mart 2011 tarihlerinde Almanya Berlin' de düzenlenen uluslararası ITB fuarına katılmış ve oldukça ilgi görmüştü.

Fuar süresince yaşanan yoğun ziyaretçi trafiği içerisinde bir çok yerli ve yabancı kişi ve kuruluş temsilcisi standımızı gezip hayranlıklarını belirtmişlerdi. Bu esnada fuarı ziyaret eden Alman seyahat acentaları birliği ve en büyük tur operatörü olan şirketin yetkilileri Ulrich Brander ile Gerd Hesselmann, Berlin Kültür ve turizm ataşesi hemşehrimiz Gözde Şahin aracılığı ile belediye başkanı Coşkun Ünal ile tanışıp bir görüşme yapmışlar. Varılan prensip anlaşmasına göre de ilçemizin Avrupa turları kapsamında değerlendirilmesi için işbirliğine gidilmesi konusunda ortak çalışma kararı alınmıştı.

Ataşe hemşehrimiz Gözde hanımın da yönlendirmesi Türkiye' ye gelen Alman yetkililer, yanlarında Turizm ve Kültür Bakanlığı Tanıtma genel müdür yardımcısı İbrahim Yazar ile birlikte 29 Eylül 2011 tarihinde ilçemize geldiler. Belediyemiz basın bürosu personelinin de katıldığı program ile sırası ile Taşlıca köyü, Mahkeme Ağacın kiliseleri, Abacı Peribacaları, Seyhamamı, Beşkonak bazalt sütunları ve fosil yatakları ile Çamlıdere Pelitçik&Yahşihan fosil ormanı gezildi.

Aynı akşam ilçemizde konaklayan misafir heyet, 30.09.2011 tarihinde sabah kahvaltısından sonra gezilerine devam etmek üzere ilçemizden ayrıldılar.

Kültür ve termal Turizmin pazarlanması ve dışa açılması konusunda önemli bir basamak teşkil eden bu gezi sonunda, misafir heyetin ilçemizde edindiği intibalar doğrultusunda olumlu bir karar alması bekleniyor. Doğrusu ben bu konuda biraz karamsarım. Çünkü gelmesi muhtemel Avrupalı tursitlerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek alt yapıya henüz sahip değiliz. Jeositlerimizde bir WC bile yok. Bu şartlarda olumlu bir sonucu beklemek biraz fazla iyimserlik.

Bir Alman Aile

2010 Eylül ayı ortasında, jeopark ile ilgili gelişmeleri internet vasıtası ile öğrenip Türkiye'ye gelen jeolog bir Alman vatandaşı, eşi ile beraber Kızılcahamam' a geldi. AB bürosuna gelerek yardım istemişler. Jeositleri gezip görmek ve hakkında bilgi sahibi olmak istiyorlar.

AB bürosu proje koordinatörü Hikmet, Almanları bana getirdi. Tanıştık ve bana niyetlerini anlattılar. Kendilerine bu konuda yardımcı olacağımızı belirttim. Doğada çadırda kalmak istekleri vardı ama Hikmetin evinde kalabilecekleri konusunda kendilerini ikna ettim. Çadırda doğada bir başlarına kalmalarına gönlüm razı olmamıştı.

İki gün, Hikmetin arabası ile onlara bütün jeositleri gezdirdik. Ben gerekli açıklamayı yapıyor, Hikmet de tercüme ediyordu. En çok Yahşihan Fosil ormanı ve Beşkonak fosilleri ilgilerini çekmişti. Ayrıca Salın yaylasındaki hayatı da yakından gösterdim. Yayla evlerini çok ilginç buldular. Çeltikçi bölgesinde ise, akrabam olan bir eve misafir ettim. Orada asmadan üzüm yediler, ikram edilen yiyecekleri ve çayı severek kabul ettiler. Hiç tanımadıkları bir evin ikramından oldukça etkilenmişlerdi.

Alman jeolog, Çamlıdere Yahşihan fosil ormanında görüp aldığı iki farklı taş parçasını götürmek için izin istedi. Kendilerine bu taşları hediye etmemi, bunu da bir yazı ile belgelememi rica ediyordu.

Bunun olamayacağını sebepleri ile kesinlikle reddettim. Bu taşların milli bir değer olduğunu ve yurt dışına hiçbir şekilde çıkarılamayacağını, bunun insanlık suçu olduğunu belirttim. Neresinden bakarsanız bakın, saçma bir düşünce. Hani Avrupa’ da çevre ve doğa bilinci bizden seneler önce yerleşmiş diyorlardı ya ? Bunlar bu iddia ve tesbiti çürüten kötü bir örnek. Kaldı ki hediye etmeye zaten yetkili değilim ve gümrükte muhakkak sorun çıkardı. Fakat reddetmemdeki ana argümanın bundan ziyade, bu milli değerlerimizin ne şekilde olsun dışarı götürülmemesi ve korunmasından kaynaklandığı idi.

Beni asıl üzen nokta ise, bu Alman jeologun bizi bu konuda duyarsız sanması oldu. Malum dışarıda bir takım olumsuz davranışlardan dolayı bizi sorumsuz ve kolay elde edilebilir birileri olarak görenler çoğunlukta. Bu sebepler bir kesim Avrupa kamu oyununda Türkler hakkında peşin hüküm oluşmuş durumda. Bundan dolayı olmalı ki, reddetmemden dolayı yaşadıkları şaşkınlığı hissedebildim. Belki de son akşam yemeği masraflarını kendilerinin karşılaması isteğinin altında bu anlayış yatıyordu.

Bir çelişki içindeyiz. Yurt içinden bir grup ile jeositleri gezmeye giderken muhakkak bir konuda ikaz etmek zorunda kalıyorum. Fosilleri yerlerinden alıp götürmenin doğru olmadığını belirtiyorum ama her seferinde şu karşılığı alıyorum:

-Hocam bir iki tane bir taş alsak ne olur, Allah vermiş sanki tükenecek mi?

İşte bu düşünce belimi büküyor. Hep bir-iki tane ile başlanıyor. Onu gören bir başkası daha istiyor. Hatta bazan resmen istek de yapılıyor, şu bu taş ve fosillerden birer takım filanca kişi veya kuruma verilmesi...

Ama kararlılıkla meseleyi bir daha bıkmadan anlatıyorum ve birer ikişer derken bir gün bu zenginliğin biteceğini ve dünyada bu değerlerin ziyaret edilerek para kazanıldığını söylüyorum. Bu koruma şuurunun yerleşmesi çok uzun sürecek.

Jeositlerimizdeki taş ve fosil örneklerinin alınıp götürülmesi isteğinin sadece bu Alman aile ile sınırlı olmadığını belirttim. Hani o çoğu zaman hayranlık duyduğumuz Batı' nın insanında da buna benzer tutumları yer yer de olsa maalesef gördüm.

Türkiye' de AB projeleri kapsamında, ülkeler arasında karşılıklı ziyaretlerde, jeositlerimizin gezilmesi en başta gelen etkinlik. İlk yabancı heyetin ziyareti sırasında, bir ikisinin taş ve fosil alma isteğini geri çevirdim. Buna rağmen hala ısrar etmesi karşısında şaşırdığımı belirttim.

Bu tecrübe ile sonraki yabancı misafirlere, taş ve fosillerin alınmaması gerektiğini, önemini vurgulayarak anlatma ihtiyacı duydum. Buna rağmen eski Doğu Bloku ülkelerinin birinden gelen, üstelik bir öğretmen, bu ikazıma rağmen eline aldığı bir fosili çantasına koymak üzere iken müdahale ettim. Yüzü de kızarmamıştı.

Türk-Alman Jeopark İşbirliği...

Jeoparklar arası işbirliği fikri, Kızılcahamam Belediyesinin 2010 yılı Aralık ayı başında düzenlediği Weilburg ziyareti sırasında, heyetler arası görüşmelerde Almanlar tarafından dile getirilmişti. İlk bakışta biraz da Alman tarafının kendi jeoparkının gerek Alman Jeopark birliği gerekse Avrupa Jeopark ağına katılması için araç olarak kullanabileceği gibi görünse de aynı gerekçeler bizim için de mevcut. Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkı olarak yakın bir gelecekte Avrupa jeopark ağına katılma sürecinde bu işbirliğinin sağlayacağı kolaylıkları hissedebiliyorum.

Almanların bu işbirliği teklifinin, Kızılcahamam belediyesince prensip olarak kabul edilmesinin ardından 10 Aralık 2010 da Weilburg belediye yetkilileri bize gönderdikleri bir ileti ile 2011 yılı Mart veya Nisan ayları içerisinde Kızılcahamam' a bu kapsamda gelmek istediklerini bildirdiler. Ancak yoğun mesai trafiği içinde ancak Eylül ayında gerçekleşebildi.

12-15 Eylül 2011 tarihleri arasında yapılacak görüşmeler için belediye olarak; karşılama, konaklama, toplantı yeri düzenlemesi, işbirliği metninin oluşturulması, gezi planı da dahil olmak üzere bütün hazırlıklarımızı tamamladık. İşbirliği metni Ankara Üniversitesi ve Jemirko tarafından hazırlandı. Ayrıca Mühendislik fakültesi dekanı Prof. Dr. A.Ulvi

Yılmaz, jeoloji bölüm başkanı Prof. Dr. Nizamettin Kazancı , jeoloji bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Sönmez Sayılı ve Jemirko adına Yaşar Suludere de jeopark adına görüşmelere katıldılar. Bizim tarafımızdaki diğer katılımcılar Kızılcahamam Kaymakamı Mustafa Çit, Çamlıdere kaymakamı Aydın Erdoğan, belediye başkanı Coşkun Ünal, başkan yardımcısı Cevat Yüce, Soğuksu Milli park şefi Seyfettin Aydoğan, Çeltikçi belediye başkanı Hidayet Demirhan, belediyemiz AB bürosu proje koordinatörleri Hikmet Bozkurt ve Nur Peçenek ve Jeopark proje koordinatörü olarak ben vardım.

Welburg heyetinde ise; belediye meclis üyesi Bruno Götz, belediye Jeopark sorumlusu Knut Rehn, Hessen Eyaleti Bilim ve Sanat bakanlığı bürokatı ve Avrupa Jeopark ağı bilim kurulu üyesi Dr. Ulrike Mattig, Bochum üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Thomas Kirnbauer, Giesen Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Andreas Dittmann, jeopark gönüllüsü Michael Volkwein, Jeopark basın sözcüsü Stefanie Krzyzniewski ve planlama-strateji görevlisi Philipp Borchardt yer almışlardı

Çalıştay ve imza törenini Prof. Dr. A. Ulvi Yılmaz yönetirken, Sönmez bey, Hikmet ve Nur, Almanca – İngilizce tercümeleri ile, Nizamettin hocam da sunumları ile üzerlerine düşeni yerine getirdiler. Keşke bu görüşmeler mümkün olsa da kamu oyu tarafından izlenebilse idi. Fakat karşılıklı teknik bir görüşme olduğundan bu gerçekleşemedi. Ancak 14 Eylül akşamı ilçemizdeki sivil ve resmi kuruluşların idarecileri ile okul müdürleri, misafir heyetle aynı ortamda tanışma amacıyla yemekte buluştular.

Kızılcahamam Belediyesi Soğuksu Termal otel’ de yapılan görüşmelerde her iki taraf temsilcileri hem kendi jeoparklarını tanıttılar hem de işbirliğinin getirileri konusunda görüş bildirdiler.

13 Eylül günü yapılan işbirliği görüşmelerinin ardından, 14 Eylül de ise her iki taraf temsilcileri jeopark kapsamındaki alanları ziyaret ettiler.

Alman heyeti; ilçemizde kaldıkları süre boyunca olağanüstü bir misafirperverlikle karşılanmalarından dolayı çok mutlu olduklarını ve güzel anılarla ayrılacaklarını, ileride karşılıklı ziyaret ve çalışmalarla daha fazla yol alınabileceğini ve ilçemizde kendilerini adeta evlerindeymiş gibi hissettiklerini vurgulayarak, çalışma ve gezi boyunca gösterilen yakınlık ve ilgiden dolayı Kızılcahamam ve Çamlıdere kaymakamlıklarına, Kızılcahamam belediye başkanlığına, Ankara üniversitesi ve Jemirko’ ya, tercüme, rehberlik, ulaşım, konaklama ve organizasyon konusunda emeği geçen belediye personeline teşekkür ettiler.

2009 yılı Kasım ayında Ankara Üniversitesi rektörlüğü ile Kızılcahamam belediyesi arasında imzalanan işbirliği anlaşması ile başlayan jeopark sürecinin, geline nokta itibarı ile bölgemiz jeolojik zenginliklerinin korunup turizme açılması ve bu yol ile yerel halkın sosyo ekonomik ve kültürel seviyesinin istenen yere gelmesinde önemli katkı

sağlayacağı muhakkaktır. Yerli, yabancı ziyaretçi ve gözlemcilerin ifadeleri ve bizim de tesbit ve kanaatimiz de bizzat bu yöndedir.

Bu süreç, 12-15 Eylül 2011 tarihleri arasında Almanlarla Kızılcahamam’ da gerçekleştirilen jeopark işbirliği eksenindeki görüşmelerle daha emin ve sağlam bir zemine oturacak, ortak kazanımlarla daha kısa zamanda daha fazla mesafe alınmasını sağlayacaktır.

Jeopark projesinin Türkiye’ de bir ilk olmasının verdiği onur ve sorumluluk yanında, Kızılcahamam ve Alman Westerwald-Lahn-Taunus jeoparkı ve Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkı arasında yapılan görüşme ve imzalanan işbirliği protokolünün de yine ülke çapında bir ilk olması bu onur ve sorumluluğumuzu daha da artıracaktır.

Bu işbirliği aynı zamanda uluslararası doğa koruma ve turizm anlayışı konusunda ne kadar mesafe alındığının bir göstergesi olup, Jeopark yetkilileri ve kurumlarının bu gelişme ve değişimlerin gerisinde değil bizzat yanında ve öncü rol oynamaya hazır olduğunun da bir işaretidir.

Türkiye ve Almanya’ dan iki jeoparkın işbirliği konusunda anlaşmaya varması ile bilgi ve tecrübelerin paylaşılabileceği gibi, jeoparkımızın kurumsallaşma ve kriterleri tamamlama süreci sonunda Avrupa Jeopark ağına katılması konusunda olumlu bir referans teşkil edecektir. Bu sayede işbirliği ve kardeş jeoparkı ağı genişleyecek daha fazla tecrübe kazanımı ile daha fazla ziyaretçi talebi ile bölgemizin refah seviyesi de aynı oranda artmış olacaktır.

Ve daha ilerisi. Dünya jeopark ağı ve Unesco üyeliği de bu sürecin sonunda mutlaka gerçekleşmeli, kazanımlar da aynı şekilde çoğaltılmalıdır ki, küçük ilçemizin isminin dünya kamu oyunun gündeminde olması ve vaz geçilmez turizm köşelerinden biri olarak tercih sıralamasında ilk basamaklarda olabilsin. Unesconun gelecekteki hedefinin, bütün dünyadan 500 jeoparkı bünyesine almak olarak açıklandı. Şu anda 18 ülkeden 58 jeopark kayıtlı ve bu ortaklığın içinde girmek için oldukça fazla efor sarf etmeli ve fedakarlık yapılmalıdır.

Kızılcahamam Belediyesinin, bütün imkanlarını kullanarak gerçekleştirdiği karşılama, konaklama, toplantı ve gezi organizasyonunda gösterdiği performans, haklı olarak misafir heyetin dikkatini çekmiş, takdirini kazanmış ve bundan sonraki organizasyonlar için de önemli bir referans teşkil etmiştir.

Jeopark sürecinin başından beri özellikle ilmi ve teknik yönden alt yapının hazırlanmasında birinci derecede rol oynayan Ankara Üniversitesi ve Jemirko yanında, konu ile ilgili olarak Almanya'nın birikim ve imkanlarının da bu yolda seferber edilecek olması bölgemiz için en önemli avantaj olacaktır. İleriki tarihlerde devam edilecek işbirliği görüşmeleri, bilgi ve tecrübe değişimi ve ziyaretler iki kesim arasındaki dostluğun pekişmesini sağlayacağı gibi, jeoturizm yolu ile elde edilecek kazanımlar da bölge insanımızın refahının artmasına katkı sağlayacaktır.

İmza töreni esnasında gerek Alman heyetinin, gerekse bizim tarafımızdaki konu ile ilgili bilim adamları, iki ilçe kaymakamları, Jemirko, Kızılcahamam ve Çeltikçi belediye başkanları üst düzey yetkililerin tesbit, görüş ve duyguları göstermektedir ki, şimdiye kadar alınan mesafe asla küçümsenecek bir noktada değil, tam aksine beklenen ve umulandan daha ileri bir yerdedir.

Şurası unutulmamalıdır ki, yerel halkın, resmi ve sivil örgütlerin ve özellikle eğitim kurumlarının sürece katkıları, takınacakları sorumluluk anlayışı; yetişkinlerin olduğu kadar özellikle yeni neslin şuurlu olarak projenin gerçekleşmesinde hayati önem taşıyacaktır. Esasen, kurumlar ve kişiler üstü bir çalışma olan Jeopark, bu anlayış ve sorumluluk ile hayatiyetini sürdürecektir ve kısa sürede meyveleri alınabilecektir.

İşbirliği ve görüşmelerin Weilburg kısmı...

Almanların bölgemize yaptığı bu ziyaretten yaklaşık 8 ay sonra 2012 Mayıs ayı başında iade-i ziyarette bulunmak üzere Almanya'ya gittik. Kızılcahamam kaymakamı Mustafa Çit, Çamlıdere kaymakamı Aydın Erdoğan, Kızılcahamam belediye başkanı Coşkun Ünal, Çeltikçi belediye başkanı Hidayet Demirhan, Ankara Üniversitesi mühendislik fakültesi dekanı Prof. Dr. A. Ulvi Yılmaz, öğretim üyeleri Prof. Dr. Nizamettin Kazancı, Prof. Dr. Baki Varol, Doç. Dr. Sönmez Sayılı, AB merkezi sorumlusu Hikmet Bozkurt benim katıldığım ekip Weilburg'da 4 günlük dolu dolu bir süre yaşadık.

Son gün olan Cuma öğleye kadar yine gezi ve incelemelerde bulunduk. Belediye başkanı H. Peter Schick'i makamında ziyaret ettik. Restore edip kullandıkları eski belediye binası önünde güzel bir jest ile karşılaştık. Weilburg bayrağı yanına büyükçe bir Türk bayrağının asılmış olması iki şehir arasındaki ilişkilerin önemini anlatmaya yetiyor. Hepimizi duygulandıran bu sahneyi unutmamız mümkün değil.

Ziyaretimizin amacı, bizimle aynı anda yola çıkarak 2009'da başladıkları jeoparkın ne durumda olduğunu, nasıl düzenlendiğini, neler yapıldığını, ziyaretçi hizmetlerinin neler olduğunu öğrenmekti. Jeolojik alanların bizdeki kadar zengin olmamasına

rağmen, bizden çok önce sahip oldukları ve gittikçe artan doğa koruma ve sevmeye şuurunu sayesinde düzenlemeleri çok basit ama kurumsallaşmış.

Jeopark kavramı bizdeki gibi onlarda da kanun ve mevzuatta yer almıyor ancak yerel yönetim ve dernekler bu alanların düzenlenmesi ve işletilmesinde öncü roller. Çalışanlar ise büyük ölçüde gönüllülerden oluşuyor. Doğanın korunup güzelleşmesine sağlayacağı katkı yanında, çevre halkının ekonomik seviyesini yükseltmeye yönelik bir araç olarak gelecekte daha çok fonksiyon yüklenerek görünüyor.

Jeopark duraklarını ziyaretimiz sırasında rehberlik hizmeti, kurulan derneklerin temsilcileri ve öğretim üyeleri yerine getirildi. Konularına oldukça vakıf olan rehberler en ince detaya kadar durakların ilmi, turistik ve estetik önemini izah ettiler. Bu arada ihtiyaç hasıl olduğu için hemen bir haftalık eğitim programı ile 19 rehber yetiştirdiklerini de belirtelim.

Jeoparkın bilimsel araştırma yönünü bizdeki gibi çevredeki üniversiteler yürütüyor. Hessen, Giessen ve Bochum üniversitelerinin konu ile ilgili bilim adamları ziyaret boyunca bizimle beraber oldular ve resmi görüşmelerdeki sunumlar, bildiriler ve yapılan tartışmalar, bu konuda ne kadar ciddi ve samimi olduklarının göstergesi.

Bizi davet ederek kısa bir süre beraber olduğumuz Weilburg Türk derneği yönetici ve üyeleri ile yaptığımız görüşmelerde, onların çevredeki bu jeopark düzenlemelerinden çok fazla haberdar olmadığını öğrendik. Eski bir binayı satın alıp, cami, lokal, yemekhane vs bölümleri ile gayet güzel düzenlemişler. Boş zamanlarında burada bir araya gelip sosyal ilişkiler kapsamında sohbet, görüşme ve ibadet yapıyorlar. Kendilerine fırsat buldukça jeopark alanlarını gezmelerini, bizim de Türkiye’ de ilk olarak jeoparkı gerçekleştirme çabası içine olduğumuzu ifade ettik. Götürdüğümüz broşürlerden hediye ederek bilgi sahibi olmalarını sağladık.

Bu ziyaret muhakkak ki turistik bir gezi değildi. Zaten kendi başımıza gezme imkanı bile bulamadık. Görüşme ve jeopark duraklarını ziyaret bütün vaktimizi aldı. İyi de oldu, jeopark konusunda Avrupa ve özellikle Almanya’ nın nereye nasıl geldiğini öğrendik. Heyetlerdeki akademisyenlerin sunum ve bildirileri de buna katkı sağladı. Bu anlamda Ankara Üniversitesi öğretim üyelerine teşekkürü borç bilirim.

Bu arada kaydedilen önemli bir gelişme de, Giessen Üniversitesi ile Ankara Üniversitesi Mühendislik fakültesi arasında imzalanan, bilgi, tecrübe paylaşımı ve işbirliği ile öğrenci değişimini içeren işbirliği anlaşması oldu. Gerek üniversiteler ve gerekse bölgemiz için önemli bir gelişme idi muhakkak. Bu sayede Aşmanya ile özellikle jeopark konusunda önemli bilgi ve tecrübe paylaşımı sağlanabilecek.

Başkalarının, ilerleme konusunda aldıkları mesafeyi görüp aşağılık kompleksine kapılmaya gerek yok. Her türlü imkana, bilgi ve beceri ve tecrübeye sahibiz. Bu sayede istek ve arzu ile çok daha iyi yerlere gelebiliriz. Şimdi anlaşılmayan, bilinmeyen belki de küçümsenen Jeopark ve doğa turizmi projesi gelecekte ilçemizin her konuda yükselmesine yol açacak önemli bir araç olarak önümüzde duruyor.

Şimdi yaşadığımız olumsuzluklar, vaktiyle tesisleşme sürecinde, yerel yiyecek ürünlerinin pazarlanmasında yaşadıklarımız gibi. İnaniyorum ki, biri başlayacak ve diğerleri bunu takip edecek. Herşeyi idareden beklemek gibi bir huyumuz var, bunun yerine inisiyatif kullanma ve risk alma gibi bir alışkanlıktan biraz uzağız ve bu da zaman kaybına yol açıyor. Yeni yetişen nesle ilçede önemli istihdam imkanları sunacak olan Jeopark, üniversite, mülki ve yerel idare ile derneklerin katkısı ile önümüzdeki yıllarda jeoparkımızın ve bölgemizin adını Türkiye’ de olduğu gibi dünya ölçeğinde de tanıtacaktır.

Yaşadığımız Olumsuzluklar

Plan-Kote Ölçüm Çalışmaları

Bir olayı kağıda dökmek çok kolay. Ama süreç boyunca yaşadığımız bir takım olumsuzluklar aslında bakıyorum da epey bir tecrübeye sebep olmuş. Zaten tecrübenin ne okulu ne de kitabı var. Yaşanmadan kazanılmıyor ve faturası da yaşanan olayın boyutuna göre ağır olabiliyor.

Jeopark, özellikle ülkemiz için çok yeni ve kırdı bir takım çalışma ve düzenlemeler gerektiriyor. Dolayısı ile buralarda yaşayan insanları doğrudan ilgilendiriyor. Bu halk, yıllardır bir şekilde kullandığı arazilerde ne yapıldığını, bunun kendileri için ne anlamı olduğunu bilip anlamaları en azından kendileri için bir olumsuzluk taşımadığı konusunda emin olmaları gerekiyor.

Her ne kadar Kızılcahamam’ daki jeolojik alanlar özel mülkiyet dışı ise de, çevrede yaşayan halkın bir şekilde kendileri için çok yabancı olan projeden, yapılan düzenlemelerden ürkmeleri için oldukça titiz davranılması gereği ortaya çıktı..

Özellikle ölçüm çalışmaları sırasında, ellerinde aletlerle arazide çalışan teknik elemanlar her zaman yerel halk için tedirginlik yaratır. Öyleyse halkın; öncelikle muhtar, dernek ve yaşlılarının önceden bilgilendirilmesi gerekiyor. Onları proje ve getirecekleri konusunda aydınlatmak en önemli görevlerimizden. Ki bu şekilde muhtemel bir takım endişe ve korkuları ortadan kaldırılabilelim.

Ancak bu konuda eksiklerimiz olduğunu kabul etmeliyim. Bazı jeositlerimiz köylerle iç içe veya çok yakın. Seyhamamı, Beşkonak bazaltları ve fosil yatakları ile Karagöl duraklarının ölçüm ve tanzim çalışmalarında halkın bilgi eksikliğinden kaynaklanan bir tutum ile tepki gösterdiğine şahit olduk. Bizim de onlara gerektiği gibi yaklaşmadığımız söz konusu idi. Zamanla bu sorunu aştık, köy idareci ve halkı ile dostluğumuz oluştu ve pekişti. Hemen her defasında gurup ile gittiğimde ilgililere telefon ettim ve önemli olduklarını hissettirmem yanında oralarındaki çalışmalarımızın zannedildiği gibi arazilere el koymak değil tam aksine çevreye katkı sağlayacak düzenlemeler yapılacağı konusunda ikna edip güvenlerini kazandık.

Bütün dünyanın gezip hayran kaldığı doğal ve özellikle kültürel değerler için; “İnsanlığın ortak kültür mirası” sözü kullanılır. İnsanları bu sisteme ortak etmekle aynı zamanda koruyup yaşatma konusunda bir sorumluluk yükleniyor.

Sivil İnisiyatif Projenin Neresinde ?

Çalıştaylarda bir de şunu gördük ki, bildiri sunmak veya dinlemek amacıyla davet edilenlerde jeoturizm konusunda yeterli hatta bazılarında beklenilenin üstünde bir heyecan var. Bu heyecanın isteğe dönüşmesi çok önemli. Fakat görünen o ki; çoğu kesim ve kişi bu projede neden yer almadıkları konusunda şikayetçi.

Jeopark projesinin direkt olarak yerel halkın geleceğini ilgilendirmesi açısından sivil örgütlerin bu mecrada oldukça fazla fonksiyonu olduğunu biliyoruz. Toplumu bu konuda yönlendirme ve şuurlandırma konusunda halk ve idare arasında adeta bir katalizör görevleri var.

Biz dernek kurmada çok mahiriz ama bu derneği belirtilen amaçlar doğrultusunda işletip işletmediğimiz çok tartışılır. Dernek tüzüklerinin faaliyet alanları ve amaçlar bölümünü okuyun, dünyada kimsenin itiraz edemeyeceği beylik sözler yer alır. Slogan gibi.

Bunları hayat geçiremedikten sonra orada süs gibi dururlar. Zaten de öyle oluyor.

Toplantılar, ziyaretler, konuşmalar, eleştiriler. Üç kuruş aidatı bile öde/ye/meyen üyeler, tahsil edemeyen yönetimler. Toplantılarda mangalda kül bırakmayan hamaset ve afaki sözler.

Görev alanlarına ait somut bir iş yapabildiklerine şahsen şahit olamadım.

Şimdi bölgedeki bütün sivil kuruluşları bu proje içine almaya imkan yok. Fakat bütünyle Kızılcahamam ve Çamlıdere' yi kapsadığı için kendilerinin görev ve faaliyet alanı içinde. Zaten kendilerine süreç içinde büyük ölçüde ihtiyaç var ve olacak. Bunun için davet etmeye, görev vermeye gerek olduğunu düşünmüyorum. Bizzat gelip durumdan vazife çıkarmaları, “bize ne düşer?” diye düşünerek kapıyı çalmaları gerekmiyor mu?.

Nitekim çeşitli toplantılarda; “Biz niye projede yokuz?” diye sorduklarında kendilerine zaten projenin birer parçası oldukları anlatılmaya çalışıldı. Buna rağmen şu güne kadar herhangi birisinden somut bir destek gördüğümüzü söylemek çok zor. Sağ olsunlar çağırduğumuzda toplantılara katılıyorlar, yapılanlar için teşekkür ediyorlar. Ama, “Biz ne yapabiliriz?” sorusu henüz sorulmadı. O döneme gelmemiz, kendimizi aştığımızın ve gönüllülüğün başladığının bir işareti olacak.

Jeositler ve Diğer Doğal Alanlar Ne Durumda ?

Biraz da sosyal araştırmalar yaptığımdan biliyorum ki, halk çevresindeki doğal jeolojik oluşumlar için ilginç hikayeler oluşturur ve yerel bir de isim takar.

Köylerimizin fazla uzağında olmayan birkaç ağaçlık küme bulunur. Yüksekçe bir yerdeki bu kümenin veya tepenin adı genelde “Dede Çamı” dır. Buraya bir nevi kudsîyet atfedilmiştir. Bunda ilk bakışta Orta Asya geleneğinden gelen yüksek yerlere olan saygının sebep olduğu anlaşılır. Bu doğrudur. Ama biraz da şu duygu yok mu?

Yıllarca halkımız ormanı bazı ihtiyaçlarını gidermek için kullanmıştır. Odununu yakmış, kerestesini ev inşasında kullanmış, evde ve tarımda kullandığı tekne, kepçe ve yaba, tırmık, saban kağı gibi aletlerin yapımından da ormandan faydalanmış. Gün gelmiş orman azalmış.

Yamaç ve etekler tükenip zirveye sıra gelince gerçeği görmüş. “Orman eldengidiyor !”

Hemen oraya bir sosyal norm oturtmuş: “Burası Dede Çamıdır !”

Yani artık yasak, günah vs. kesersen ölürsün veya sakat kalırsın. Hayvanların telef olur, evin yanar, daha niceleri.

Fakat bitki örtüsü bitmeye yüz tutarken oluşan bu koruma duygusu maalesef jeolojik değerler için söz konusu değil. Nereye gidersek gidelim, yerel halk için jeolojik oluşumlar “Allah’ ın işi” ve “Allah’ ın taşı, toprağı” dır. Bundan ötesi için bir şey söylemek zor. Yüzde yüz muhafazakar ve dindar bir halkın böyle düşünmesi normaldir. Küçümsemek için söylemiyorum, o kadar algılayabiliyor ve değerlendirebiliyorlar.

Bu halka jeositlerin ilmi, açıklaması yapılınca, zikredilen milyon yıllar, volkan aktiviteleri, lavların soğuyup şekil alması vs. gibi izahatlar da şaşkınlıklarına sebep oluyor. Merakla dinliyor ve akılları pek de almadığından başlarını sallıyorlar.

Jelolik değerlerin kıymetini bilmeden yıllarca ve asırlarca yanyana yaşamışlar. 20 yüzyılın başından itibaren Anadolu' nun yabancı güçler tarafından işgali sırasında dikkati çeken bu değerler ve özellikle canlı fosilleri çok tahrip edilmiş ve yurt dışına kaçırılmış. Bunu hepimiz biliyoruz. Bu zenginlik bütün Avrupanın dikkatini çektiği içindir ki Cumhuriyet sonrasında gelen turist veya yabancı misyon görevlileri yerel halktan fosilleri para karşılığı satın almışlar. Bir de piyasa ve fiyat kriteri oluşmuş. Çok bulunan yaprak fosilinden başlayarak, balık, kurbağa ve arıya doğru fiyatlar gittikçe artmış. Beşkonak' da görev yapan öğretmen Ahmet Uludağ, fosillerin önemini fark ettiği için, konunun önemini halka anlatmaya çalışarak, okulun bir bölümünü de fosil müzesi haline getirmiş.

Şimdi bunu yaşayanlar anlatırken içimiz sızlıyor. 1939 da bölgeye araştırmak için gelen bilim adamı Baki Kasaplıgil' in, raporunda fosil yatakları için "Talan edilmiş" dediğini başta zikretmiştim. Bu talanı ne kadar kısa zamanda önleyebilirsek o kadar kazanç olacak.

Beşkonak bazalt kayalıkları da benzer bir talandan etkilenmiş. 1970 lerde Fındıklı mevkiindeki bazalt sütunları yanına basit bir şantiye kurulup bazalt kayaları mıcır şeklinde ufaltılmış ve demir çelik fabrikalarına gönderilmiş. Bölgemizden bazıları da anlattıklarına göre bu nakliye işinde çalışıp para kazanmışlar.

Fakat yıllarca süren bu yıkım, ilgili ve sorumlu bazı kesimlerin konuyu gündeme getirmesi sonucu tahribat sona erdirilmiş ve 1981 yılında Bazalt kayalıkları ile fosil bölgesi birinci derece koruma bölgesi ilan edilmiştir.

Tabi biliyoruz ki, çevre halkını şuurlandırmadan yazılı bir koruma belgesi bir sonuç getirmez.

Aynı acı gerçeği Çamlıdere Yahşihan köyü fosil ormanı için de söyleyebiliyoruz. Milyonlarca yıl önce oluşan ilginç güzellikteki ağaç fosilleri yıllarca talan edilmiş. Bir jeologdan öğrendiğime göre talan edilen üst kısım, bütün potansiyelin % 2,5 kadarı imiş. Bilmem doğru mu ama bu bir kuru teselliden öte değil.

Belediye başkanı Coşkun Ünal, hemen her vesile ile Avrupa’ daki bazı hediyelik sektöründe üzerlerine “Kızılcahamam taşı” diye ibare konularak tanesi 7-8 Euro fiyata satılan fosil taşlardan bahseder. Bunların ihracı söz konusu olmadığına göre kaçırıldı.

Bunu kim koruyacak, kim önleyecek? Öncelikle yerel halk kesimi. Fakat Yahşihan ve Pelitçik köylerinde, Beşkonak Fındıklı mezrasında açıkça gördüğümüz gibi ağaç fosilleri ve bazalt kayalarını inşaatta kullanmışlar.

21 Haziran 2011 de Ankara Üniversitesi jeoloji bölümünden gelen öğrencilerle Beşkonak bazaltlarında inceleme yaparken yanıma gelen bir köylü ne yaptığımı öğrendikten sonra şunu söylemişti:

-Yahu şuraya bir fabrika yapılsa da bize de faydası olsa..

Bu hemşehrim, 1981 öncesi buradaki taş kırma işletmesini kastediyor. Bu taşlar yine sanayide kullanılsın, burada bir fabrika kurulsun, biz taş taşıyalım, para kazanalım vs.

-Öyle olursa bu taşlar bir gün biter ama dünya durdukça buraya bu güzelliği görmek için gelenlerden para kazanabilirsiniz diyecek oldum adam lafı ağzımda bıraktı:

-Aman hoca Allahın taşı biter mi, görmüyor musun her taraf taş...

Bu düşünceyi aşmamız gerek, bu insanlara sabır ve azimle jeoturizm kapsamında yeni iş imkanları olduğunu fark ettirmek gerekiyor.

Bir de kırsal kesimde şu düşünce var. Biliyoruz ki özellikle köylümüz, ikramı sever. Onu doyurmayı, bir bardak çay veya su ikram etmeyi görev bilir, bundan zevk alır. Kazanacağı sevabı düşünür. “Tanrı misafiri” olarak görür onları. Çoğu zaman köy halkı

ile projenin ekonomik ayağını görüşürken, köylünün küçük işletmelerle turistlere bir takım hizmetler sunması gerektiğini anlattım. Buna pek akılları yatmamıştı. Misafir olarak gördükleri kimselerden hizmet karşılığı para almak onlara biraz garip geliyordu.

Fakat inanıyorum ki, birisinin her türlü duyguyu bir yana bırakıp bundan para kazanmaya başladığı zaman diğerleri de başlayacak. Bu doğal değerlerden para kazandıkça bir yandan da koruma duygusu yerleşecek. O taşlardan para kazandığı gerçeği, bu duyguyu kuvvetlendirecek.

Birileri Bir Şekilde Başlayacak, Hem de Risk Alarak...

1995 lerde ilçemizde dev tesislerin yapımı ve özellikle proje aşamasında, bu tesislerin öncelikle yerel sermaye ile yapılıp işletilmesi gündeme geldiğinde buna pek yanaşan olmadığını görmüştük. Halkımızın turizmden anladığı şey çok basit bir takım alışkanlıklar. Kuzey Batı Anadolu’ dan yaz sezonu alt gelir gurubundan insanlar kaplıca tedavisine gelecek pansiyon ve o zamanki basit otellerde kalacaklar, esnaftan alışveriş yapacaklar.

Bunun yanında hafta sonlarında günü birlik ziyaretçiler Soğuksu Milli Parkı’ nda piknik yapacaklar. Ne getirisi olduysa ?

Bu anlayışı yüzünden turizm anlayışının son yıllarda nasıl bir arz-talep dengesi üzerine oturduğunu çok geç fark ettik. Dışımızdaki gelişmeleri hem takip edemedik hem de uygulamaya korktuk. Bu sebepler tesisleşme sürecinde ilçeye dışarıdan yatırımcı geldi ve dev tesisler yapıldı. Zamanla görüldü ki, işler yürüyor, ondan sonra ancak ufak tefek yerel girişim kıpırdanmaları yaşanmaya başlandı.

Ne olup bittiğini anlayamamak, gelişmeleri doğru okuyamamak bizim için büyük bir eksiklik. İlçemizde iki tesisi bulunan Yılmaz Özdoğan ile bir toplantıda beraber iken kendisine, ilçeye yaptığı yatırımlar için “deli” dendiğini söylediğimde şu ilginç cevabı verdi:

-Gerçekten deliyim hocam ! Bu iki tesise tam 17 milyon dolar harcadım. Para kazanma gibi bir ihtiyaç ve istek içinde değilim. Bu parayı İsviçre bankalarına yatırıp, bir dağ evinde yan gelip huzur içinde yaşamadığım için gerçekten deliyim.

Yaptığı bu ironi hoşuma gitmişti. İlçemize kazandırdığı tesislerinde yaklaşık 300 gencimiz çalışıyor ve evini geçindiriyordu.

Yerel sivil sermaye, tesisleşmenin başlangıcından yaklaşık on sene kadar sonra devreye girebildi ve genele göre payı oldukça az.

Şimdi jeoturizm yatırımları için de benzer gelişmeleri yaşar mıyız diye karamsarlığa düşmekten kendimi alamıyorum. Dışarıdan birisi gelir de çok ziyaret alan yol güzergahındaki jeositlerin yanına bir işletme açmaya kalkarsa nasıl engelleyeceksin ? Buna hakkımız var mı?

Her şeyi belediye ve kaymakamlıktan beklemek, onlar yapsınlar biz de faydalanalım şeklindeki yaklaşımı silmek için oldukça fazla yol kat etmemiz gerekecek. Birkaç bin lira ile başlanacak yatırımların teşvik edilmesi için ortak çaba sarf etmemiz gerekiyor. Ama yılmadan sabır ve azimle.

Jeolatife

Jeoparkımızın başlangıcından itibaren, ilmi ve teknik çalışmalar, görüşmeler, toplantılar, geziler vs. bir sürü etkinlik yanında bir de bunlara paralel olarak yüzümüzde tatlı bir tebessüm uyandıran anılarımız oldu.

Sadece etten, kemikten miyiz ? bir de duygu yönümüz var ve işimiz ne olursa olsun bazan hüznün bazan da latife yaşamak hayatın vaz geçilmez bir gerçeği. Yaşadığımız bazı anılarımızı bu bağlamda, çalışma arkadaşlarımızın da hoş görüsüne sığınarak sizlerle paylaşmak sanırım ilginç olacak.

Bu da, örümcek... ama henüz fosilleşmemiş...

2010 yılı Mart ayı ortalarında yanımızda üniversite ve jemirko' dan da arkadaşlarla Beşkonak köyündeyiz. Buradaki fosil yataklarında rutin bir inceleme yapılacak. Köy meydanında aracımızı park ettikten sonra köyün batı çıkışına doğru yürüdük ve hafif bir yokuşa geldik. Burada küçük bir yol yarmasındaki diatomit katmanlar arasında fosil bulmaya çalışıyoruz. Herkes bir köşede eliyle dikkatli bir şekilde açtığı katmanları inceliyor. On dakika kadar aradıktan sonra yaprak fosilleri bulmaya başladık. Derken başka fosil çeşitlerine de tesadüf ettik.

Belediye halkla ilişkiler bölümünden Ekrem Gökçe yerden aldığı bir katman parçasını göstererek seslendi:

-İşte bir örümcek !!...

Birkaç saniyelik bir sükuttan sonra ekledi:

-Ama daha fosilleşmemiş, belki onbeş güne kadar olacak.

Taşın üzerindeki cansız bir örümceği gösteriyordu. Hepimiz gülerken Nizamettin hoca çıkıştı:

-Yahu niye dalga geçiyorsun, başka işin yok mu !!

Hepimiz oradan kaybolduk ve birer köşede kendimizi tutarak ve hocaya belli etmeden gülerken o hala söyleniyordu.

Yakın zaman - Uzak zaman

Özellikle köylümüzün bir şeyleri şikayet veya takdir içinde ifade ederken refleks olarak abartı yaptığına çok şahit olmuşumdur. Ev halkından biri sabah azıcık geç kalksa hemen ikaz gelir:

-Öğle oldu artık kalksana !

Halbuki güneş yeni doğmuştur ama o kadar çok iş vardır ki, zamanın kıymetini anlatmak için bu abartıyı kullanırlar. Yeri gelince biz de sıklıkla kullanıyoruz.

Tarih konusunda kafamı zorlayan ilk tecrübeyi ilkokulda yaşamıştım. “Tarih; yazının icadı ile başlar. Milattan önce 4000 yılında.” Çocukça akıl ile; milat nedir, öncesi sonrası nedir, yazıdan önce ne kullanılırdı? gibi bir sürü soruya cevap aramak yanında, 4000 yıllık bir geçmiş tasavvur etmek hayli zor idi.

Büyüdükçe bin yıllar yanında milyon yıllar ile evrenin ve dünyanın yaratılışı ile ilgili okuyup öğrendiklerimiz de bu hayretin son halkalarını oluşturdu.

Şimdi jeopark sayesinde milyon yılları çerez işler gibi kullanıyoruz.

16 Temmuz 2010 tarihinde Beşkonak Bazalt Sütunları jeositinin açılışı yapılacak. NTV, ülkemizde ilk olan bir projenin ilk basamağının açılışını canlı olarak bütün dünyaya yayınlayacak. Gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra Nizamettin hoca ile röportaj başladı. Sunucu bu kayaların yaşını soruyor.

Nizamettin hocam ağır ağır bazalt sütunlarının Miyosen döneminde (yaklaşık 20 milyon yıl önce) oluştuğunu, nasıl soğuyup şekil aldığını anlattı ve en son Fındıklı boğazının son 500 bin yılda meydana geldiğini söyledi.

Boğazın oluştuğu ile ilgili bu 500 bin yıl sözünü ilk defa duymuştum ve gayri ihtiyari dudağımı ısırdım. Bu arada başkan Coşkun Ünal yüzünü çevirerek az kenara geldi. Onu da gülme tutmuştu. Bu tabloyu görünce güldüğüm görülmesin diye Nizamettin hocamın görüş sahasından kayboldum .

Şimdi bu anıyı hocama anlattığımda kızıyor ve; “Ee ne var bunda ?” diyor. Sevgili hocam sana göre bir şey yok da gel de bize anlat sen bunu. Yerine göre bir günü

yaşamakta zorlanan, geçen yılı düşünmekte sıkıntı çeken insanlar için milyon yılları konuşurken takındığın bu rahat ve doğal ifade tarzın bize biraz tuhaf geliyor. O kadar rahatsın ki, sanki dün olan bir olayı anlatıyor gibisin.

Buna benzer bir şaşkınlığı da, Yaşar ve Necip beylerle jeolojik alan araştırmaları sırasında 2010 yazından Salın Alpular mahallesinde yaşadık.

Alpular mahallesinden Karagöl' e ilerlerken, sol tarafta 1 km boyunca tüflü araziler var. Yol yapılırken açılan yarmalarda yer yer katman kesitlerini görmek mümkün. Bunların birinde ince bir fay kırığına tesadüf etmiştik. Kızık ve Aşağı Ada fay kırıkları gibi çok kalın değildi ama daha yakından inceleme şansımız vardı. Tüfler arasındaki sert dokulu bir katmanın, yer hareketleri sırasında nasıl kırıldığını görebiliyorduk.

Yaşar beye, bu kırığın ne zaman meydana gelmiş olabileceğini sordum; “bu yakın bir zamanda oluşmuş” dedi. “Yakın zaman ?” dan neyi anlarsınız ? Ben kıt bilgimle ilk önce 1940 larda Çerkeş bölgesinde meydana gelen ve halk arasında bilinen depremi kastedtiğini sandım ama Yaşar beyin zaman konusundaki görüşü ile laf ağzımda kaldı ve dondum kaldım.

-500 bin yıl önce filan meydana gelmiştir, sözü bütün hesap ve dengelerimi alt üst etmişti.

Logo Müracaatı nasıl olur ?

Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkı için açılan yarışmaya katılanlar arasında birinci seçilen logo ve sloganımız olan “Türkiye’ de Bir ilk; Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkı” sözünün tescili için epey sıkıntılı ve trajikomik bir süreç yaşadık.

Öncelikle Türk Patent kurumuna gidip oradan bazı kılavuz ve yönergeler aldım. Nasıl yapıldığına dair bu kaynaklara ihtiyacımız olacaktı. Marka tescili veya Coğrafi işaret tescili gibi iki türlü şık vardı önümüzde. Belediyemizin hukuk müşaviri avukat Ayşe Tarım hanım ile uzun uzadıya görüşerek başvuru evrakını hazırlama gayretindeyiz.

En son şeklini verdiğimizize inandığımız başvuru evrakı ile kuruma gidip ilgili şube müdürüne gösterdim ve “olmamış” eleştirisi ile karşılaştım. Yaklaşık iki ay boyunca hemen her hafta bu şekilde yeniden düzenlediğimiz evrak hep geri döndü.

Bir makamda oturan bir yetkili, beğenmediği bir işi “olmamış” diyerek geri çevirme yerine, o işin nasıl olması gerektiği konusunda anlaşılır bir rehberlik yaparsa zaman kaybetmeyiz. Fakat gide gele öyle bir bıkkınlık geldi ki nereden aklıma geldi ise son seferinde Nizamettin beyden benimle gelmesi için ricada bulundum. O da sağ olsun kabul etti. Batıl itikadım yok ama içimden onun sanki uğur getireceğine inanmıştım.

Hocamla Ankara’ da belirlediğimiz saatte buluşup Türk paten kurumuna gittik. İlgili şube müdürünün ; ”Nasılsınız ” sorusuna, hocam ellerini açarak ve yüksek sesle ;”Çok iyiyim, mükemmelim !” diyerek söze girdi ve 10 dakikada hem jeoparkı hem de logonun ne anlam taşıdığını açıkladı. Şube müdürü biraz da tavrından şakına halde sadece dinledi ve müracaatımızı alıp inceleyerek kriterlere uygun olduğunu söyledi.

Odadan çıktığımızda rahatça gülebiliştim. Nizamettin hocama teşekkür ederek uğurladım. Niye güldüğümü sormadı bile. Evrak kayıt bölümüne giderek müracaatımızı kaydettirip geri döndüm.

E, şimdi ne oldu da kabul edildi hala anlamış değilim ama şu bir gerçek ki, hocamın ikna yeteneğine olan güvenim sonsuz. Gerçi onun bahsettiklerini ben de anlatmıştım ama özellikle söze girişte kullandığı aşırı rahat tavır, ses tonu ve kendine güven sanırım etkili olmuştu.

Önce Jeoparka, Oradan da Hamama...

Jeopark; “jeo” ve “park” olarak iki farklı yabancı kelimeden oluşuyor. Park kelimesi ile eskiden beri tanışıyoruz. Oto park, çocuk parkı vs gibi düzenlemeler aklımıza geliyor. Fakat “jeopark” bırakın bölgemizi, ülkede bile ilk ve ne olduğu henüz tam olarak anlaşılabilmiş değil. Anlaşılmayınca da hele de birine sorup öğrenme olmayınca hayali bazı yakıştırmalar yapılabiliyor.

Mesela jeoparkın, insanların eğlenebileceği, oturup bir şeyler yiyip içecekleri bir tesis sanmak gibi.

Özellikle 2011 yılı başından beri ağırlık verdiğimiz tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları sayesinde bu kavram ülke boyutlarında duyuldu. Kızılcahamam özel halk otobüslerinin arkaları jeositlerimizin fotoğrafları ilse kaplandı. Bu şekilde Kızılcahamam-Ankara arası ve Ankara içinde seyreden bu otobüsleri arkadan görenler jeopark ifadesi ile tanışmış oldu.

“Bu ne menem bir şeydir? ” diye soranlar, bilgi almak isteyenler, gelip görmek isteyenler, yol soranlar, ücretini merak edenler ve daha bir sürü merakını gidermek isteyenler.

2011 yılı Şubat ayı içinde ilçemiz taksi sürücülerine jeoparkı tanıtıcı sunumlar yaptığımız günlerde idi. Sunum sırasında bu konudaki eksikleri ve olması gerekenleri konuşuyoruz. Bir sürücü yaşadığı gülümsetici bir anısını anlattı.

Ankara’ dan ilçemize gelen bir misafir, otobüsten inince doğrudan taksi durağına giderek selam kelimadan sonra şöyle demiş:

-Arkadaşlar biriniz bana önce jeoparkı gezdiresin sonra da hamama götürsün.

Şimdi gelin de şaşmayın. Komik geliyor ama içindeki merak duygusunu tatmin için başvurduğu yol da ilginç. Öyle ya, Jeopark ne ise görüp öğrenmek istiyor. Belli ki orada eğlenecek, yemek yiyecek, belki de konaklayacak... İlçemizde jeopark alanlarının içinde yaşadığı halde ne olduğunu bilmeyen, daha kötüsü öğrenmeyen insanlarımız var ya...

Tabi ki, taksici arkadaşımız, jeoparkın öyle kısa zamanda gezip görülecek bir yer olmadığını, bir sürü durağı filan olduğunu anlatmış ve adam fazla vakti olmadığı için

vaz geçmiş gezmekten. Hepsini gezmeye kalksa gerçekten gün yetmeyeceği gibi taksi ücreti olarak da dünyanın parasını ödeyecek.

Jeolojik Alan Araştırmaları

Jeolojik alan araştırmaları sırasında bölgemizde gezmediğimiz yer kalmadı. Yaşar ve Necip beylerle yaptığımız araştırmalar sırasında çok ilginç anılarımız oldu. Yaşar bey araştırmalara kendi aracı ile gönüllü olarak katıldı ve çoğu bozuk yüzeylerde bir sıkıntı yaşayacağız diye bayağı endişe ettim.

Nitekim Güvem bölgesi araştırmaları sırasında bir kasisten geçerken aracın altı tümseğe değince bayağı endişe ettik. İnip baktılar ve bir şey yok gibi görünüyordu ama Yaşar beyin canı sıkılmıştı. Üstelik araç eşi hanımefendiye ait idi. Kendimi iyi hissetmiyordum. Yola devam edebileceğimiz anlaşılınca Yaşar bey eşine telefon edip durumu bildirme ihtiyacı hissetti. Belki kötümserlik ama bir olumsuzluk yaşanabileceğini düşünmedim değil. Fakat eşi sayın Zekiye hanımefendi beni utandırdı. “Canın sağolsun Yaşar bey” dediğini duyabiliyordum. Üstelik de hasta hali ile.

Ne güzel değil mi ? Hani deriz ya, cana gelmesinde mala gelen nasılsa telafi edilir diye... Böyle anlayış ve hoş görü sahibi olan hanımefendiye gıyabında ancak saygı duyulurdu.

Bu sefer hedefimizde Kavaközü peribacaları var. Fakat Kavaközü köyünden değil de Beşkonak Kerimler mahallesi üzerinden gideceğiz. Yukarı Kise köyü Sipahiler mahallesi yanından batıya uzanan düzlük üzerinden yarım saatlik bir yürüyüşten sonra sağ tarafta gördüğüm aynı tür aşınma bölgesini görünce Yaşar bey ile oraya yöneldik. Fakat yanına varınca burası olmadığını anladık. Nitekim haritadan da belli idi ve bir 15 dakika kadar daha yürümemiz gerekiyordu. Fakat ben burada fotoğraf çekmeye daldım ve birbirimizden koptuk.

Epey bir yükseğe çıktığımda Necip beyin batıya doğru yürüdüğünü gördüm ve ben de oradan ayrılmaya karar verdim. Aşağıdaki yarıkları inceleyerek Yaşar beyi arıyorum ama göremedim. Biraz daha dikkatli aramaya karar vermişken ondan bir telefon aldım. Asıl peribacalarının yanında beklediğini söylüyordu. Biraz da mahcup bir şekilde hızlı adımlarla patikayı takip ederek peribacalarının olduğu boşluğun üstüne gelince onu yere uzanmış harita üzerinde çalışırken gördüm.

Fakat Necip bey yoktu. “Şimdi gelir, biraz sonra gelir” diye epey beklememize rağmen ortada görünmüyordu. Yaşlı biri idi ve belki başına bir şey gelmiş olabileceği endişesine kapıldım. Allah korusun, tansiyon veya bir yerden düşme tehlikesi geçirebilirdi. Nihayet kendisi ile telefonla irtibat kurmaya çalıştık ve ulaştık. “Karşımda bir köy var” diyordu. Kavaközü’nden bahsettiğini tahmin ettik ve Yaşar bey, yokuş yukarı yürüyerek bizi bulabileceğini söyledi. Nitekim 15 dakika kadar sonra aşağıdan meşelikler arasından gülümseyen yüzü ile görüldü ve bir oh çektik.

Anlattığına göre peribacası oluşumlarını fark etmeden yokuş aşağı fazla inmiş. Hem iniş hem de oldukça yokuş bir yamaçtan tekrar çıkış yapmasına rağmen hiç de yorgun görünmüyordu. Bir kere kilolu değildi ve ilerlemiş yaşına rağmen özellikle doğada devamlı koşturmacası ve hayata olumlu bakmasının neticesi idi galiba bu hali.

İstmeden yaşadığımız bu kısa süreli olumsuzluktan dolayı kendimi suçlu hissettim. Harita Yaşar beyde, peribacalarının olduğu yer o kadar bariz belirtilmişken ne işim vardı o küçük yerde, fotoğrafı buradan çekemez miydim ? Nitekim Yaşar bey de, bir daha birbirimizden ayrılmamız gerektiğini uygun bir dil ile belirtmek lüzumunu hissetti.

Necip bey, aynı zamanda arıcılık ile de amatör olarak uğraşıyor. Yolculuğumuz sırasında bu konu bazan gündeme geldiğinde söylediklerinden anlayabiliyorum. Köyümüz Taşlıca civarında çalışırken öğle yemeğini kayınvalidenin evinde yemeyi teklif ettim.

Yolda gelirken telefonla kayın babayı arayıp misafirim olduğunu ve yemeğe geleceğimizi söyledim. Onlar da misafir deyince telaşlanmışlar ama zaten köy yerinde telaş neye yarar ki. İşte kırsaldaki insanımızın misafiri memnun etme anlayışı bu. Eve geldik ve yer sofrasında büyük bir iştah ile yemek ve ardından da çıkartma dediğimiz bölmede dışarı bakarak çay faslı.

Necip bey bu arada aşağıda bahçedeki iki kovayı görüp arıcılık yapıldığını anlamış olacak ki kayınpedere arıların durumunu sordu. Zaten o da kaçak bir oğuldan elde etmiş ve bulduğu bir kovana oğulu boşaltmış. Hemen aşağı bahçeye indik, Necip bey maskeyi takıp kovayı incelemeye koyuldu. Biz de bir köşede oturup seyre daldık, ben de fotoğraf almaya çalıştım. Necip bey, arıların iyi durumda olduğunu söyledi ve nelere dikkat edilmesi gerektiğini üzerine basa basa anlattı. Henüz kovanda bal olmadığı için tadamadık ama o sene bir oğul daha oldu ve kovanlar ikileşti. Daha da çoğalırsa Necip beyin katkısı ile olacak sanırım.

Türbe Ziyareti

İlçemizde Turizm haftası etkinlikleri kapsamında geziler, şenlikler, kampanyalar düzenlenir. 2011 yılı Turizm haftasında Ankara’ dan üst düzey bürokratlar ilçemizi ziyaret edecekler. Bu arada jeositleri de görecekler. Ortak karara göre otoban üzerinden önce Çamlıdere Pelitçik & Yahşihan fosil ormanına oradan da Kızılcahamam’ a gelecekler. Soğuksu festival alanında yenilecek öğle yemeği sonrası için de ayrı bir program var.

Fakat Çamlıdere Fosil ormanı ziyaretinden sonra öğleye kadar 1 saatlik bir boş vaktin kalması söz konusu ve Nizamettin hocam benden bu boşluğun nasıl doldurulacağı konusunda görüş istedi.

Bir an düşündükten sonra aklıma Çamlıdere’ deki türbe geldi. Belki orayı ziyaret etmek isteyebilirlerdi ve boşluk böylece dolabilirdi.

Fakat hocama bunu teklif edince fena halde hırpalandım:

-Yahu Muzaffer bey, adamlar ne yapsın türbeyi !!

Susmak zorunda kaldım ama gülmek için de dudaklarımı kemiriyordum.

Köstendeki Bazaltlar

Jemirkodan Hamdi Mengi ile, Yürüyüş Yolları broşür dizisine veri hazırlamak üzere bir çok defa farklı yerlere geziler düzenledik. 2011 Mayıs ortalarında; Yıldırım-Hotulca-Balcılar güzergahını keşfe gittik.

Belediyemiz halkla ilişkilerden Yusuf, araç ile sabah bizi Yıldırım Demirciler köyünde bırakıp döndü. Biz Hamdi bey ile bundan sonra oldukça uzun bir yolu yaya devam edeceğiz. Öğleyn 1965 metrelik Hotulca zirvesine ulaştık. Yemek ve dinlenme molasından sonra zirvenin güney eteğinden inmeye başlayıp Yukarı Balcılar’a (Kösten) yöneldik.

Bu iniş sırasında yumurta ve ceviz büyüklüğündeki çıkıntılarla dolu çok geniş bir kaya zemin üzerinde yürüdük ki oldukça yorulduk. Öğleden sonra 17:30 gibi köye indik. Burası bizim Taşlıca’ya 8 km mesafede. Çeşmeden içtiğimiz su kandıramamıştı ve müthiş bir çay içme isteğim uyanmıştı. Aklıma Mevlüt geldi birden. Akramam idi ve evde ise bize çay ikram ederdi. En azından bunu isteyebilirdim.

Mevlüt’ün evine doğru yönelmişken birden köyün ortasında devasa kaya kütleleri gördüm, biraz dikkatli bakınca sanki bazalt sütunlara benzediğini fark ettim ama emin değildim. Hamdi beye gösterdim ve ne olduklarını sordum: Hamdi bey gayet şaşkın bir halde:

-Hocam bu bir bazalt gülü !! diye haykırdı gayri ihtiyari.

-O nedir? Diye sorunca, yukarı doğru uzayıp dağılan bazalt kütleleri için bu ifadeyi kullandıklarını söyledi. Heyecanla kayalara doğru yürümeye başladık ve Mevlüt bizi pencereden görüp seslendi:

Onu yanıma çağırdım ve kayalara beraber gittik. Çok harika bir sanat eserinin karşısında imiş gibi ağzımız açık halde seyretmeye başladık. Mevlüt şaşırıyordu bizim hayranlığımız karşısında. Öyle ya yıllarca o kayaların içinde yaşıyorlardı, ne vardı bu kadar sevinecek ? Neticede bunlar “Allah’ın birer taşı” değil miydi ?

Her yönden fotoğraflarını çekerken, Mevlüt aynı türden başka yerlerde olduğunu da söyledi ve hemen peşine takılıp görmeye gittik. Yolun 50 metre ilerisinde dere kıyısında bir kaya kütlelerini işaret etti. Yanına vardığımızda hayranlığımız bir kat daha artmıştı. Çok kalın idi bunlar. Dere içine yuvarlanmış birinin çapını ölçünce 3 karışdan

fazla olduğunu gördüm. Yani 70 cm. civarında idi. Halbuki Beşkonak bazaltları en fazla 40-50 cm çapında idiler.

Derenin yanında hem fotoğraf çektik hem de uzun uzun seyrettik. Üstelik bunlar Beşkonak’ dakiler gibi tahrip de edilmemişti ve üzerlerindeki yosun, liken karışımı ve yıllardır oksitlenme ile oluşan müthiş bir renk armonisi, sanki antika bir tablo gibi idi. Düzenli beşgen-altıgen şekilleri ile yerden göğe uzanan bir sanat abidesi idi bunlar.

Oradan mezarlığa gittik. Mevlüt burada yolun hemen kıyısında başka bir bazalt kütlesi daha gösterdi. Bunlar diğerlerine göre daha yaşlı gibi görünüyordular ve dokuları oldukça gevşemişti.

Mevlüt’ ün çay teklifini kabul edemeyip, biraz sonra Aşağı Balcılara doğru yola çıktık. Yürüyerek 20 dakika sürdü. Burada akrabamız daha çok. Nitekim dayı oğlu Ahmet’ i evin önünde çalışırken gördük. Yusuf’u burada beklemeye başladık. Araçla gelip bizi alacak.

Kızılcahamam’ a geri dönerken, aklıma üniversitenin bahçesindeki bazaltlar geldi. Aylar önce onları ilk gördüğümde Nizamettin hocama nereden getirildiklerini sormuştum. O da kulağıma eğilerek:

-Kızılcahamam’ da bazaltlarımız var diye öğrenmeyin, görüyor musun bunların kalınlığını ve düzenliliğini, deyince kendimi iyi hissetmemiştim. Bunlar yaklaşık 50 cm çapında idiler ve yakından inceleyince gördüm ki; gerçekten hocanın dediği gibi Beşkonak’ dakilerden hem düzenli hem de kalın idiler.

Ama ya Balcılar’ dakiler ? Üniversite bahçesinde gördüklerimden daha kalın ve düzenli olmaları yanında, o oksit sarısı renkleri, liken ve yosun kaplı yüzeyleri ile bakmaya kıyılmayan fotoğraf gibiler. Aklıma Nizamettin hocaya haber vermek geldi. Buradan haberlerinin olmadığına emindim ama önemli bir şey yaptığını öğretmenine söyleyip “Aferin” bekleyen öğrenci gibi idim.

Nitekim, kendisini ertesi gün arayıp, Balcılar’ da bazalt sütunları bulduğumuz uzun uzun ve heyecanla anlatıp bundan haberi olup olmadığını sordum. Gerçekten haberleri yokmuş. İlk fırsatta gelip göreceklarını belirttiler.

Yukarı Balcılar, bizim köye 8 km mesafede ve burada akrabalarımız var. En azından 20 defa gelmişimdir. 1989 da Aşağı mahallede öğretmenlik yaptığım kısa sürede de buraya gelip gitmem eksik olmadı. Ama sanki bazaltlar o zaman yoktu da görmedik.

Hayır vardı, muhakkak gördük ama ilgi ve dikkatimizi çekmemiş olmalıydı.

Projede görev alalı beri, uzak yakın bütün kayaçları artık daha dikkat ve ilgi ile gözlemliyorum. Renkleri, cinsleri, boyutları ve dokuları ile sanki bir uzmanmış gibi onları incelerken, anlaşılmayacak hisler duyduğumu belirtiyim. Bu bambaşka bir şeydi. “Taşlarda saklı hakikati duyabilmek için onların dilini öğrenmelisin ey Talip !” diyordu ya bir bilge, o aklıma geliyor ve dalıp gidiyorum; renk, desen, doku armonisi içinde.

Hoş oluyor vesselam...

Kılıçdaroğlunun Afişi

Jeopark duraklarının tanzim işine, öncelikle tanıtım panolarının tesbit edilen yerlere konulması ile başlıyoruz. 2011 yılı ilkbahar başlangıcında biraz hızlandık. Belediyenin atölyesinde yapılan demir pano iskeletlerine pano grafiklerini yapıştırıp yola düşüyoruz. Yapıştırma işini bazan durakta yapıyoruz.

Mahkeme Ağacın köyünde işimiz biraz sürecek. Burada pano yerleştirmeden başka, köy içinde yoldan mağaralara kadar ki kısımda bir miktar yürüyüş yolu da yapılacak.

Belediye fen işlerinden İsa usta ve iki işçi ile köyde yaklaşık 10 gün kadar çalışma yapıldı ama bu uzun süre yağmurdan kaynaklandı. Devamlı yağmur yüzünden normalde iki gün sürecek iş uzadı.

Panoyu yerleştirmek üzere, köy girişinde, konağın güneyini seçtik. Burası ilk gelişte hemen karşıda göze çarpacak, dikkati çekecek bir yer idi. Pano ayaklarının yerini tesbit ediyoruz, işçiler dört farklı çukur açıyor. Panoları çukurlara koyup çimentolu beton harç ile dolduruyoruz.

Köyde fazla nüfus yok. Yine de gelip geçenlerle selamlaşıp hal hatır soruyoruz. Gele gide köy halkı ile arkadaş olduk artık. Ne yaptığımızı soruyorlar, anlatınca da memnun olurlar.

200 metre ileride pembe bir evin önünde köyden biri sık sık bakıyor bize. Dışarı çıkıp bakıyor, inceliyor uzaktan. Az sonra içeri giriyor, derken yine dışarı çıkıyor bakmaya devam ediyor. Bu bakma epey devam ettikten sonra bize doğru geldi. Güler yüzlü biri idi. Selamlaştık, hal hatır sormadan sonra panolara doğru yürümeye başladı.

İnceliyordu ve hoşuma gitmişti. Okuyor sandım, meğer merakı başka imiş. Nitekim seslendi:

-Hocam, bunlar ne ?

Yanına varıp göstererek ne işe yaradıklarını anlattım ama gülümsemesi devam ediyordu.

-Şimdi burada bizim köy mü anlatılıyor hoca? Dedi.

-Evet ama niye gülüyorsun ? diye sorunca gülmesi devam ederek anlattı.

İsmi Adnan olan bu arkadaş, nereden aklına gelmişse, bizi siyasi parti propoganda afişi yapıştırdığımızı sanmış. Hatta eşine, “ Kadın, bunlar galiba Kılıçdaroğlu’ nun afişini yapıştırıyorlar” diye de haber vermiş. Zavallı eşi de, kocasının bizim yanımıza gelip müdahale edeceğini düşünerek çıkmış:

-Karışma filan herif ! kimin afişini yapıştırırlarsa yapıştırırsınlar, seni alakadar etmez...

Malum, siyaset riskli, bazan çekişme, tartışma ve kavgaların yaşandığını biliyorlar. Her akşam haberlerde hangi parti ne dedi, ne yaptı, nasıl cevap verdi ? türünden haberleri büyük bir merak ve ilgi ile takip ediyorlar.

-Karışma herif ! seni alakadar etmez...

O kavga edenler; bu saf, temiz Mahkeme Ağacın kadını kadar düşünemiyorlar sanırım. Her ne kadar bu kadın, kocasının başına bir sıkıntı gelebileceği endişesinden böyle konuşuyor olsa da.

Sergide Satış Yapamadık...

2011 yılı Kültür, Sanat ve Su festivali kapsamında, Soğuksu Milli Parkında, Jeopark adına bir stand açma ve burada fosil, taş örnekleri ve fotoğraf sergisi düzenlemeyi düşünüyoruz. Jeopark koordinasyon merkezimizde epeyce taş ve fosil örneğimiz var. Bunları pencere kenarına ve dolapların üzerine koyup, misafir ve öğrencilere gösterme imkanımız olmuştu.

Ancak bu örneklerin isimleri ve ait oldukları jeolojik dönemler hakkında henüz sağlıklı bir bilgimiz yoktu. Bulunduğu zamanki bilgiler de kayıt altına alınmadığından unutulmuştu. Bunları sınıflandırmak, isimleri ve dönemleri hakkında kesin bilgileri not etmek için, tecrübesinden faydalanmak üzere Yaşar Suludere' yi ilçeye davet ettim. Sağolsun bir gününü bize ayırıp eşi ve ailesi birlikte geldi ve koleksiyonumuzun envanterini çıkardık.

Ben aldığım bilgilerle her örnek için ayrı etiket hazırladım ve kaideler üzerine koyarak festival boyunca kullandım. Anlatmaya gerek kalmadan, gören herkes taş ve fosillerin ismini ve bölgesini anlayabiliyordu.

Festival başlamadan önce gidip yerimizi tesbit ettik. Milli Park idare binasının hemen yanında yaklaşık 200 m² lik bir alan çok uygun idi. İlçe Halk Eğitim Merkezi, kursiyerlerin ve cezaevindeki mahkûmların yaptığı resimleri de sergilemek istiyor. Ayrıca Tarım Bakanlığı da ülke çapında açtığı “Tarım ve İnsan” konulu fotoğraf yarışmasında dereceye giren eserleri aynı mekanda sergileyecek.

Fotoğrafları sergilemek için elimizdekiler yetmediği için 50 adet daha yaptırdık ve bir gün önceden gidip hazırlıklarımızı yaptık. Götürdüğümüz resim, fotoğraf, taş ve fosil örneklerini Milli Park idare binasında muhafaza ediyoruz.

Festival günü öğleyin düzenlenen kortej, Milli Park alanına girince ilk olarak bizim sergiyi gezdi. Etkinlikleri takip etmekle görevli TV ekipleri Tarım bakanlığı yetkilileri, kaymakam, belediye başkanı ve benimle röportaj yaptılar. Belediyeden Osman ve Cenk de bana bu süre boyunca yardım ettiler

Bir hafta boyunca her gün öğleye doğru açtığımız sergiyi, akşam 20:30 da kapattık. Oldukça da fazla ziyaretçi ilgi gösterdi. Fakat asıl ziyaretçi yoğunluğunun yaşandığı, konserin başlama zamanından önce kapatmak zorunda idik, çünkü ışıklandırma yoktu

ve karanlıkta hiçbir şeyi görmek mümkün değildi. Saymadık ama 7 Gün boyunca tahminimce 2000 ziyaretçimiz oldu, diyebilirim.

Ziyaretçiler özellikle fosil ve jeosit fotoğraflarına çok ilgi gösterdiler. Taşlara pek rağbet yoktu, her tarafımız taş ya, ondan sanırım. Bu arada Halk eğitimin resimlerinden biraz satış oldu. Ziyaretçilerden bazıları fotoğraf ve fosillerin satılık olup olmadığını sordular, tabi ki satılık değildi ama benim taşların üzerlerine sınıflandırma için yapıştırdığım numaraları fiyat sanmışlar. Kızılcahamam' lı ziyaretçiler en çok da kendi köylerindeki jeositler üzerinde duruyorlardı. Tabi bu arada onlara jeopark hakkında bilgi vermek için güzel bir fırsat oluşmuştu.

Annem, eşim ve çocuklar da birkaç defa festival etkinliklerini görmek için geldiklerinde sergimize baktılar. Fakat zavallı anacığım, benim oraya bu sergiyi satış için açtığımı düşünmüş ve yanımda olduğu sürece hiç alış veriş olmadığını görünce de oldukça üzölmüş. Eee, ana yüreğı bu, evlat para kazanacak, nasıl dayanır ?

Annem bunu yüzüme diyememiş, canım sıkılmasın diye de eşimle paylaşmış, o da serginin kazanç amaçlı olmadığını anlayacağı şekilde izah etmiş.

Malatyalı Serkan...

Tübitak destekli uygulamalı eğitim çalışmalarına ülkemizin farklı yerlerinden meslek olarak jeoloji ile ilgili ilgisiz 35 kadar kursiyer katılmıştı. İlçemizde belediyemiz tesislerinde misafir ettiğimiz, yakın mesai ve arkadaşlık ilişkileri içinde olduğumuz bu arkadaşlara çok teşekkür borçlu olduğumuzu belirtmek isterim. Vakitlerinin bir kısmını jeopar için ayıran bu arkadaşlar, eğitim programları boyunca kendilerinden beklenen sorumluluk ve fedakarlık içinde oldular.

Muhakkak ki, branşı bir şekilde jeoloji ve doğa ile kesişenler dışında hobi olarak doğa ve kayaçları tercih edenler de vardı. Ama ortak bir nokta vardı ki, Kızılcahamam & Çamlıdere jeoparkı için oluşturulan yol haritasında hepsi de tesbit edilen prensipler çerçevesinde aktif olarak çalıştılar.

Malatya Doğanşehir ilçesi Söğüt ilköğretim okulu sınıf öğretmeni Tekbir Kaymak 2. Dönem çalışmalarına katılan bir arkadaşımız. Oldukça idealist bir çizgide olan Tekbir, çalışmalar boyunca sergilediği gayreti ile hafızamızda yer etti.

Diğer katılımcılar gibi kendisine de, buradan ayrılırken, jeopark ve Kızılcahamam ile ilgili kitap, broşür, dergi, afiş, tanıtım CD lerinden yeteri kadar vermiştik. Tekbir, okulunda bunlardan jeopark ve Kızılcahamamı tanıtmak için mutlaka faydalanacağını, üzerine basa basa belirtmişti.

Nitekim ilçemizden ayrıldıktan 3 hafta kadar sonra kendisinden aldığım bir elektronik iletide, okulda bu konuda yaptığı çalışmaları anlatan yazı ve fotoğrafları gönderdi. Jeopark afişimizi sınıfına asmış, edindiği bilgilerle ve götürdüğü sunumlarla sınıfında öğrencilerine jeoparkı anlatmıştı.

Fakat benim asıl ilgimi çeken başka bir şey daha vardı. Tekbir öğretmeni, öğrencilerinin Kızılcahamam ve jeopark konusunda yazdığı intibaları da göndermişti. Toplam 5 adet mektupdan, en çok etkilendiğim birini sizinle paylaşmak sanki benim için adeta bir görev olmuştu. Öğrencilerinden Serkan Kasakolu' nun bizimle ilgili düşünceleri şöyle:

Merhaba Sevgili Kızılcahamam,

Öğretmenimizin anlattıkları ve gördüğü yerler gerçekten çok güzeldi. Keşke ben de o yerleri gezip görebilseydim. Ben de ilerde o projeye katılmak istiyorum mümkünse katkımın olması için korumak adına Jemirko'ya üye olmak istiyorum.

Doğamızın doğal oluşumlarını korumak hepimizin görevi. Gerçekten taşlaşmış ağaçlar ve fosilleşmiş yapraklar, balıklar çok ilginç. Öğretmenimiz milyonlar yıl önce deyince çok şaşırdım. Böyle bir proje başlatmanız ne kadar güzel. Keşke burada da bir proje yapsalar. Ben de doktor olmak isterdim ama jeoloji mühendisi olmayı hedefledim. Öğretmenimiz sayesinde geçmişteki ufkumuzu genişlettik.

Benim fikrim: Bence o güzel bölgeleri daha çok araştırmalısınız. Ben ilerde doktorda olsam projenizle ilgileneceğim. Hoşçakalın...

Serkan KASAKOLU

Malatya / Doğanşehir Söğüt İlköğretim Okulu 5-B 238

Öğretmeni Tekbir Kaymak

Şimdi 1000 km uzakta, henüz 10 yaşında bir ortağımız, destekçimiz, sempatizanımız var. Mektubu hakkında herhangi bir yorum yapmayacağım. Onu siz okurlara bırakıyorum. Serkan'a bu samimi düşüncelerinden dolayı kucak dolusu sevgiler, hayat boyu başarı ve sağlık dileklerimi sunmak isterim.

Hiç şüphesiz ki, Jeoparkın kurumsallaşıp bölgemiz ve ülkemiz için ilk ve yeni bir hayat tarzı haline gelmesi uzun zaman alacaktır. Bunun şuurunda olmakla beraber, atılan ilk adım ve sonrakiler kadar kararlı ve azimli bir kadro da sonuca olumlu etki edecektir.

Taşı delen suyun kuvveti değil, damlaların sürekliliği değil midir ?

Birer damla misali, yola beraber çıkanlar kadar sonraki dönemlerde kafiye katılıp görev ve sorumluluk üstlenen kişi ve kurumlar da bu anlamda önemli bir fonksiyon icra edeceklerdir.

Burada, jeopark sürecine başından beri imkanları ve birikimleri ile katkıda bulunan kurum, kuruluş ve tesislerden; Ankara Üniversitesi, ilçelerimizin kaymakamları ve bağlı devlet daireleri, Kızılcahamam belediye başkanlığı, İlçe Jandarma Komutanlığı, Çeltikçi Belediye Başkanlığı, Jeolojik Mirası Koruma derneği, esnaf kuruluşları ve turistik işletmelerin; müdür, amir ve bütün personeline şahsım ve ilçelerimiz adına teşekkür etmeyi bir görev bildim.

Prof. Dr. Cemal Taluğ	Ankara Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. A.Ulvi Yılmaz	An. Ün. Müh. Fak. Dekanı
Prof. Dr. Nizamettin Kazancı	An.Ün. Müh. Fak. Öğr. Üyesi
Prof. Dr. Şükran Şahin	An.Ün. Ziraat Fak. Öğr. Üyesi
Doç. Dr. Sönmez Sayılı	An.Ün. Müh. Fak. Öğr. Üyesi
Doç. Dr. Dilber Ulaş	An.Ün. S.B.F. İşl. Böl. Öğr. Üyesi
Sonay Boyraz	An.Ün. Müh. Fak. Araşt. Gör.
Bilal Çelik	Kızılcahamam Kaymakamı
Mustafa Çit	Kızılcahamam Kaymakamı
Hüseyin Parlak	Çamlıdere Kaymakamı
Aydın Erdoğan	Çamlıdere Kaymakamı
Coşkun Ünal	Kızılcahamam Belediye Başkanı

Cevat Yüce	Kızılcahamam Belediye Başkan yard.
Hasan Akkaya	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
Mehmet Ergün	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
H.Hüseyin Ersoy	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
M.Salih Uslucan	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
İlyas Yılmaz	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
Nevzat Uyar	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
Şengül Çelikoğlu	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
Feridun Ünsal	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
Mehmet Aydın	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
Sefer Akyel	Kızılcahamam Belediye Meclis Üyesi
Dr. Necip Mülazımoğlu	Jeolojik Mirası Koruma derneği
Dr. Mübeccel Kazancı	Jeolojik Mirası Koruma derneği
Yaşar Suludere	Jeolojik Mirası Koruma derneği
Gerçek Saraç	Jeolojik Mirası Koruma derneği
Fuat Şaroğlu	Jeolojik Mirası Koruma derneği
Sevim Tuzcu	Jeolojik Mirası Koruma derneği
Hamdi Mengi	Jeolojik Mirası Koruma derneği
Özkan Yıldırımoglu	Kızılcahamam Kaymakamlığı Yazı İşleri
Halil Can	Çamlıdere Kaymakamlığı Yazı İşleri
Süleyman Uygun	Kızılcahamam Özel İdare Müdürü
Mustafa Hazırbulan	Kızılcahamam Jandarma Komutanı
Hidayet Demirhan	Çeltikçi Belediye Başkanı

Sait Sağlam	Kızılcahamam orman İşletme müdürü
A.Osman Can	Orman İşletmesi Güvem Bölge şefi
Faruk Karaahmetoğlu	Karayolalrı 42. Şube Şefi
Seyfettin Aydın	Soğuksu Milli Park Müh. Şefi
Hüseyin Avşar	Kadastro Şefi
Ekrem Demirtaş	Kızılcahamam İlçe Milli Eğitim Müdürü
İsmail Küçük	Milli Eğt. Md. Yard
Mustafa Özgören	Halk Eğitim Merkez Müdürü
Şener Karabulut	Endüstri Meslek Lisesi Müdürü
Sedat Eroğlu	Endüstri Meslek Lisesi Müd. Yard.
Zekai Tekin	Anadolu Lisesi Müdürü
İbrahim Üçgün	Anadolu Lisesi Coğrafya Öğretmeni
İrfan Sezer	Anadolu Lisesi Coğrafya Öğretmeni
Münir Çalışıcı	İmam-Hatip Lisesi Müdürü
Aslan Koca	İmam-Hatip Lisesi öğretmeni
Orhan Arslan	İmam-Hatip Lisesi öğretmeni
Adnan Akdağ	Kızılcahamam Lisesi Müdürü
Hasan Güder	Kızılcahamam Lisesi Coğrafya Öğretmeni
Handan Aslan	Otelcilik ve Turizm An. Meslek Lisesi Müdürü
Eser Keskin	Otelcilik ve Turizm An. Meslek Lisesi Md. Yard.
Hasan Cura	Otelcilik ve Turizm An. Meslek Lisesi öğretmeni
Yavuz Atak	Sağlık Meslek Lisesi Müdürü
C. Savaş Sakallı	Sağlık Meslek Lisesi Müd. Yard.

Sedat Arslan	Kız Meslek Lisesi Müdürü
Celal Işık	Kazım Karabekir İ.Ö.Ok. Md.
Ali Ayten	Orhangazi İ.Ö.Ok.Md
Ertuğrul İpek	Cumhuriyet İ.Ö.ok.Md
H.Gazi Yıldırım	Perihan Erdoğan İ.Ö.Ok.
Davut Yıldız	Çağatay İ.Ö.ok. Md.
M.Nuri Öztürk	Milli Eğt. Md.lüğü Ar-Ge birimi
U.Serdar Tomaz	Milli Eğt. Md.lüğü Ar-Ge birimi
Gürkan Hazar	Milli Eğt. Md.lüğü Ar-Ge birimi
Ayşe Tarım	Kızılcahamam Belediyesi Hukuk Müşaviri
Süleyman Turası	Kızılcahamam Belediyesi Topograf
Hacı Ünal	Kızılcahamam Belediyesi NVİ görevlisi
Hikmet Bozkurt	Kızılcahamam belediyesi AB Merkezi
Ş.Nur Peçenek	Kızılcahamam belediyesi AB Merkezi
Yusuf Çetintaş	Kızılcahamam Bld. Basın ve Halkla İlişkiler bürosu
Uğur demirbaş	Kızılcahamam Bld. Basın ve halkla ilişkiler bürosu
Ekrem Gökçe	Kızılcahamam Bld. Basın ve Halkla İlişkiler bürosu
Kerem Çaylı	Kızılcahamam Bld. Basın ve Halkla İlişkiler bürosu
Uğur Cebeci	Kızılcahamam Belediyesi Kepçe operatörü
Ergün Özbekler	Kızılcahamam Belediyesi Kepçe operatörü
Mustafa Altınır	Kızılcahamam Belediyesi traktör operatörü
İsa Dursun	Kızılcahamam Belediyesi Bayındırlık birimi
Medet Arıöz	Kızılcahamam Belediyesi Bayındırlık Birimi

Ahmet Araç	Kızılcahamam Belediyesi Bayındırlık Birimi
Ersin Çetin	Kızılcahamam Belediyesi Bayındırlık Birimi
Feridun Özkan	Kızılcahamam Belediyesi Bayındırlık Birimi
H.İzzet Ceylan	Kızılcahamam Belediyesi Garaj sorumlusu
Yusuf Ünal	Kızılcahamam Belediyesi Garaj sorumlusu
Yusuf Baştuğ	Kızılcahamam Belediyesi Garaj görevlisi
Cemil Tekçam	Kızılcahamam Belediyesi Garaj görevlisi
A.Osman Kadercan	Kızılcahamam Belediyesi Garaj görevlisi
Esat Arslan	Kızılcahamam Belediyesi Garaj görevlisi
Çetin Kabaçalıoğlu	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Cemil Küçükşahin	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Murat Arslan	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Yavuz Yılmaz	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Mehmet Özkan	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Aytaç Gümüştay	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Yasin Aslan	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Necip Özkan	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Raşit Ünal	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Ergün Kabaosman	Kızılcahamam Belediyesi Jeotermal A.Ş.
Kemal Kekük	Kızılcahamam Özel İdare Alt yapı elemanı
Abdürrahim Alttepe	Kızılcahamam Özel İdare Alt yapı elemanı
Abdülkerim Yıldırım	Kızılcahamam Özel İdare Alt yapı elemanı
Mustafa Özdemir	Kızılcahamamhaber Web sitesi

Abidin Yüksel	Çamlıdere Pelitçik köyü muhtarı
İbrahim Yağcı	Çamlıdere Yahşihan köyü muhtarı
Orhan Filiz	Kızılcahamam Turizm Derneği Başkanı
Mustafa Keleş	Kızılcahamam Esnaf Odası Başkanı
Hacı İset	Kızılcahamam Küçük Sanayi Sitesi Yönetim Kurulu Bşk.
Ahmet Özkan	Kızılcahamam Demirciler ve Marangozlar Odası Bşk.
Hicabi Gümüşay	Demirciler ve Marangozlar Odası Yön. Kur. Üyesi
Yusuf Şengül	Kızılcahamam Özürlüler Derneği Başkanı
Ahmet Kıçeci	Özürlüler Derneği Yön.Kur. Üyesi
Yusuf Ziya Ertürk	Kızılcahamam Engelli Aileler Derneği Başkanı
Ahmet Ataseven	Kızılcahamam Soğuksu Köfte Evi
Ergün Bulanık	Kızılcahamam Başkan Aile Çay bahçesi
Himmet Arslan	Kızılcahamam Aşıyan kafeterya ve Pansiyon
Recep Öztürk	Kızılcahamam Lale Pastanesi
Dursun ve Mikail Dünder	Seyhamamı Kaplıcaları işletmesi

Çam Taksi yönetici ve personeli

Kaplıca Taksi yönetici ve personeli

As taksi yönetici ve personeli

Hızır Taksi yönetici ve personeli

Kızılcahamam Belediyesi Özel Halk Otobüsleri işletmesi